JENS PETER JACOBSEN

Doamna Maria Grubbe

Editura Univers

CLU

Clasicii

Literaturii Universale

Jens Peter Jacobsen

DOAMNA MARIA GRUBBE

(roman)

•

POVESTIRI

În românește de
ALEXANDRU BUDIȘTEANU

Editura UNIVERS

București — 1974

Coperta colecţiei : *Vasile Socoliuc*

J. P. JACOBSEN
Samlede Vaerker
Bind I, II
GYLDENDALS TRANEBØGER, 1963
København

DOAMNA MARIA GRUBBE

roman

I

Aerul care lîncezise sub coroanele teilor se răspîndea, într-o unduire, deasupra ogoarelor cafenii, însetate ; îl încinseseră razele de soare şi era îmbîcsit de praful de pe şosele, dar acum îl purificase frunzişul des al teilor, îl răcoriseră frunzele, iar mireasma florilor galbene de tei îl umezise şi îi dăduse un cuprins. Se odihnea liniştit şi mulţumit, clipind sub frunzişul verde-deschis, mîngîiat de frunzele uşor tremurate şi de bătăile de aripi ale fluturilor albi-gălbui.

Gura omenească ce savura acest aer avea buzele pline şi proaspete, pieptul care sălta era tînăr şi gingaş. Sînii şi picioarele erau şi ele delicate, mijlocul subţirel, silueta mlădioasă. Această făptură firavă radia un anumit fel de energie. Singura notă de exuberanţă o dădea părul auriu închis, în parte legat, în parte atîrnînd liber pe umeri, pentru că micuţa bonetă de catifea alunecase şi îi atîrna în jurul gîtului şi pe spate, prinsă de bentiţele ei, asemenea unei glugi de călugăr în miniatură. În afară de aceasta nu era însă nimic monahal în costumul pe care îl purta : un guleraş larg din pînză, tăiat drept, cădea deasupra unei rochiţe de bumbac obişnuite, de culoarea levănţicăi, cu mîneci scurte şi largi din care ieşeau o pereche de mînecuţe în formă de pungă, făcute din linou olandez. O fundă roşie pe piept şi fundiţe de aceeaşi culoare la pantofi.

Mergea cu mîinile la spate şi capul plecat. Urca poteca cu paşi jucăuşi şi eleganţi, dar nu mergea în linie dreaptă, ci în zig-zag ; ba era cît pe ce să se izbească de cîte un pom cînd de o parte, cînd de cealaltă. Se oprea în răstimpuri. Îşi scutura părul căzut pe obraji şi privea în sus către lumină. Licăriri slabe dădeau feţei albe, copilăreşti, o tentă mat aurie, care făcea ca umbrele albăstrii de sub ochi să devină mai puţin vizibile ; buzele ei roşii ajunseseră purpurii, iar ochii, mari, albaştri deveniseră aproape căprui. Era delicioasă : frunte dreaptă, nas

puțin arcuit, buza de jos scurtă, bine conturată, bărbia rotundă, cu contururi nete, obrajii frumos rotunjiți, urechile mici de tot și sprîncenele deslușit desenate. Pășea ușor, zîmbind absentă, nu se gîndea la nimic, zîmbea în armonie cu tot ce se afla în jurul ei. Ajunsă la capătul potecii prinse a se răsuci pe călcîie, ba spre stînga, ba spre dreapta, cu mîinile tot la spate, cu capul drept, privirea în sus, în timp ce îngîna un cîntec monoton, care se întrerupea în ritmul răsucirilor.

Erau acolo două dale de piatră cenușie și niște trepte care coborau spre grădină, spre lumina albă și tăioasă a soarelui. Cerul albastru alburiu și lipsit de nori se înălța drept deasupra grădinii, iar petecul de umbră ce mai rămăsese se cuibărise în imediata apropiere a gardului viu. Lumina era dureros de puternică, pînă și gardul răsfrîngea lumina primită de frunzele sale, sub forma unor licăriri albe, înțepătoare. O mireasmă de ambră se ridica în volute largi, șerpuind în jurul balsaminelor, a boborelelor, micșunelelor galbene și garoafelor, care își apropiau căpșoarele ca niște oițe pe o pășune largă. Mazărea și fasolea din apropierea stratului de levănțică stăteau să plesnească din păstăi, de căldură, iar călinele renunțaseră la orice împotrivire și priveau soarele drept în față în timp ce macii își lepădaseră petalele lor mari, roșii ; nu mai rămăseseră decît lujerele goale.

Copila de pe aleea cu tei coborî, sărind treptele, străbătu în fugă grădina pîrjolită de soare, cu capul plecat, cum ai străbate o curte pe timp de ploaie. Se repezi spre un pîlc de tise întunecate, în formă de triunghi, le ocoli și intră în pavilionul cel mare, care alcătuia o rămășiță a vremurilor Belowerilor. Îmbinaseră ramurile de sus ale unui larg cerc de ulmi, iar rotogolul din mijloc îl închiseseră cu spalier și uluci. Trandafirii agățători și caprifoiul se înălțau pînă sus, în frunzarul ulmilor, astupînd bine spațiul, dar într-un loc dăduseră greș și hameiul legase ramurile de ulm între ele, fără să izbutească să astupe golul.

În fața intrării pavilionului se aflau doi cai de mare, vopsiți în alb ; înăuntru era o bancă de lemn lungă și o masă ; placa mesei era de piatră ; fusese cîndva mare și ovală, dar acum zăcea în mare parte pe jos, spartă în trei bucăți, doar o mică rămășiță mai era prinsă de un colț al ramei. Copila se așeză în colțul acesta, puse picioarele pe bancă, se lăsă pe spate cu brațele încrucișate la piept și închise ochii. Ședea acum cu

totul nemişcată. I se iviseră două mici încreţituri pe frunte, din cînd în cînd mişca din sprîncene, zîmbind uşor : „În iatacul cu covoare roşii de purpură şi alcov poleit cu aur Griseldis stă la picioarele contelui, el însă o respinge ; adineauri a tras-o afară din culcuşul călduţ, iar acum deschide uşa strîmtă în formă de arcadă şi aerul rece dă năvală peste biata Griseldis, care zace pe podea şi plînge. Între trupul ei cald şi alb şi boarea rece a nopţii nu se află decît vălul ei subţire. Dar el o alungă din casă şi încuie uşa în urma ei, iar ea îşi lipeşte umerii goi de uşa rece, lucioasă, scîncind, şi îl aude cum păşeşte încet înăuntru pe covoarele moi. Lumina candelei iese pe gaura cheii, emanînd miresme şi proiectează un soare mic şi rotund pe pieptul ei dezvelit. Se strecoară tiptil, coborînd treptele de marmoră neagră. E o linişte desăvîrşită, nu se aude decît zgomotul înfundat al paşilor picioarelor ei goale pe treptele reci de piatră, reci ca ghiaţa. A ajuns afară. Zăpada... ba nu, ploaie, ploaie cu găleata şi stropii de ploaie reci şi grei se abat pe umerii ei goi. Vălul i se lipeşte de trup şi apoi i se prelinge pe picioarele goale, gingaşe, care calcă pe clisa moale şi rece, alunecînd sub tălpi. Iar vîntul... o zgîrie tufişurile, îi rup veşmîntul, dar nu, că doar nu poartă nici un veşmînt... la Fastruplund trebuie să fie nuci pe vremea asta, ce de nuci erau în piaţă la Viborg. Dumnezeu ştie dac-o fi lăsat-o durerea de dinţi pe Ane, nu Ane, Brunhilde ! Calul cel nărăvaş o ia la goană... Brunhilde şi Grimmild — Regina Grimmild le face semne cu mîna bărbaţilor, se întoarce şi porneşte, iar ei o aduc în faţă, tîrîş, pe regina Brunhilde. Un argat scund şi negricios, cu braţe puternice şi lungi, unul ca Bertel din Bomhuset, apucă de cingătoarea ei şi o desface, trăgînd de pe ea halatul şi cămăşuţa. Cu mîinile sale negricioase trage brăţările de aur de pe braţele-i albe, catifelate. Un flăcău, înalt, pe jumătate despuiat şi păros, îşi petrece braţul pe după mijlocul ei, în timp ce cu picioarele mari şi diforme îi trage sandalele din picioare, iar Bertel înfăşoară buclele ei lungi şi negre în jurul mîinii sale şi o trage după el. Ea îl urmează cu trupul plecat, în timp ce flăcăul cel voinic îşi pune palmele asudate pe spinarea ei goală şi o împinge, înainte, înainte, spre un armăsar negru, care nechează. Apoi o aruncă în colbul cenuşiu al drumului şi leagă coada lungă a calului de gleznele ei..."

În clipa aceasta apărură din nou încreţiturile de pe frunte şi rămaseră multă vreme. Dădu din cap ; părea din ce în ce mai

prost dispusă. În cele din urmă deschise ochii și, ridicîndu-se pe jumătate, privi în jur obosită și nemulțumită.

Țînțarii jucau în dreptul culoarului dintre rîndurile de hamei și în răstimpuri venea dinspre grădină o mireasmă de melisă și de izmă, iar uneori de mărar și de anason. Un păianjen galben, mic și zăpăcit, i-a trecut, peste mînă gîdilînd-o, făcînd-o să sară de pe bancă. Atunci se îndreptă către intrare și se înălță pe vîrful picioarelor, spre un trandafir, aflat pe sus, prin frunzar, însă nu-l putea ajunge. Ieși din chioșc și începu să culeagă trandafiri cățărători ; cu cît culegea mai mulți, cu atît era mai plină de zel și poala i se umplu curînd. Îi duse în chioșc și se așeză la masă. Îi lua din poală, unul cîte unul și îi punea pe placa de piatră, unul lîngă altul ; curînd placa se afla acoperită de un strat de trandafiri înmiresmați, de culoare roză.

Așezînd ultimul trandafir, își netezi cutele fustei și scuturâ petalele ce se desprinseseră și frunzele care se agățaseră de țesătura fustei, și rămase așa, așezată cu mîinile în poală, privind covorul de trandafiri.

Gama de culori a acestei mantii de flori, care se unduia în răsfrîngeri de lumină și de umbră, se întindea de la albul care dă în roșu pînă la roșul care se albăstrește, de la rozul umed, care parcă-i greu, pînă la un violet atît de ușor, încît pare că vine și pleacă, de parcă ar pluti prin văzduh... Fiecare petală rotunjită se bomba cu gingășie în umbra domoală, dar în lumină avea mii de scăpărări și licăriri abia vizibile, cu tot sîngele de trandafir grațios adunat în vinișoare și apoi răspîndit prin piele. Și mai era și mireasma grea, dulceagă, emanație a nectarului roșu, care fierbe în corola florii.

Suflecîndu-și la iuțeală mînecile, își cufundă brațele goale în răcoarea umedă și blîndă a trandafirilor și le răsuci printre ei. Petalele desprinse fluturară prin văzduh și coborîră lin spre pămînt. După aceea se ridică brusc și mătură cu o singură mișcare tot ce mai rămăsese pe masă și ieși în grădină, întinzîndu-și mînecile la loc. Cu obrajii îmbujorați și pași grăbiți coborî poteca și ieși. Se ținu apoi, mergînd încet, de-a lungul gardului grădinii, urcînd spre șosea, pe care se vedea, în apropierea intrării spre fermă o căruță cu fîn răsturnată, iar în spatele ei un șir de căruțe oprite în drum, pentru că nu mai puteau înainta. Vătaful îl bătea pe căruțaș cu un baston de culoare cafenie, al cărui lemn lucios, licărea în bătaia soarelui.

Zgomotul acestor lovituri făcu o impresie sinistră copilei, care își astupase urechile și se îndrepta acum cu pași grăbiți spre fermă. Ușa pivniței era deschisă și intră, trîntind-o în urma ei.

Copila aceasta era Maria Grubbe, în vîrstă de patrusprezece ani, fiica lui Erik Grubbe, proprietarul moșiei Tjele Høvedgaard.

*

Amurgul albăstrui coborîse asupra satului Tjele. Căzuse și rouă, și căratul fînului se curmă. Fetele care lucrau la fermă se aflau în grajduri la muls ; argații trebăluiau prin magazia de unelte agricole și prin remiza în care se țineau hățurile ; țăranii gospodari alcătuiseră un pîlc în fața porții și așteptau bătăile clopotului pentru a se duce la cină.

Erik Grubbe stătea la fereastra deschisă și privea în curte ; încet, unul cîte unul, caii erau dezbărați de hamuri și zăbale în dreptul intrării grajdului și se duceau apoi la jghiab să se adape ; în mijlocul curții, lîngă un stîlp, stătea un băiat cu o tichie roșie și punea dinți noi la greblă, iar într-un ungher doi cățelandri se jucau de-a prinselea între calul de lemn și piatra mare a polizorului.

Cu timpul apărură tot mai mulți argați în ușa grajdului. Se uitau în jur și se retrăgeau fluierînd, ori fredonînd. O fată care ducea o doniță de muls plină cu lapte trecu de-a curmezișul curții cu pași mărunți și iuți, iar gospodarii începură să intre pe poartă, parc-ar fi avut în felul acesta să grăbească clopotul care îi chema la cină. Jos, în bucătărie, crescuse forfota, zăngănitul găleților, tăvilor și blidelor. Cineva trase atunci de două ori clopotul, care scoase două serii de sunete ruginite, acoperite curînd de clămpănitul saboților de lemn și de scîrțîitul ușilor. Curtea rămăsese acum pustie, doar doi cîini mai lătrau pe întrecute lîngă poartă.

Erik Grubbe închise fereastra și se așeză gînditor. Ședea în camera de iarnă. O utiliza și iarna și vara, atît ca salon cît și ca sufragerie, celelalte rămînînd aproape nefolosite. Era o încăpere spațioasă cu două rînduri de ferestre duble și lambriuri de lemn de stejar de culoare închisă, pînă la înălțimea pieptului. Restul pereților erau îmbrăcați cu plăci de mozaic olandez ; plăcile erau zmălțuite cu trandafiri albaștri mari, pe fond alb.

Căminul era din cărămidă arsă. O ladă mare fusese așezată în dreptul vetrei, pentru a nu se stîrni curenți de aer la deschiderea ușilor. O masă de stejar lustruită, avînd două clape mari semicirculare, care atîrnau pînă aproape de dușumea, cîteva scaune cu spătarul înalt, capitonate cu piele veche și uzată și un dulăpior vopsit în verde, fixat la înălțime pe un perete, alcătuiau tot ceea ce se afla în încăpere.

În timp ce Erik Grubbe ședea acolo în penumbra amurgului, intră menajera sa ținînd într-o mînă o lumînare, iar în cealaltă o strachină cu lapte proaspăt muls. Puse strachina în fața sa și se așeză la masă, punînd și lumînarea în fața ei pe masă, dar totuși nu dădu drumul sfeșnicului, ci-l tot învîrtea cu mîinile ei mari și roșii, pe care sclipeau mai multe inele cu pietre masive.

— Of, of !, exclamă ea în timp ce se așeza. A ! Iată !

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Erik Grubbe, uitîndu-se la ea.

— Ei bine, mai ai dreptul să te mai și întinzi, cînd ai muncit de a-i dat în brînci.

— Da, vremuri grele... oamenii trudesc în timpul verii pentru a sta iarna la căldură.

— Da, vă vine ușor să vorbiți ! Au toate o limită. Cînd roțile căruței ajung în șanț și se rup hățurile înseamnă că e o proastă conducere. Trebuie să le fac pe toate singură. Toate fetele astea nu fac nici o treabă și nu se pricep decît la povești de dragoste și la pălăvrăgeală, iar dacă se apucă de un lucru, atunci nu-l fac bine, și treaba trebuie făcută temeinic ; și cine să facă atunci treaba ? Bineînțeles că eu trebuie s-o fac. Wulborg e bolnavă, iar Stine și Buel, malacele alea, se trudesc de le curge nădușeala, fără să scoată treaba la capăt. Ne-ar putea ajuta puțin și Maria, dacă ați vrea să vorbiți cu ea, dar nu-i dați voie să pună mîna pe nimic.

— Ei, ei ! Îndrugi atîtea că ți s-a tăiat și răsuflarea. Nu te plînge de mine. Mai bine plînge-te de tine însuți. Dacă ai fi avut răbdare cu Maria astă iarnă și dacă ai fi învățat-o cu încetul, arătîndu-i cum se face treaba bine, ai fi avut acum foloase de pe urma ei, dar n-ai avut răbdare. Erai arțăgoasă, și ea s-a încăpățînat. Erați să vă sfîșiați de vii ; slavă Domnului că s-a terminat !

— Da de unde ! Luați-i apărarea Mariei, că așa faceți mereu. Dar dacă i-o luați, atunci mă apăr și eu, și am să vă

spun, fie că vă place, fie că nu, că Maria e atît de încăpățînată încît nu poate nimeni pe lume s-o scoată la capăt cu dînsa, dar asta n-ar fi încă nimic, că așa e felul ei, dar pe deasupra mai este și rea... da e rea ! Dumneavoastră spuneți că nu e rea, dar eu vă spun că este. Nu-i dă niciodată pace micuței Ane, niciodată ! Cît e ziua de lungă o îmbrînceşte, o ciupeşte și o ocărăşte. Biata copilă și-ar putea dori să nu se fi născut niciodată, și același lucru mi l-aș putea dori și eu și chiar mi-o doresc, oricît ar fi de trist. O, Doamne Sfinte, ai grijă de noi ! Nu sînteți același tată pentru acești doi copii, dar lucrul acesta nu e greu de înțeles. Păcatele tatălui lovesc urmașii din spița a treia, ba chiar a patra, și ale mamei la fel, iar biata Ane nu este decît un copil din flori, da, o spun pe față, e un copil din flori, atît față de Dumnezeu, cît și pentru oameni. Dar dumneavoastră, tatăl ei ! Dumneavoastră ar trebui să vă fie rușine ! Da, v-o spun, chiar dacă m-ați bate pentru asta, ca în seara de Sfîntul Mihail, acu doi ani. Ar trebui să vă fie rușine, că îl faceți pe propriul dumneavoastră copil să simtă că este zămislit din păcat. Atît dumneavoastră cît și Maria ne faceți pe ea și pe mine să simțim lucrul acesta, da, puteți să mă loviți.

Erik Grubbe sări de pe scaun și bătu din picior.

— Mii de draci ! Ai înebunit de tot, femeie ? Ești băută, asta e ! Du-te de te culcă, să-ți treacă beția ! Ai merita o bătaie bună, muiere nebună ce ești ! Nu, nu vreau să mai aud nici o vorbă ! Maria trebuie să plece de aici și va pleca mîine..., vreau să am pace, în vremurile acestea de pace !

Ane izbucnise în hohote de plîns.

— O doamne, o Doamne ! Să mi se întîmple mie una ca asta ! Vai ce rușine ! Să mă faceți bețivă ! M-ați văzut pe mine umblînd cu capul amețit de băutură de cînd ne cunoaștem, și m-am îmbătat eu vreodată înainte de a ne cunoaște ? M-ați auzit vreodată vorbind fără rost ? Unde m-ați văzut zăcînd beată ? Asta e mulțumirea pe care o capăt pentru munca mea ! Să mă duc să dorm pînă ce mi-o trece beția... ! Da, dar-ar Domnul să adorm pe vecie, dar-ar Dumnezeu să cad moartă în fața dumneavoastră, că prea vă bateți joc de mine... !

Cîinii începură să latre prin curte și se auzi deodată tropot de cai sub fereastră.

Ane își șterse repede ochii, iar Erik Grubbe deschise fereastra și întrebă cine este.

— O ştafetă călare, care vine de la Fovsing, răspunse unul dintre argaţi.

— Leagă-i calul şi pofteşte-l înăuntru, porunci Erik Grubbe şi închise geamul.

Ane se îndreptă în scaun şi îşi acoperi cu mîna ochii înroşiţi de plîns.

În clipa următoare intră călăreţul, aducînd salutări prieteneşti din partea comandantului militar al diocezei, Christian Skeel de Fovsing şi Odden, care îi făcea cunoscut că primise astăzi vestea că se declarase război pe ziua de 1 iunie ; aşa fiind era necesar să plece la Aars şi de acolo poate şi la Copenhaga şi dorea să ştie dacă Erik Grubbe ar fi dispus să-l însoţească, în măsura în care i-o îngăduiau împrejurările. Ar fi putut în orice caz să pună capăt pricinei pe care o aveau cu nişte oameni din Aarhus, iar referitor la Copenhaga comandantul diocezei ştia că Erik Grubbe avea multe treburi şi pe acolo. Oricum, Cristian Skeel urma să treacă pe la Tjele cam pe la patru ceasuri ale după-amiezii.

Erik Grubbe a răspuns că va fi gata de drum.

Călăreţul se înapoie cu răspunsul acesta.

După aceasta Ane şi Erik Grubbe vorbiră multă vreme despre ceea ce era de făcut în timpul absenţei sale şi se hotărî totodată că va pleca şi Maria la Copenhaga, unde va rămîne la mătuşa ei dinspre tată, Rigitze, timp de un an sau doi.

Despărţirea lor apropiată îi făcuse pe amîndoi să devină mai calmi, însă în clipa în care au ajuns să vorbească despre giuvaerurile şi îmbrăcămintea pe care Maria trebuia să le ia cu dînsa la drum, vechea lor dispută a fost cît pe ce să izbucnească din nou ; chestiunea a fost cu toate acestea soluţionată în mod paşnic, şi Ane s-a dus să se culce mai devreme, întrucît era de prevăzut că a doua zi va avea de lucru toată ziua.

N-a trecut multă vreme şi cîinii vestiră că iar soseşte cineva.

De rîndul acesta nu era însă decît preotul din Tjele şi Vinge, Jens Jensen Paludan, care intră, zicînd :

— Bună seara tuturor !

Era un om lat în spete, voinic, cu mădularele lungi şi capul uşor plecat, şi pe deasupra mai era şi cocoşat, iar părul era ca un cuib de cioară, cărunt şi zbîrlit. Tenul îl avea neobişnuit de curat şi neted, de o culoare trandafirie, care nu se potrivea

cu trăsăturile vulgare, neregulate ale feței sale și sprîncenele stufoase.

Erik Grubbe îl pofti să ia loc și-l întrebă cum mai merge cu căratul fînului. Convorbirea a avut apoi ca subiect muncile agricole importante ale sezonului, după care s-au plîns de slaba recoltă de grîne a anului precedent.

Preotul ședea, uitîndu-se admirativ cu coada ochiului la blidul de pe masă și în cele din urmă exclamă :

— Prea cinstite, ești întotdeauna foarte cumpătat ! Te mărginești la băuturi naturale. Sînt dealtfel cele mai sănătoase ! Laptele proaspăt este o binecuvîntare a cerului, atît pentru dureri de stomac, cît și pentru astmă.

— Așa este ! Toate darurile lui Dumnezeu sînt bune, fie că se mulg, fie că se îmbuteliază. Îți voi da să guști dintr-un butoi de mumme [1] autentic, pe care l-am adus anul trecut de la Viborrig ; e bună, și unde mai pui că este și nemțească. Nu pot pricepe, cum de n-a băgat de seamă vameșul.

Au fost aduse halbe și o cană mare din lemn de banos, împodobită cu cercuri de argint.

Dădură noroc.

— Heydenkamper ! Heydenkamper, nobil și veritabil ! exclamă preotul, cu glasul tremurat de entuziasm și emoție ; iar cînd se așeză comod pe scaun, era aproape să-i dea lacrimile de fericire.

— Sînteți un cunoscător, domnule Jens ! zise Erik Grubbe cu glas mieros.

— Aș ! Ce cunoscător ! Sînt ageamiu, nu mă pricep deloc, mormăi preotul absent, dealtfel mă întreb, continuă el cu voce mai tare, dacă o fi adevărat ceea ce mi s-a povestit despre fabrica de bere a Heydenkamper-ilor. Lucrurile astea mi-au fost relatate cîndva la Hanovra de un meșter berar, pe vremea cînd călătoream împreună cu tînărul nobil Jørgen. Spunea că fabricarea berii începea întotdeauna vineri noaptea, dar înainte de a te atinge de ceva erai obligat să te duci la starostele breslei și să-ți pui mîinile pe cîntarul cel mare, jurînd pe foc, sînge și apă că nu porți în inimă gînduri dușmănoase sau rele, pentru că asemenea gînduri ar dăuna berii. Și mi-a mai spus că duminică dimineața, cînd începeau să sune clopotele bisericilor, deschideau toate ușile, geamurile și chepengurile, pentru ca

[1] Un fel de bere, foarte tare, fabricată în Braunschweig.

zvonul clopotelor să poată pătrunde pînă la bere ; însă partea cea mai delicată a tratamentului avea loc în momentul în care berea era pusă la fermentare : venea meşterul personal cu o ladă impunătoare din care scotea inele de aur grele, lanţuri de aur şi pietre preţioase încrustate cu semne bizare şi toate acestea erau apoi aruncate în bere, şi este lesne de înţeles că asemenea alese comori trebuie să fi dat băuturii o valoare deosebită, impregnînd-o totodată cu puterile tainice ale naturii, care se află în aceste pietre de preţ.

— Cine ştie ! îşi dădu cu părerea Erik Grubbe, cu toate acestea eu am mai multă încredere în hameiul din Brunsvig şi în celelalte buruieni pe care le pun în bere.

— Ba nu ! replică preotul pe un ton grav, scuturînd din cap, nu trebuie să spunem aşa, sînt multe taine în împărăţia naturii, de asta putem fi siguri. Fiecare lucru însufleţit, ori neînsufleţit, cuprinde o părticică de miracol în sine, nu trebuie decît puţină răbdare şi să ţinem ochii deschişi pentru a-l afla... o, în vremurile de demult, cînd nu se scursese atîta timp de cînd Dumnezeu cel Atotputernic crease lumea, fiecare lucruşor era atît de încărcat cu energie divină încît din orice părticică izvora înţelepciune şi numai bine, atît pe planul spiritual, cît şi pe cel lumesc, dar acum, cînd împărăţia pămîntească nu mai este nici nouă şi nici perfectă, fiind spurcată de păcatele multor generaţii, energia aceasta nu poate fi simţită decît în rare ocazii, în locuri şi clipe anumite, cînd apar pe cer semne ciudate ; lucrul acesta l-am spus adineauri şi fierarului, vorbind de groaznica văpaie de flăcări care s-a arătat pe jumătatea cerului în nopţile din urmă. A trecut pe lîngă noi o ştafetă călare... cred că venea încoace ?

— Întocmai, domnule Jens.

— Nădăjduiesc că nu a sosit decît cu veşti bune ?

— A adus vestea că războiul a fost declarat.

— Doamne Isuse, vai ! de, trebuia să vină odată.

— Da, dar, dat fiind că a zăbovit atît de mult, putea să mai întîrzie, pînă ce oamenii şi-ar fi strîns recolta.

— De bună seamă că pornirea războiului se datoreşte scanezilor [1] aceia, care încă mai resimt usturimea înfrîngerii suferite în ultimul război şi speră să scape de ea în războiul ăsta.

[1] Locuitori ai unei provincii din Suedia.

— Ehei ! nu-i vorba numai de scanezi, cei ce conduc în Zeelanda doresc totdeauna război ; ei știu bine că războiul îi ocolește într-una..., bune vremuri pentru aventurieri și nătîngi, sfetnicii regatului sînt doar cu toții niște nebuni...

— După cum se aude, conetabilul era împotriva războiului.

— Pe naiba !... deși, s-ar putea să fie și așa, cu toate că degeaba propovăduiești pacea, cînd te afli într-un mușuroi de furnici... ei bine, acum avem război și fiecare trebuie să-și păzească avutul propriu. Avem destule de făcut în toate domeniile.

Conversația s-a îndreptat apoi asupra călătoriei proiectate și asupra proastei stări a drumurilor, după care s-au reîntors la Tjele, la vitele de tăiere și hrănirea lor în grajduri și apoi iar se întoarseră la subiectul călătoriei. Între timp nu neglijaseră cîtuși de puțin cana, iar berea li se urcase bine la cap. Lui Erik Grubbe, care istorisea călătoria pe care o făcuse în Ceylon pe bordul corăbiei „Perlen", îi venea greu să-și potolească hohotele de rîs, de fiecare dată cînd își amintea de o întîmplare nostimă.

Dar, pe măsură ce timpul trecea, preotul devenea tot mai guraliv ; stătea prăbușit în fotoliu și în răstimpuri clătina din cap, privea drept înainte, posomorît și mișca din buze, de parc-ar fi vorbit ; făcea gesturi din ce în ce mai energice cu mîna și în cele din urmă izbi cu pumnul în masă. Apoi se chirci din nou pe fotoliul său, aruncînd o privire speriată către Erik Grubbe. În sfîrșit, într-un moment în care acesta se împotmolise cu desăvîrșire în descrierea unui băiat, care dădea ajutor la bucătărie, peste măsură de prostănac, preotul reuși să se ridice și începu să vorbească pe un ton răgușit și solemn.

— Pe legea mea, începu el, pe legea mea ! Voi aduce mărturie cu buzele mele... cu buzele mele... că ai o purtare scandaloasă, că ești subiectul unei afaceri murdare... ar fi mai bine să fii aruncat în mare... zău ! legat de o piatră de moară și de două butoaie de malț..., cele două butoaie de malț mi le datorezi, asta o mărturisesc solemn, cu propriul meu glas... două butoaie de malț, pline ochi, puse în proprii mei saci noi, căci nu erau sacii mei... în ruptul capului... erau sacii dumitale vechi, iar sacii mei cei noi i-ai oprit dumneata... iar malțul era stricat... ăsta-i adevărul ! Ce faptă abdominabilă ! Iar sacii îmi aparțin și îți voi plăti pentru aceasta... îți spun, judecata va fi de partea

mea. Nu-ți tremură picioarele de om bătrîn ! ? Prevaricator bătrîn ! Ar trebui să trăiești creștinește... este creștinește să trăiești cu Ane Jensdatter și să o determini să-l păcălească pe un preot creștin ? Ești un... ești un... prevaricator creștin... da, asta ești... !

Erik Grubbe zîmbise cu toată fața la începutul cuvîntării ținute de preot și îi întinsese o mînă peste masă, prietenește. Mai tîrziu făcu o mișcare cu cotul, parcă ar fi vrut să dea la o parte un ascultător invizibil, ca să vadă cît de beat era preotul, dar cu timpul trebuie că începuse să înțeleagă sensul cuvîntării, căci devenise dintr-o dată alb ca varul. A apucat cana cu cioc și a aruncat-o în direcția preotului, dar acesta se dădu înapoi și cana nimeri în fotoliu și de aci luneca pe podea. Căderea preotului nu se datora însă fricii, căci cana nu îl atinsese, oprindu-se pe marginea mesei ; conținutul ei se revărsase peste întreaga masă și se prelingea în șuvițe pe podea și pe preot.

Lumînarea din șfeșnic arsese aproape de tot și pîlpîia, încît în cameră era cînd lumină, cînd întuneric ; zorile albăstrii pătrundeau prin ferestre.

Preotul continua să vorbească. Avea glasul cînd grav și amenințător, cînd subțire, aproape plîngăreț.

— Te lăfăiești în purpură și aur, iară eu zac aci și cîinii îmi ling rănile... și ce ai pus în poala lui Avram ? Ce ofrande ai adus ?... N-ai pus măcar un bănuț de argint în poala creștinescului Avram... Iar acum te chinuiești cumplit... dar nimeni nu-și va muia degetul în apă pentru dumneata. Preotul dădu cu palma în berea revărsată pe masă și continuă :

— Eu însă mă spăl pe mîini... ambele mîini... te-am avertizat, hîc... vei ajunge sac și cenușă... în cei doi saci noi ai mei... malț... !

A mai mormăit o vreme și după aceea a adormit, dar în timpul acesta Erik Grubbe făcea încercări de a se răzbuna ; apucă cu putere de brațele fotoliului, se îndreptă pe cît putu și făcu efortul de a da cu piciorul în piciorul mesei, în speranța precisă că dădea în preot.

N-a trecut multă vreme și totul se liniști în încăpere, nu se mai auzea decît sforăitul celor doi bătrîni și clipocitul monoton al berei, care continua să picure de pe masă.

II

Văduva răposatului Hans Ulrik Gyldenløve, doamna Rigitze Grubbe, își avea casa la colțul format de străzile Østergade și Pilestraede.

Pe vremea aceea Østergade era o stradă destul de aristocratică ; aci locuiau membri ai familiilor Trolle, Sehested, Rosenkrantz și Krag ; Joachim Gersdorff locuia alături de doamna Rigitze, iar în casa cea nouă și roșie a lui Carl van von Mandern erau de obicei găzduiți cîțiva rezidenți străini. Dar numai pe partea aceasta a străzii locuiau oameni atît de nobili ; pe partea cealaltă, unde se afla biserica Sf. Nicolae, casele erau scunde și aci locuiau mai mult meseriași, mici negustori și marinari. Erau și cîteva cîrciumi.

Era într-o duminică, dimineața, la începutul lui septembrie.

Maria Grubbe stătea la fereastra mansardei casei doamnei Rigitze și privea afară : nu se zărea nici o trăsură. Nici un fel de agitație, nu se auzeau decît pași domoli și strigătele tărăgănate ale unui vînzător de stridii. Soarele licărea pe acoperișuri și pe caldarîm și orice umbră se contura cu precizie. Tot ce nu era aproape era învăluit într-o ceață albăstrie, datorată căldurii.

— Passt auf [1]... ! se auzi strigînd în spatele ei o voce de femeie, care părea răgușită, imitînd cu succes glasul unui comandant.

Maria se întoarse.

Era camerista Lucie. Șezuse un timp sus pe o masă și își examinase cu o privire critică picioarele, care aveau o formă destul de frumoasă. În cele din urmă, plictisindu-se, o strigase, iar acum rîdea cu hohote și plină de veselie își legăna picioarele.

Maria ridică din umeri, zîmbi acru și se întoarse iar cu fața spre fereastră, însă Lucie sări de pe masă, o apucă de mijloc și o sili să se așeze pe un scăunel de paie, aflat lîngă dînsa.

— Ascultă domnișoară ! zise ea, știi ceva ?

— Ei ! ?

— Ai uitat să-ți rezolvi corespondența și la orele unu și jumătate vin musafirii, așa că nu mai ai nici patru ore. Și știi ce

[1] Ia priviți ! (germ.)

li se va servi ? Gyldensuppe [1], flynderi şi alte feluri de peşti din aceştia laţi, găini fripte şi prăjitură „mansfelder" cu peltea de prune. Straşnică mîncare, şi nu-s lucruri grase. Vine şi iubitul domnişoarei !

— O, nu mai vorbi de asta, exclamă Maria necăjită.

— Ferească Dumnezeu ! Doar nu însemnează anunţ de căsătorie şi nici logodnă, dacă-ţi spun toate acestea. Nu pot înţelege, domnişoară, de ce nu-i dai mai multă atenţie vărului dumitale ! Este bărbatul cel mai plăcut şi vesel pe care mi-l pot închipui. Şi ce picioare mai are ! Şi mai este şi de neam regesc ; se vede dealtfel şi după mîinile sale atît de delicate !... şi parc-ar fi turnate... şi apoi unghiile sale... nu-s mai mari ca bănuţii... şi ce roşii şi rotunde sînt ! O... ! Ce picioare frumoase are, îţi fac impresia unor arcuri de oţel, cînd îl vezi mergînd... Ehei ! Şi ce ochi scăpărători mai are...

O cuprinse pe Maria cu braţele şi o sărută pe gît cu atîta putere încît copila roşi şi se desprinse din încleştarea ei.

Lucie se trînti pe pat. Rîdea ca o smintită.

— Ce te mai izmeneşti astăzi ! exclamă Maria, dacă mai continui în felul acesta mă duc jos.

— Dar ce Dumnezeu ! Doar ne este îngăduit să mai glumim şi noi din cînd în cînd. Întîmpinăm destule necazuri pe lumea asta. În ceea ce mă priveşte pe mine, am supărări mai multe decît pot suporta. Oare nu mi-a plecat iubitul la război şi nu suferă atîtea neajunsuri ? Mă cuprinde o adevărată jale, cînd mă gîndesc la lucrul ăsta. Dacă l-or fi împuşcat şi o fi murit, sau o fi grav rănit ! Dumnezeu să aibă milă de mine, biata fată, că n-aş mai fi niciodată om întreg.

Îşi ascunse faţa în aşternut şi se văita :

— O, nu, nu, Lorens al meu, numai al meu, îţi voi fi atît de credincioasă, atît de credincioasă, numai să mi te aducă Dumnezeu acasă întreg... o ! domnişoară, domnişoară ! e ceva de nesuportat !

Maria încercă să o liniştească cu vorbe bune şi mîngîieri. În cele din urmă izbuti să o facă să se ridice în capul oaselor şi să-şi şteargă lacrimile.

— Da, domnişoară, zise ea, nimeni nu ştie ce luptă grea se dă în mine, căci nu poţi să te comporţi întotdeauna cum ar

[1] „Supă aurie", făcută cu pîine, ouă, vin, zahăr şi diferite condimente.

trebui. Şi nu este nici un folos că îmi propun să fiu indiferentă faţă de toţi tinerii flăcăi ; cînd se apropie de mine cu veselia şi complimentele lor, n-aş putea să le-o retez, chiar de mi-ar fi viaţa în joc ; mă mănînc㠄 la limbă să le răspund şi atunci ajung să flecăresc mai mult decît îmi este îngăduit, cinstit vorbind, ţinînd seama de Lorens. Dar cînd mă gîndesc cît de mare este primejdia în care se află el, o, atunci am regrete neînchipuit de mari. Şi toate astea pentru că îl iubesc, domnişoară, numai pe el îl iubesc şi nu iubesc pe nimeni altul, ci numai pe dînsul, te rog să mă crezi. Vai ! cînd mă culc şi luna îşi revarsă razele ei pe duşumea, simt că devin cu totul altă fiinţă ; totul mi se pare atît de trist şi plîng şi iar plîng şi mi se pune un nod în gît de parcă m-aş sufoca... of ! ce mai chin ! zac în pat şi mă zbat, rugîndu-mă la Dumnezeu şi de-abia ştiu ce anume îl rog, iar uneori îmi pierd cu totul cumpătul şi atunci mă ridic în capul oaselor şi mă apuc cu mîinile de cap şi mă cuprinde o frică cumplită, că-mi voi pierde minţile de atîta dor... Vai Doamne ! Văd că plîngi, domnişoară ! Nu cumva duci dorul cuiva în taină, aşa de tînără cum eşti ? !

Maria roşi şi zîmbi vag ; se simţea flatată de gîndul că ar fi putut să fie îndrăgostită şi să-i fie dor de cineva.

— Nu, nu ! răspunse ea, dar ceea ce îmi spui tu e atît de trist, numai jale şi supărare.

— Da de unde ! Mai e ceva la mijloc, zise Lucie şi, dat fiind că o chemaseră cei de jos, se sculă şi plecă, cu o mişcare şugalnică a capului spre Maria.

Maria oftă, se duse la fereastră şi privi spre curtea răcoroasă şi verde a bisericei Sf. Nicolae, la zidurile roşii ale bisericii, spre palat, cu acoperişul său de aramă înverzită, către Holmen [1] şi Reberbanen [2], pînă la Østerport cu clopotniţele sale ascuţite şi Hallandsaas [3] cu grădini şi barăci de lemn, îndărătul cărora se profila Sundul [4] albăstrui, care se contopea cu cerul albastru pe care nori masivi albi, cu forme domoale, pluteau încet spre coasta Scaniei [5].

[1] Un sector al portului Copenhaga, rezervat navelor de război.

[2] Atelierele în care se confecţionau odgoane pentru corăbii.

[3] O colină din sudul Suediei, formată în decursul perioadelor glaciare.

[4] Strîmtoarea care desparte Suedia de Zeelanda.

[5] Provincia cea mai sudică a Suediei.

Trecuseră trei luni de cînd sosise în Copenhaga. Cînd plecase de acasă își închipuise că faptul de a locui în capitala țării este ceva cu totul deosebit față de ceea ce simțea acum. Nu își imaginase niciodată că s-ar fi putut simți mai singură acolo, decît la Tjele Høvedgaard, unde se simțise totuși destul de singuratecă.

Tatăl ei nu-i prea ținuse companie. Era întotdeauna atît de preocupat de propria sa persoană, încît nu putea niciodată să se ocupe și de alții ; nu devenea un băiat de 14 ani, prin faptul că vorbea cu o fată de vîrsta aceasta și nu se transforma în femeie, dacă vorbea cu o fetiță ; rămînea un om trecut de 50 de ani și era întotdeauna Erik Grubbe.

Maria nu o putea zări pe țiitoarea tatălui ei, care conducea de parc-ar fi fost stăpîna casei, fără ca toată mîndria și amărăciunea dintr-însa să se trezească pe loc. Țăranca aceasta ordinară și dornică de a domina o chinuise atît de des, încît nu putea auzi pașii ei, fără ca să devină aspră, încăpățînată și plină de ură în mod aproape involuntar și pe loc. Sora ei vitregă, micuța Ane, era bolnăvicioasă, și răzgîiată, ceea ce o făcea să nu fie sociabilă și mama fetiței încerca întotdeauna în prezența lui Erik Grubbe să lovească în Maria prin intermediul lui Ane.

Care era anturajul ei ?

Ei bine, cunoștea toate potecile și drumurile din pădurea Bigum, fiecare vacă ieșită la pășune, toate păsările din curte, iar cînd trecea pe lîngă argați sau țărani, aceștia o salutau prietenește, părînd a spune : Domnișoară, sînteți tratată în mod nedrept, vedem lucrul acesta și ne simțim mîhniți și nutrim aceleași sentimente față de femeia aceea ca și dumneavoastră.

Dar în Copenhaga ?

Aci o avea pe Lucie și ținea mult la dînsa, dar era totuși o slujnică ; se bucura de întreaga încredere a Luciei și era mulțumită și recunoscătoare pentru această încredere. În schimb Lucie nu se bucura de încrederea Mariei, care nu se putea destăinui față de ea. Nu voia să-i mărturisească, cît de tristă era situația în care se afla și nu putea suporta ca o slujnică să-i vorbească despre situația ei familială nenorocită. Nici măcar despre soarta tatălui ei nu voia să audă vreo vorbă, cu toate că acesta nu ținea deloc la dînsa și, de fapt, nici nu avea de ce.

Rigitze Grubbe împărtășea părerile foarte rigide ale epocii despre avantajele unei educații severe, lipsite de indulgență și

își propusese să o educe pe Maria potrivit acestor principii. Nu avea copii și nici nu avusese vreodată ; de aceea era o mamă adoptivă lipsită de răbdare și foarte neîndemînatică, dat fiind că iubirea de mamă nu o învățase niciodată micile artificii utile, care favorizează înțelegerea dintre copil și educatorul său. Cu toate acestea, o astfel de educație severă ar fi putut fi mai de folos Mariei. Pe de o parte cugetul și gîndurile ei se deformaseră aproape, din cauza absenței unei supravegheri și vigilențe continui, pe de altă parte era sufletește aproape mutilată de o cruzime absurdă și plină de toane, și ar fi simțit un fel de alinare și liniște, dacă ar fi fost dirijată cu o mînă energică pe calea pe care trebuia condusă și de către cineva, care nu putea să-i dorească decît binele.

Dar n-a fost condusă în felul acesta.

Doamna Rigitze era atît de absorbită de politică și de intrigi, era atît de mult împreună cu cercurile de la palat, încît lipsea cu zilele de acasă, iar cînd era acasă, era atît de ocupată, încît Maria putea dispune de timpul ei și putea face ce dorea. Iar dacă se întîmpla ca doamna Rigitze să aibă în cele din urmă cîteva clipe în care să se ocupe de copilă, nepăsarea ei o făcea să-și dubleze nerăbdarea și severitatea. De aceea toată situația aceasta îi apărea Mariei ca fiind pur și simplu absurdă, și era pe punctul de a se socoti o piatră de moară, pe care toți o urau și nimeni nu o iubea.

În timp ce ședea la fereastră, privind spre oraș, o cuprinse un sentiment de părăsire și de singurătate ; își rezemă capul de pervazul ferestrei și își aținti privirile asupra norilor care lunecau încet pe cer.

Înțelegea atît de bine tristețea dorului, despre care îi vorbise Lucie. Parcă o ardea un foc lăuntric și nu era altceva de făcut decît să-l lase să o ardă cum poftea... cunoștea atît de bine starea aceasta... Ce urma să devină ? Zilele treceau, semănînd una cu cealaltă... Nimic, nimic, nu se întîmpla niciodată ceva de care să te poți bucura ; putea oare continua în felul acesta ? Da ! Încă multă vreme. Și cînd va fi împlinit 16 ani ? Doar nu continua să fie așa pentru toți oamenii ; era cu neputință să continue să poarte căciuliță de copil la 16 ani !... Doar sora ei Ane Marie nu mai purta căciuliță la vîrsta aceasta ; acum era măritată. Își amintea atît de bine de larma și veselia acelei nunți, care

a continuat multă vreme, după ce ea fusese trimisă la culcare... și muzica... Doar ar putea să se mărite și ea... Dar cu cine ? poate cu fratele cumnatului ei... Ce-i drept, era îngrozitor de urît ; dar dacă așa era scris să fie... Îi era cu neputință să se bucure la gîndul acesta. Dar ce bucurii îi oferea lumea asta ? Era vreuna ? Ea nu putea vedea nici una.

Se retrase de la fereastră și, așezîndu-se gînditoare la masă, se apucă să scrie :

„Îți trimit cele mai dragi salutări, dragă Ane Marie, buna mea soră și prietenă. Dumnezeu să te aibe întotdeauna în sfînta sa pază și să-i mulțumim pentru tot ce este bun pe lume. M-am apucat să-ți scriu *pour vous congratuler* [1], pentru nașterea fericită pe care ai avut-o și pentru faptul că acuma te-ai restabilit și ești sănătoasă. Dragă soră, eu o duc bine și sînt sănătoasă. Sora lui tata trăiește în mare lux și adesea vin pe aci musafiri numeroși, majoritatea „cavaliers" de la curte și, în afară de cîteva doamne bătrîne, nu trec pe aci decît bărbați. Mulți dintre aceștia au cunoscut-o pe răposata noastră mamă și au apreciat-o pentru frumusețea și farmecul ei. Stau întotdeauna la masă cu oaspeții, dar nimeni nu-mi adresează vreo vorbă, cu excepția lui Ulrik Frederik, și aș prefera să mă scutească și el, dat fiind că este întotdeauna mai mult pentru *chicane* și *raillerie*, decît pentru o conversație serioasă. Este foarte tînăr și purtarea sa nu este din cele mai bune ; de bună seamă că se duce adesea prin hanuri, circiumi și alte locuri de felul acesta. Alte noutăți nu am, în afară de faptul că vom avea astăzi o reuniune la care va lua parte și el. De cîte ori vorbesc franțuzește rîde cu poftă și spune că vorbesc ca acum o sută de ani, ceea ce e foarte posibil, dat fiind că domnul Jens era foarte tînăr pe vremea cînd făcea călătorii ; dealtfel el îmi dă voie să vorbesc în această limbă dat fiind că știu să compun frazele atît de bine. Cred însă că astea nu-s decît complimente, de care nu am nevoie, deși afirmă că nici o damă de onoare nu se pricepe atît de bine. De la Tjele nu am primit nici o veste. Mătușa mea blestemă, se necăjește de fiecare dată, cînd vorbește despre enormitatea faptului că scumpul nostru tată trăiește cu o femeie atît de vulgară. Mă întristez adesea, gîndindu-mă la lucrul acesta, dar nu-mi este

[1] Pentru a vă felicita (fr.).

de nici un folos. Să nu-i arăţi lui Stycho scrisoarea aceasta, dar transmite-i dragi salutări. Septembrie 1657.

A ta dragă soră
Marie Grubbe.

Preacinstitei Doamne Ane Marie Grubbe, Stycho Høeghs din Gjordslev, buna mea prietenă şi soră."

Lumea se sculase de la masă şi intrase în salonul cel mare, unde Lucie servea „goldwasser" [1]. Marie se retrăsese în adîncitura din dreptul unei ferestre şi era pe jumătate ascunsă de perdelele bogate în falduri. Ulrik Frederik se apropie de dînsa, făcu o plecăciune exagerat de respectuoasă şi îi spuse, cu o mină extrem de gravă, că îi părea rău că în timpul mesei şezuse atît de departe de domnişoara. În timp ce rostea cuvintele acestea, îşi puse mîna sa mică şi bronzată pe pervazul ferestrei. Maria se uită la ea şi se aprinse la faţă ca para focului.

— Pardon Mademoiselle ! văd că roşiţi de supărare, pentru că mi-am îngăduit să vă fac o umilă reverenţă. Ar fi oare prea îndrăzneţ din partea mea, să vă întreb cu ce am fost atît de neîndemînatec ca să vă supăr ?

— Nu sînt cîtuşi de puţin supărată şi nici nu m-am înroşit.

— Vă place să consideraţi culoarea aceasta drept albă ? Bine ! Atunci nu aş dori decît să aflu cum denumiţi culoarea pe care o are aşa-numitul trandafir roşu ?

— Vă este oare imposibil să rostiţi vreodată o vorbă serioasă ?

, — Ba da... ia să văd ! Trebuie să recunosc, că mi se întîmplă într-adevăr, dar numai foarte rare ori...

Doch Chloë Chloë, zürne nicht !
Toll brennet deiner Augen Licht
Mich wie das Hundsgestirn die Hunde
Und Worte schäumen mir vom Munde
Dem Geifer gleich der Wasserscheu... [2]

[1] Lichior cu mirodenii, băutură produsă mai ales în Polonia şi Germania.

[2] Dar nu fi mîniată, Chloe !
Sălbatic privirile tale mă ard
Ca steaua Sirius pe cîine
Şi vorbele-mi bolborosesc la gură
Ca nişte bale înspumate... (germ.)

— Da, aveţi dreptate !

— A, domnişoară, cunoaşteţi atît de puţin puterea amorului ! Mă veţi crede oare ? Sînt nopţi în care, bolnav de dragoste, mă furişez în Silkegaarden, sar gardul grădinii lui Christen Skeel şi mă opresc, stînd ca o statuie, între trandafirii înmiresmaţi şi panseluţe... şi rămîn cu ochii pironiţi asupra ferestrei camerei dumneavoastră, pînă ce zorile lîncede îmi răsfiră zulufii cu degetele ei trandafirii.

— O, domnule ! cred că v-aţi înşelat asupra numelui, cînd l-aţi menţionat pe zeul Amor. Ar fi trebuit fără îndoială să spuneţi Evan... şi te poţi rătăci uşor, cînd faci chefuri noaptea, căci nu aţi fost în grădina lui Skeel, ci la „Mogens i Cappadocia", printre ţigani şi sticle, iar dacă nu v-aţi putut mişca şi aţi rămas ca o statuie, nu dragostea e de vină că nu v-aţi putut urni picoarele din loc.

— Îmi faceţi o mare nedreptate ; dacă se întîmplă să mă duc uneori prin cîrciumi, n-o fac de plăcere, de dragul unei distracţii, ci numai pentru a izgoni chinul ce mă roade şi mă sugrumă.

— O !

— Nu credeţi în vorbele mele, nu vă încredeţi în statornicia amorului meu... Dumnezeule ! vedeţi ferestruica bisericii Sf. Nicolae, aceea de pe partea dreaptă ? treizeci de zile în şir am stat acolo, cu privirile aţintite asupra chipului dumneavoastră fermecător, în timp ce şedeaţi la gherghef.

— Ce ghinion aveţi ! Vă este aproape imposibil să deschideţi gura, fără a spune lucruri neadevărate ; nu am stat niciodată cu gherghefuI în partea dinspre biserica Sf. Nicolae... Cunoaşteţi versurile acestea :

Era o noapte întunecată
Omul puse mîna pe un spiriduş
Şi-l întrebă :
— Vrei să scapi din reduta mea ?
Şi vrei să ajungi acasă-n astă-noapte ?
Atunci spune-mi deîndată,
Fără de şiretlic şi prefăcătorie,
Adevărul cel mai profund pe care îl poţi spune.
— Ascultă, zise spiriduşul, şi tăcu.

Omul îi dădu drumul spiriduşului, care o luă la fugă
Nimeni pe lume să nu se-ncreadă în spiriduşi,
Căci spiriduşii mint.

Ulrik Frederik se înclină respectuos şi plecă fără a rosti un cuvînt.

Maria îl urmări cu privirea, cum traversa încăperea ; avea un mers frumos ; ciorapii săi de mătase erau de un alb strălucitor şi stăteau atît de întins pe picior, încît nu se vedea nici o cută ; avea glezne atît de frumoase ! şi pantofii aceia lungi şi înguşti — era atît de amuzant să-l priveşti — nu băgase de seamă pînă atunci că are o mică cicatrice trandafirie drept în frunte.

Îşi privi pe furiş mîinile şi strîmbă puţin din gură, degetele i se păreau prea scurte.

III

Sosise iarna. Veniseră vremuri grele pentru animalele din pădure şi păsările de pe cîmp ; a fost un Crăciun sărăcăcios pentru cei aflaţi îndărătul pereţilor de chirpici şi cei de pe corăbii. Ţărmul de vest era plin de epave ; o înşirare de coce acoperite de ghiaţă, catarge sfărîmate, bărci făcute ţăndări şi corăbii moarte. Zăceau acolo bogăţii, care erau purtate din loc în loc pe plajă, se uzau şi se sfărîmau, transformîndu-se în rămăşiţe fără de valoare, ce pluteau spre larg, se scufundau, sau erau ascunse în nisip. Vijelia şi furtuna de pe mare nu mai conteneau şi gerul era atît de cumplit, încît nici o mînă de om nu se putea atinge de ceva. Cerul şi pămîntul se făcuseră una cu zăpada geruită purtată de vînt ; se revărsa peste zdrenţele din casele oamenilor săraci, pătrunzînd prin chepenguri, care nu se puteau închide bine, prin ferestruici cu geamurile sparte, îşi croia anevoie drum pe sub streşini şi uşi, către bunăstare şi capele cu garnituri bogate. Cerşetori şi oameni, care se rătăciseră, mureau înghemaţi prin şanţuri, sau pe după diguri, oamenii săraci mureau de frig în culcuşul lor de paie, şi nici vitele celor bogaţi nu o duceau mai bine.

Apoi furtuna se potoli și se lăsă un ger năprasnic. Veniseră vremuri grele pentru împărății și țări. Greșelile din timpul verii se plăteau... Armata suedeză a trecut strîmtorile daneze.

Și apoi a venit pacea, a venit primăvara, vreme bună și păduri înverzite, dar flăcăii zeelandezi n-au mai trecut călare prin orașe în luna mai a anului acela. Pretutindeni mulțime de soldați suedezi. Se încheiase pacea, dar rămăseseră totuși poverile războiului, iar pacea aceasta nu părea să dureze mult.

Și nici nu a durat.

Cînd frunzișul proaspăt al lunii mai se închisese la culoare sub arșița soarelui de vară, suedezii au pornit la atac împotriva șanțurilor de apărare ale Copenhagei.

În a doua duminică a lunii august s-a răspîndit pe neașteptate, în timpul slujbei de după-amiază, zvonul că suedezii debarcaseră la Korsør.

Străzile se umplură pe dată de mulțime de oameni. Se plimbau liniștit și grav, dar vorbeau mult ; vorbeau cu toții, iar glasurile lor și răsunetul pașilor se contopeau într-un zgomot puternic, amestecat, care nici nu creștea în intensitate, nici nu slăbea, și nici nu se oprea, ci stăruia așa, continua cu o uniformitate ciudată, apăsătoare.

Zvonurile pătrunseseră prin biserici tocmai în momentul predicii. Prin cuvinte șoptite în fugă, pe nerăsuflate, zvonul trecea de la banca din fundul bisericii la unul care ședea în banca următoare, apoi la trei din banca a treia ; trecînd pe lîngă un moșneag singuratec din banca a patra, sărea la banca a cincea, și așa mai departe pînă în prima bancă din față. Oamenii se întorceau către cei din spatele lor și dădeau semnificativ din cap. Unii, aflați în prima bancă din față, se ridicară în picioare, privind iscoditor spre ieșire. N-a trecut multă vreme și nu mai era nimeni care să se uite la preot ; cu toate că ședeau toți cu capetele plecate, ca pentru a-și concentra gîndurile în jurul predicei, își șopteau între ei, se opreau din cînd în cînd, îl ascultau pentru o clipă pe preot cu încordare, de parc-ar fi vrut să-și dea seama cît mai era pînă la sfîrșit, și apoi continuau să-și șoptească. Zgomotul surd al masei de oameni de afară, pe stradă, se auzea deslușit, și devenea tot mai greu de suportat ; credincioșii își vîrau pe ascuns cărțile de rugăciune în buzunare.

— Amin !

Toate privirile se îndreptară spre preot.

În timpul rugăciunilor obișnuite se întrebau cu toții, dacă preotul știa ceva. Urmară apoi rugăciunile pentru casa regală, pentru Sfatul țării și nobilime, pentru toți cei care dețineau demnități importante. Mulți aveau ochii umezi, dar cînd a sosit partea următoare a rugăciunii, unii începură să plîngă cu hohote, și se auzi, încet, dar totuși deslușit, din sute de piepturi: Doamne, Dumnezeule, îndurătorule, îndepărtează de țara aceasta războaiele și vărsarea de sînge, molimile și înecul, foametea și sărăcia, furtunile, inundațiile și focul, pentru ca să-ți preaslăvim numele și îndurarea ta părintească.

Biserica se golise înainte ca rugăciunea să fi luat sfîrșit ; doar tonurile de orgă mai răsunau înăuntru.

A doua zi masele de oameni, care ieșiseră din nou pe străzi, căpătaseră o țintă precisă, dat fiind că flota suedeză aruncase ancora în timpul nopții în dreptul localității Dragør. Cu toate acestea, aflîndu-se că doi sfetnici ai țării plecaseră pentru a duce tratative cu dușmanul, lumea era mai puțin neliniștită în ziua aceea. Oamenii își ziceau că împuternicirile acestora erau atît de largi, încît trebuia să se ajungă la pace. Dar cînd sfetnicii se întoarseră marți cu vestea că nu se putuse ajunge la pace, se produse o schimbare bruscă și violentă.

Nu mai era vorba de grupuri de cetățeni ponderați, care se neliniștiseră din pricina unor vești rele de mare importanță, ci de un puhoi de făpturi cu aspect ciudat, cum nu se mai văzuse vreodată în cuprinsul șanțurilor de apărare ale orașului, oameni care nu păreau de loc să locuiască în casele acestea liniștite și sobre, cufundate într-o atmosferă de muncă ordonată de zi cu zi. Cîtă patimă clocotea în mulțimea aceasta, ce larmă infernală stîrneau vocile lor și ce gesturi violente făceau cu brațele lor cu mîneci strîmte ! Nimeni nu voia să rămînă singur, nimeni nu voia să stea în casă. Ieșiseră cu toții pe stradă cu teama și deznădejdea lor, cu gemetele și lacrimile lor.

Iată-l pe omul acesta bătrîn, cu o înfățișare plină de prestanță, cu capul descoperit și ochii injectați, întorcîndu-și fața palidă spre zid și lovindu-l cu pumnii strînși. Ascultați blestemele proferate de hingherul acesta gras la adresa sfetnicilor regelui și a acestui război nenorocit ! Iată fețele împurpurate ale acestor tineri, clocotind de mînie împotriva acestui dușman, care va aduce cu sine toate grozăviile pe care le-au și suferit în imaginația lor !

Cum mai urlă de furie aceşti bieţi oameni în neputinţa lor ! Ce rugi, Doamne, ce rugi nebuneşti se ridică din mulţime !

Trăsurile se opreau în mijlocul străzilor, servitorii îşi lăsau coşurile şi găleţile în dreptul porţilor, iar pe alocuri ieşeau oameni grăbiţi de prin case, îmbrăcaţi cu ce aveau mai bun, cu feţele congestionate de încordare şi priveau miraţi în jurul lor ; se amestecau în mulţime şi discutau cu aprindere pentru a abate atenţia de la aspectul lor sărbătoresc. La ce se gîndeau oare ? şi de unde veneau toţi oamenii aceştia jerpeliţi şi beţi ? Străzile sînt pline de astfel de indivizi, care strigă, se ceartă şi cad, şed bolnavi pe trepte, iar alţii rîd cu hohote, aleargă după femei şi vor să se ia la bătaie cu bărbaţii.

Era manifestarea unei frici primare — a unei frici instinctive. După-amiază dispăruse. Mulţimea fusese chemată la şanţurile de apărare şi muncise cu puteri înzecite. Şanţurile se adînciseră şi întăriturile se înălţaseră sub eforturile cazmalelor. Trecuseră coloane de soldaţi, ucenici, studenţi şi servitori ai nobililor, purtînd tot felul de arme bizare. Făceau de gardă. Se aduseseră tunuri. Regele trecuse călare peste întăriturí şi se ştia că va rămîne. Lucrurile păreau a fi dobîndit un sens şi oamenii îşi recăpătaseră raţiunea.

A doua zi după amiază duşmanul a dat foc cartierelor mărginaşe, dincolo de Vesterport [1]. Mirosul de incendiu se răspîndi asupra oraşului, neliniştind mulţimile, şi în amurg, în timp ce incendiul îşi proiecta văpăile roşii pe zidurile clopotniţei bisericii Maicii Domnului şi licărea pe bilele aurite ale vîrfului bisericei Sf. Petru, cînd se răspîndi zvonul că duşmanul cobora colina Valdby, întregul oraş fu străbătut de un geamăt de groază. Prin toate străzile şi uliţele răsunară strigăte speriate : „Vin suedezii ! Vin suedezii !" Cete de băieţi străbăteau în fugă oraşul, anunţînd vestea aceasta cu glasuri stridente. Oamenii se repeziră la porţi şi priviră îngrijoraţi spre apus ; prăvăliile se închideau ; stăpînii magazinelor de fierărie îşi strîngeau la iuţeală marfa de afară. Parcă s-ar fi aşteptat cu toţii ca puternica armată a duşmanului să se reverse în oraş dintr-o clipă într-alta.

Mari mulţimi se îngrămădiseră de-a lungul meterezelor şi pe străzile învecinate pentru a privi incendiul. Cu toate acestea mulţi se adunaseră în locuri de unde nu se putea zări focul, de

[1] Una dintre cele trei porţi de acces în oraşul Copenhaga pe vremea în care capitala daneză era împrejmuită de întăriturí.

pildă pe străzile Løngangen și Vandkunsten. Oamenii discutau, punîndu-și multe întrebări, și în primul rînd dacă suedezii vor trece la atac, chiar în noaptea aceasta, sau abia a doua zi dimineață.

Gert Pyper, negustorul de vopsele de pe strada Vandkunsten, era de părere că vor ataca de îndată ce se vor fi regrupat după marșul efectuat. De ce ar mai aștepta ?

Negustorul islandez Erik Lauritzen, de pe strada vopsitorilor susținea că ar fi prea riscant să se lanseze într-un atac în întunericul nopții într-un oraș străin și necunoscut în care nu puteau deosebi uscatul de apă.

— De apă ! strigă Gert Vopsitorul, dar-ar Domnul să fim la fel de bine informați asupra propriilor noastre pregătiri ca suedezii ! Să nu mai vorbim de asta ! Ei își au spionii lor peste tot, ba pînă și unde te-ai aștepta cel mai puțin. Faptul acesta este foarte bine știut de primar și de sfatul orașului, căci încă din primele ceasuri ale dimineții i-au trimis pe perceptori să cerceteze peste tot, prin toate clădirile, ca să dea de spionii suedezi, dar prinde-i dacă poți ! Suedezul e dibaci în privința asta ; e în firea lui darul acesta. O știu din proprie experiență... au trecut vreo zece ani de atunci, dar nu voi uita niciodată pățania asta neplăcută... Vopseaua indigo, vedeți dumneavoastră, poate să dea diferite culori, negru, albastru închis, albastru mai deschis, totul depinde de baițul folosit. Orice calfă poate să topească și să fiarbă vopseaua, potrivindu-i culoarea, căci nu este vorba decît de o îndemînare, dar a băițui este la drept vorbind o artă ! Dacă pui prea mult baiț se ard firele, sau stofa, încît se rup toate firele, iar dacă băițuiești prea puțin nu ține culoarea, chiar de ai folosi albastrul cel mai închis și mai scump. Tocmai de aceea băițuitul este un secret, pe care îl poți împărtăși unui fiu, dar nu ucenicilor, nu... !

— Da, meștere Gert, așa este, zise negustorul islandez.

— Ei bine, continuă vopsitorul, după cum începusem să vă povestesc am avut acum vreo zece ani un ucenic, a cărui mamă era suedeză, și băiatul acesta își pusese în gînd să afle ce fel de baiț foloseam la vopseaua de culoare cafenie. Dar dat fiind că prepar întotdeauna baițul cu ușile închise, nu prea era ușor... și ce credeți că i-a dat prin cap ? Ia ascultați ! Sînt așa de mulți șobolani în vopsitorie, care rod lîna și bumbacul, încît băgăm tot ce merge la vopsit în niște saci mari pe care îi

atîrnăm de grinzi. Ucenicul l-a convins pe unul dintre ceilalți să-l salte, ajutîndu-l să intre într-unul din sacii aceștia. Intru și mă apuc să cîntăresc, să amestec și să potrivesc. Eram aproape gata, cînd s-a întîmplat să-l apuce un cîrcel la un picior și începe să se vaiete în sac și să strige să-l ajut să iasă de acolo... și ce l-am mai ajutat ! Doamne, Doamne ! dar pe bună dreptate, căci era o canalie, da, da ! și așa sînt toți suedezii, nu poți avea niciodată încredere în ei.

— Da, ai absolută dreptate, sînt niște oameni de nimic suedezii ăștia, vorbi Erik Lauritzen, n-au ce mînca la ei acasă și cînd sînt printre străini se ghiftuiesc ca niște copii de oameni săraci, care înfulecă atît pentru a-și astîmpăra foamea de moment, cît și pe cea din trecut și de viitor. Se pricep la hoții și prădăciuni, mai bine decît corbii și tîlharii ; și ce instincte criminale au ! nu degeaba se spune : cuțitar ca un suedez.

— Și mai sînt și desfrînați ! interveni vopsitorul ; dacă vei vedea o femeie izgonită din oraș sub loviturile de bici ale gîdelui și vei întreba ce fel de făptură este, ți se va răspunde invariabil că este o domnișoară suedeză.

— Da, temperamentele popoarelor sînt atît de diferite, ca și ale animalelor, iar suedezii sînt printre oameni ceea ce sînt maimuțele în rîndul animalelor ! Li se aprinde sîngele atît de repede, încît înțelepciunea firească cu care Dumnezeu l-a dăruit pe om nu poate face nimic împotriva instinctelor rele și poftelor lor păcătoase.

Vopsitorul încuviință din cap și adăugă :

— Întocmai, Erik Lauritzen, întocmai ; suedezii au o fire deosebită și ciudată, nu sînt la fel ca alte popoare. Simt întotdeauna după miros, cînd intră un străin în prăvălia mea dacă este suedez ori nu. Suedezul are o duhoare specifică, ca de țap, sau de pește stricat. M-am gîndit des și am reflectat asupra acestui fapt, și cred că lucrurile stau așa cum explici dumneata, sînt emanații ale umorilor lor țîfnoase și bestiale.

— Nu-i nici o mirare că suedezii și turcii au alt miros decît creștinii, remarca o femeie, o bătrînă, care asistase la discuția lor.

— Ce tot spui, Mette Sennopskvind, o întrerupse vopsitorul, socoți oare că suedezii nu sînt creștini ?

— N-aveți decît să-i socotiți drept creștini, dacă doriți, dar potrivit cărții mele de predici, finlandezii, păgînii și vră-

jitorii n-au fost niciodată creştini, şi e adevărat ca lumina soarelui că în zilele răposatului rege Kristian, în timp ce suedezii ocupaseră Iutlanda, într-o noapte cu lună nouă, un regiment întreg, care mărşăluia, s-a risipit în clipa în care a bătut miezul nopţii, şi soldaţii umblau de unii singuri, aidoma unor lupi, ori alte fiinţe drăceşti, ţopăind şi urlînd prin păduri şi bălţi, atacînd oameni şi animale.

— Dar se duc la biserică duminica şi au preoţi şi dascăli la fel ca noi, după cîte ştiu.

— Da de unde ! Canaliile astea drăceşti se duc la biserică aşa cum se duc vrăjitoarele la vecernie, cînd slujba e oficiată de însuşi necuratul. Sînt vrăjiţi şi nu le pasă de gloanţe şi nici de praful de puşcă, căci sînt invulnerabili şi privirea lor aduce nenorociri. De ce credeţi că a bîntuit vărsatul, de cîte ori blestemaţii ăştia au călcat pe pămîntul ţării noastre ? Răspundeţi-mi, meştere vopsitor, răspundeţi, dacă puteţi !

Vopsitorul nu apucă să răspundă, căci Erik Lauritzen, care de o vreme privea neliniştit în jurul său, izbucni pe neaşteptate :

— Sst, Gert Pyper ! Cine o fi persoana aceea de colo, care s-ar părea că ţine o predică mulţimii adunate ?

Se îndreptară grăbiţi spre locul acela. Gert vopsitorul le spuse că s-ar putea să fie pastorul Jesper Kim, care ţinuse predica în biserica Sf. Treimi, despre care auzise de la oameni bine informaţi că nu era atît de neclintit în credinţă precum se cuvenea rangului său bisericesc.

Era un bărbat mărunţel cu chip de buldog, la vreo treizeci de ani, cu părul lung şi negru, faţa lătăreaţă, un nas gros şi mic, ochi căprui vioi şi buzele roşii, stătea pe treptele unei uşi care dădea în stradă, gesticula mult, vorbea repede şi cu aprindere, dar avea glasul destul de gros şi sîsîit.

— În capitolul al douăzeci şi şaselea al evangheliei lui Matei, versetele 51—54, zise el, scrie aşa : „Şi unul dintre cei care erau cu Isus îşi ridică braţul şi îl lovi pe slujitorul Marelui Preot şi îi tăie o ureche. Atunci Isus îi zise : Bagă sabia ta în teacă, căci cel ce trage sabia de sabie va pieri. Au crezi că nu l-aş putea ruga pe Tatăl meu să-mi trimită o ceată de doisprezece îngeri ? Dar cum s-ar împlini scriptura ? Tot ce este scris trebuie să se împlinească."

— Da, dragi concetăţeni ! toate acestea trebuie să se împlinească. Acum se află în faţa meterezurilor şi întăriturilor

slabe ale acestui oraş o armată puternică şi bine echipată, care aşteaptă ordinul regelui şi comandantului suprem, pentru a-l cuceri prin foc şi sabie, prin asediu şi asalt şi a-i supune pe locuitori. Iar cei ce se află în oraş şi care îşi văd viaţa şi bunăstarea ameninţată de o mînă neomenoasă, care a hotărît distrugerea lor, trebuie să apuce armele, să tîrască tunurile şi celelalte arme de război la meterezuri şi să-şi pună în cugetul lor întrebarea : nu se cuvine oare să-l întîmpinăm pe cel ce ne turbură pacea şi vrea să ne pustiiască cu foc şi sabie ? Oare nu a sădit Dumnezeu neînfricarea în inimile oamenilor tocmai pentru a rezista şi a învinge un astfel de duşman ? Pentru a trage sabia, ca apostolul Petru, şi a tăia urechea lui Malcho ? Dar Isus zice : Bagă sabia ta în teacă, căci cine trage sabia de sabie va pieri. Cuvintele acestea trebuie că par ciudate acelora pe care mînia i-a făcut să-şi piardă raţiunea şi ele par absurde pentru cei ce sînt orbiţi de ură. Dar cuvîntul Scripturii nu poate fi asemuit cu sunetele deşarte ale unei trompete ; asemenea unei corăbii încărcate cu multe lucruri de preţ, cuvîntul este plin de înţelepciune, este un mijloc de înţelegere a înţelepciunii. De aceea se cuvine să cîntărim cuvîntul şi să stabilim treptat felul în care trebuie tălmăcit. Din ce cauză trebuie să rămînă în teacă şi de ce trebuie să piară de sabie cel care trage sabia ? Putem analiza întrebarea aceasta plecînd de la trei ipoteze diferite :

Prima este că omul reprezintă un microcosm minunat, realizat cu multă înţelepciune o lume care cuprinde atît binele, cît şi răul ; căci dacă, precum spune apostolul Iacob, limba este o întreagă lume a răutăţilor, atunci cu atît mai mult trupul întreg reprezintă o lume ! Din lumea aceasta fac parte ochii celor ce rîvnesc, picioarele celor iuţi la mers, mîinile celor ce caută să apuce, pîntecele care nu se satură niciodată, genunchii celor ce se roagă şi urechile care ascultă ! Iar dacă trupul este o lume în sine, atunci cu atît mai mult sufletul nostru scump şi nemuritor. E o lume ce se poate asemui cu o grădină plină de plante dulci şi amare, plină de jivinele instinctelor rele şi de oile albe ale virtuţilor. Trebuie oare să-l considerăm mai puţin vinovat pe cel ce distruge o astfel de lume decît pe un incendiator, un tîlhar de drumul mare ? Şi ştiţi ce pedeapsă se cuvine unui asemenea om !

Se întunecase de tot și mulțimea din jurul predicantului se vedea ca un cerc mare, întunecat, care se mișca încet și creștea mereu.

— A doua ipoteză este că omul reprezintă un microteos, adică o oglindire a lui Dumnezeu. Nu trebuie oare considerat mai rău cel ce atentează împotriva imaginii lui Dumnezeu decît cel care fură odoarele sfinte ale bisericii, sau cel ce comite acte de violență împotriva ei ? Și știți ce pedeapsă se cuvine acestora.

— Ultima ipoteză este aceea că oamenii au în primul rînd îndatoriri față de Dumnezeu și că sînt datori să lupte necurmat pentru dînsul, îmbrăcați în zalele strălucitoare ale unei vieți curate și încinși cu sabia ascuțită a adevărului. Astfel înarmat i se cuvine unui ostaș al Domnului să lupte, tăind beregata dihaniei iadului și călcînd în picioare măruntaiele iadului. De aceea se cuvine să lăsăm sabia lumească în teaca ei, căci avem destule de făcut cu cea spirituală !

Se vedeau din ambele capete ale străzii oameni venind și luminîndu-și drumul spre casă cu felinare. Pe măsură ce ajungeau în dreptul grupului se opreau, astfel încît nu a trecut multă vreme și se formă un semicerc de luminițe licărind în întuneric, care dispăreau și reapăreau după cum se mișca mulțimea. Din cînd în cînd se înălța cîte un felinar, lăsînd lumina să rătăcească pe zidurile văruite în alb și pe ferestrele cu geamuri întunecate, pentru ca apoi să zăbovească pe fața gravă a celui ce ținea predica.

— Știu bine că veți spune în cugetul vostru : trebuie să ne predăm oare cu mîinile și picioarele legate dușmanului nostru spre a îndura jugul robiei și al umilințelor ? O, dragii mei, să nu vorbiți astfel ! Să nu faceți parte dintre cei ce se îndoiau că Isus putea să-l roage pe tatăl său din ceruri, să-i trimită douăsprezece cete îngerești. O, nu vă pierdeți nădejdea ! Nu cîrtiți în inimile voastre împotriva hotărîrilor Domnului și nu vă înverșunați împotriva voinței sale ! Căci cel pe care Domnul vrea să-l doboare va fi zdrobit, iar cel pe care va voi să-l înalțe va trăi liniștit. Dumnezeu are multe căi pe care ne poate scoate din pustietățile primejdiilor. Nu știți că poate schimba inima dușmanului ? Nu l-a trimis odinioară pe îngerul morții în tabăra lui Senaserib ? Ați uitat de valurile Mării Roșii, care au înecat oștile faraonului ?

Acum Jesper Kim fu întrerupt.

Mulțimea îl ascultase pînă atunci în liniște ; doar din rîndurile mărginașe se auziseră din cînd în cînd murmure amenințătoare. Se auzi pe neașteptate glasul strident al lui Mette Sennopskvinde :

— Huo, făptură drăcească ! Tacă-ți gura, cîine blestemat ! Nu-l mai ascultați, e plătit de suedezi ca să vorbească.

A urmat o clipă de tăcere desăvîrșită, după care se dezlănțui o adevărată furtună : cuvinte de ocară, blesteme și înjurături care cădeau asupra sa. Încercă să vorbească, dar strigătele se întețeau, iar cei ce se aflau mai aproape de scară urcară amenințător spre dînsul. Un om cu părul cărunt și mic de stat, care plînsese într-una în timpul predicii, îl amenință furios cu bastonul său cu înfloriturі de argint.

— Dați-l jos ! se auzea strigînd, dați-l jos ! să retragă ceea ce a spus, să mărturisească ce a primit pentru ca să ne inducă în eroare ! Jos cu el ! Să-l trîntim aci în mijlocul nostru, la judecată ! O să-l facem noi să mărturisească adevărul.

— Să-l băgăm la beci ! strigară alții, să-l băgăm în beciul primăriei ! Trăgeți-l jos ! Trăgeți-l jos !

Doi vlăjgani îl și înșfăcaseră. Nenorocitul se agăța de balustrada scării. Pînă la urmă îl traseră jos, cu balustradă cu tot, în mijlocul mulțimii. Îl primiră cu lovituri de picior și pumni. Femeile îl trăgeau de păr și de haine, spre hazul copiilor, care priveau scena, ținuți de mînă de părinți.

— Să vină Mette ! se auziră voci dindărăt, dați-vă la o parte ! Mette să-i ia interogatoriul !

Mette păși în față :

— Îți retragi predica aceasta diavolească ?

— Niciodată, niciodată ! Trebuie să-l ascultați pe Dumnezeu mai mult ca pe oameni, așa scrie în Sf. Scriptură.

— Trebuie ? zise Mette, scoțîndu-și sandaua de lemn și amenințîndu-l cu ea, dar oamenii au sandale de lemn, iar tu ești în solda diavolului și nu a lui Dumnezeu ; am să te lovesc, pînă ce creerii ți se vor lipi de zidul de alăturea. Și îl izbi cu sandaua.

— Nu-ți face păcat cu mine, Mette, gemu predicantul.

— La dracu ! șuieră femeia.

— Atenție ! se auzi o voce strigînd, băgați de seamă și nu vă îmbulziți așa. Sosește locotenentul general Gyldenløve !

Un bărbat înalt se ivi călare.

— Trăiască Gyldenløve ! Trăiască viteazul Gyldenløve ! urlă mulţimea.

Mulţimea îl salută cu pălăriile şi bonetele şi uralele nu mai conteneau.

Călăreţul porni mai departe de-a lungul meterezelor.

Era locotenentul general al miliţiei, colonelul de cavalerie şi infanterie Ulrik Christian Gyldenløve, fratele vitreg al regelui.

Mulţimea începuse să se risipească, rămîneau tot mai puţini şi pînă la urmă doar cîţiva.

— E totuşi destul de curios, zise Gert Vopsitorul, îi spargem capul celui care ne vorbeşte de comportare paşnică şi îl ovaţionăm pe cel ce este primul vinovat de acest război.

— Dumnezeu să ne aibe în sfînta sa pază, Gert Pyper, noapte bună ! zise negustorul islandez, întrerupîndu-l, şi se îndepărtă grăbit.

— Se gîndeşte la sandaua lui Mette, mormăi vopsitorul, pornind şi el spre casă.

Jesper Kim rămăsese singur. Aşezat pe o treaptă a scării, se ţinea cu mîinile de cap. Sus pe meterezuri, sentinelele patrulau încet, scrutînd întunericul. Domnea o linişte desăvîrşită, cu toate că mii de duşmani stăteau în aşteptare.

IV

Snopi de lumină roşie-gălbuie ţîşneau din stratul de ceaţă cenuşie, în zare, iluminînd cerul cu reflexele lor trandafirii, care se întindeau tot mai sus, devenind din ce în ce mai palide. Ajungeau pînă la un nor lung şi îngust, ale cărui margini ondulate le tiveau cu nuanţe vii roşii şi aurii. Ţărmul de la Kallebod era luminat de reflexe liliachii şi trandafirii ale norilor dinspre răsărit. Roua licărea în iarba înaltă a şanţurilor de întărire de la Vestervold ; vrăbiile ciripeau pe acoperişuri şi prin grădini, aerul vibra sonor. Se ridica din grădini un abur subţire, uşor, iar briza Sundului apleca încet crăcile pomilor, încărcate de fructe.

Se auzi un corn sunînd de trei ori prelung dinspre Vesterport şi i se răspunse din celelalte colţuri ale oraşului. Senti-

nelele singuratice de-a lungul meterezurilor începură să patruleze mai repede, scuturîndu-şi mantalele şi îndreptîndu-şi chipiurile : veneau schimburile.

Afară, pe bastion, la nord de Vesterport, Ulrik Frederik Gyldenløve privea pescăruşii albi, care zburau peste oglinda lucie a apei din şanţul de apărare, înălţîndu-se şi coborînd neîncetat.

I se perindau amintirile celor douăzeci de ani, unele fugare şi şterse, altele bogat colorate, vii şi limpezi. Aduceau cu ele mireasmă puternică de trandafiri, mireasma de codru verde, strigăte vesele de vînătoare, tonuri de vioară şi foşnet de mătase. I se înfăţişau anii copilăriei petrecuţi în oraşul acela din Holstein cu acoperişurile roşii, ani depărtaţi, dar însoriţi : vedea făptura înaltă a mamei sale, Margareta Pappen, psaltirea cu scoarţe negre şi mîinile ei albe ; vedea camerista pistruiată cu gleznele subţiri şi maestrul de scrimă grăsun cu faţa congestionată şi picioare strîmbe. Vedea grădina din Gottorp şi livezile cu clăile de fîn proaspăt de lîngă fiord ; iată-l şi pe fiul stîngaci al vînătorului, care ştia să cînte ca un cocoş. Îi apărea biserica şi semi-întunericul ei straniu, tonurile de orgă, grilajul misterios al capelei şi statuia unui Isus slab, ţinînd steagul roşu în mînă.

Se auzi din nou goarna sunînd dinspre Vesterport şi în acelaşi moment se ivi soarele cu lumina sa crudă şi caldă, izgonind ceaţa şi toate nuanţele estompate.

Îşi aducea aminte de vînătoarea la care împuşcase primul cerb şi bătrînul von Dettmer i-a făcut un semn pe frunte cu sîngele animalului, în timp ce hăitaşii suflau cu putere în cornurile lor, alcătuind o fanfară stridentă. Apoi a urmat buchetul oferit fiicei intendentului castelului, Malene, şi scena gravă cu perceptorul său. După aceea călătoria în străinătate cu primul său duel în dimineaţa răcoroasă, cu rîsul cristalin al Anetei, balul principelui elector şi plimbarea în afara porţilor oraşului, cînd a simţit pentru prima dată beţia dragostei. Şi apoi s-a apropiat o ceaţă aurie cu clinchet de pahare şi parfum de vin şi iat-o pe Lieschen, şi pe Lotte, iată ceafa albă a Mariei şi braţele rotunde ale Adelaidei. Şi, în fine, drumul spre Copenhaga, primirea frumoasă pe care i-a făcut-o regescul său tată, viaţa de curte, agitată şi plicticoasă în timpul zilei, dezlănţuită şi tumultuoasă în timpul nopţilor, cînd vinul curgea în valuri şi sărutările făceau

ravagii, întrerupte de larma veselă a banchetelor vînătorești splendide și de șoaptele duioase ale întîlnirilor nocturne din grădina lui Ibstrup sau din sălile aurite ale palatului din Hillerød.

Dar cel mai limpede i se înfățișau ochii întunecați și arzători ai Sofiei Urne. Își amintea cu emoție de vocea ei senzuală, catifelată și minunată, care te prindea ca niște brațe albe, cînd vorbea încet, iar cînd vorbea mai tare se înălța ca o pasăre, care își ia zborul și își bate joc de cel ce o ascultă cu trilurile ei pline de exuberanță...

Un foșnet prin boschetele taluzului de întărire îl trezi din visare.

— Wer da ? [1], strigă el.

— Nimeni altul decît Daniel, domnule Gyldenleu, Daniel Knopf, se auzi dinspre șanț și din boschet apăru un om mărunțel cu mersul greoi, care făcu o plecăciune.

— Cum, tu erai ? Ce dracu faci aci ?

Omul privi în jos cu tristețe.

— Daniel, Daniel ! zise Ulrik Frederik zîmbind, n-ai ieșit nevătămat astă-noapte din „cuptorul înroșit", berarul german a făcut un foc prea tare.

Omulețul începu să urce taluzul șanțului. Daniel Knopf, poreclit din cauza staturii sale „Scurtătură", era un negustor bogat de vreo douăzeci și ceva de ani, la fel de bine cunoscut pentru bogăția sa cît și pentru limba ascuțită și abilitatea sa la scrimă. Venea foarte mult în contact cu tinerii aristocrați, mai precis cu un anumit cerc, cunoscut sub numele de „le cercle des mourants", care era alcătuit din tineri apropiați de palat. Ulrik Frederik era sufletul acestui cerc, din care făceau parte oameni care erau mai mult dornici de viață decît inteligenți. Oamenii aceștia erau mai degrabă temuți decît iubiți, dar de fapt la fel de mult admirați și invidiați pe cît erau de temuți.

Daniel trăia în compania acestor oameni în parte ca bufon și în parte ca maestru de ceremonii. Nu apărea în tovărășia lor pe stradă sau în casele nobililor, dar în sala de scrimă, în cîrciumi și hanuri le era cu totul indispensabil. Nimeni nu era în stare să vorbească cu atîta competență despre jocul cu mingea și dresajul cîinilor ca dînsul și nimeni nu cunoștea atît de bine parada și fentele de scrimă. Nimeni nu se price-

[1] Cine-i acolo ? (germ.).

pea la vin ca dînsul. Avea teorii atît de profunde despre jocul cu zaruri și arta amorului și era în stare să vorbească ore întregi cu multă competență despre greșeala comisă prin încrucișarea rasei autohtone de cai cu caii de Salzburg. Știa anecdote de toate felurile și ceea ce îi impresiona cel mai mult pe ceilalți tineri era faptul că avea păreri precise în toate privințele.

Pe lîngă acestea mai era și foarte docil și serviabil. Nu uita niciodată diferența între dînsul și nobilime și avea un aspect atît de caraghios cînd, în beția, sau veselia lor, îl costumau într-un fel sau altul. Le permitea să-l batjocorească și se lăsa ocărît fără să se supere și era atît de îngăduitor încît lăsa de multe ori ca vina să cadă asupra sa, cînd putea în felul acesta să pună capăt unei discuții care începea să ia o întorsătură ce amenința buna înțelegere din sînul grupului.

Tocmai faptul acesta îi dădea posibilitatea de a frecventa oameni de felul ăsta, și nu putea să se lipsească de ei. Pentru el, un burghez olog, nobilii erau niște semizei ; doar ei trăiau cu adevărat, doar limbajul lor secret era grai omenesc, existența lor era plină de lumină și de mireasmă, în timp ce celelalte clase își tîrau existența într-un colb incolor și un aer viciat. Își blestema soarta de a se fi născut burghez, considerînd faptul acesta drept o nenorocire mult mai mare decît aceea că era olog și se necăjea din cauza aceasta cu o amărăciune și intensitate care se apropia destul de mult de nebunie.

— Ei bine, Daniel, zise Ulrik Frederik, cînd omulețul ajunsese lîngă dînsul, se vede treaba că ai umblat prin ceață deosebit de deasă în noaptea asta, de vreme ce ai eșuat, împotmolindu-te aci pe Vestervold, ori nu cumva ai băut peste măsură aseară, dat fiind că te găsesc aci, zăcînd liniștit și uscat ca arca lui Noe pe muntele Ararat ?

— Principe al Insulelor Canare ! Vă înșelați, dacă credeți că am petrecut împreună cu Domnia Voastră azi-noapte !

— Atunci ce dracu s-a întîmplat cu tine ? strigă Ulrik Frederik impacientat.

— Domnule Gyldenleu, răspunse Daniel cu gravitate, privindu-l cu ochii plini de lacrimi, sînt un om de nimic.

— Ești un biet negustoraș ! Te temi că-ți vor captura suedezii bărcile de pescuit ? Ori te vaieți că ți se vor opri afacerile și că șafranul tău își va pierde tăria și că ți se va mucegăi piperul și semințele de cardamă. Hapsîn ce ești !

Parcă n-ar exista alte griji pentru un cetățean cumsecade, decît acelea pricinuite de faptul că se duc dracului bietele sale mărfuri, acum, cînd regele și țara se află în primejdie !

— Domnule Gyldenleu !

— O, du-te dracului cu jelaniile tale !

— Nu domnule Gyldenleu ! zise Daniel cu gravitate, făcînd un pas înapoi, căci nu mă plîng de pierderea unor mărfuri și nici de a unor bani ; puțin îmi pasă de pește și de șafran. Mă doare că atît ofițerii cît și soldații mă dau la o parte ca pe un lepros, sau pe un om necinstit. Mi se face o cumplită nedreptate, domnule Gyldenleu. De aceea am zăcut în iarbă astă-noapte și m-am văitat ca un cîine rîios izgonit. De aceea m-am zvîrcolit și m-am zbătut ca cel mai nenorocit animal tîrîtor și am strigat în neputința și amărăciunea mea, către ceruri, m-am luat la ceartă cu Dumnezeu. De ce sînt dat la o parte, de ce brațele mele sînt socotite drept veștejite și incapabile de a purta arme în vreme ce sînt înarmați pînă și servitorii și ucenicii meseriașilor... ?

— Dar cine dracu te-a respins ?

— Domnule Gyldenleu, am alergat la metereze la fel ca ceilalți, dar dacă mă adresam unuia dintre detașamente mi se răspundea că nu mai e loc pentru alții, iar dacă mă rugam de altul îmi răspundea în bătaie de joc că era doar pentru cetățeni de rînd și că nu este loc pentru nobili și oameni de seamă, și alte vorbe de felul acesta ; dar erau de asemenea detașamente unde mi se răspundea că nu vor să aibe în rîndurile lor infirmi, pentru că aduceau ghinion și atrăgeau gloanțele și nu voiau cîtuși de puțin să-și rişte viața și integritatea corporală prin prezența unei astfel de făpturi însemnate de Dumnezeu. Atunci l-am implorat pe generalul maior Ahlefeldt, să mă repartizeze undeva, dar el a scuturat din cap și a rîs : situația nu ajunsese încă chiar atît de gravă încît să fie nevoie de ghemotoace de felul meu, care ar reprezenta mai degrabă o povară decît un ajutor.

— Dar de ce nu te-ai dus la vreunul dintre ofițerii pe care îi cunoști ?

— M-am dus, domnule Gyldenleu. M-am gîndit deîndată la cercul nostru și am vorbit cu doi dintre membri, cu Kong Skjørt și Ridder Forgyldt.

— Ei și ? Te-au ajutat ?

— Da, domnule Gyldenleu, m-au ajutat atît de mult încît să le plătească cel de sus! Daniel, îmi ziseră ei, du-te acasă şi vezi-ţi de prunele tale! Mi-au spus că se aşteptau să am atîta bun simţ încît să nu vin aci cu maimuţărelile mele. Eram destul de bun ca măscărici şi comediant la un chef plin de veselie, dar cînd se aflau în exerciţiul funcţiunii lor trebuia să mă ţin la distanţă. Aşa trebuia oare să-mi vorbească, domnule Gyldenleu? Nicidecum! Este o mare nedreptate, o mare nedreptate! Intimitatea pe care mi-o acordaseră prin cîrciumi nu însemna că mă considerau egalul lor, că puteam să vin aci şi să-mi închipui că pot să mă bucur de tovărăşia lor, cînd se aflau la datorie. M-au considerat prea indiscret, domnule Gyldenleu! Şi, la urma urmei, nu ceream decît să mi se îngăduie să-mi risc viaţa, cot la cot cu ceilalţi cetăţeni ai oraşului.

— Da, înţeleg, răspunse Ulrik Frederik, căscînd, înţeleg ciuda dumitale, văzîndu-te în afara tuturor celor ce se petrec. Îţi vine greu să rămîi la taraba dumitale şi să aştepţi, în timp ce soarta ţării se hotărăşte aci, pe meterezele acestea. Dar vei lua şi dumneata parte, pentru că...

Se întrerupse brusc, aruncîndu-i o privire bănuitoare:

— Nu cumva umbli cu vreun gînd ascuns, meştere Daniel?

Omuleţul începu să tremure de furie, la auzul acestor cuvinte. Devenise alb ca varul şi scrîşnea din dinţi.

— Bine, continuă Ulrik Frederik, am încredere în dumneata, deşi nu poţi pretinde să mă bizui pe cuvîntul dumitale, ca şi cînd ai avea un cuvînt de onoare de nobil. Şi nu uita că primii care te-au renegat au fost chiar oamenii din clasa dumitale şi... st!

Se auzi o bubuitură dinspre bastioanele de la Østerport [1], prima lovitură de tun trasă în acest război.

Ulrik Frederik se îndreptă, faţa i se împurpurase, ochii săi urmăreau cu aviditate fumul alb, iar cînd reîncepu să vorbească, glasul său avea un tremur straniu.

— Daniel!, zise el, poţi să vii la mine în cursul dimineţii, şi nu te mai gîndi la ceea ce ţi-am spus.

Apoi se îndepărtă cu paşi repezi de-a lungul meterezului.

[1] Poarta de est a oraşului.

Daniel îl urmări cu o privire plină de admirație, oftă adînc, se așeză în iarbă și începu să plîngă, așa cum plînge un copil nefericit.

*

Era în timpul după-amiezii. Un vînt cu răbufneli cutreiera străzile orașului, făcînd să se învîrtejească nori de rumeguș, resturi de paie și praf, plimbîndu-le din loc în loc. Smulgea țigla de pe case, întorcea fumul pe coșuri și muta din loc firmele prăvăliilor.

Steagurile lungi, albastru-închis, ale boiangiilor erau repezite în sus ca niște arcuri întunecate, desfășurate apoi cu putere în ondulații negre și în cele din urmă înfășurate în jurul catargelor care se mlădiau legănate de vînt. Roțile strungurilor se mișcau fără odihnă înainte și înapoi, firmele blănarilor se zgîlțîiau, făcînd să se agite cozile blănurilor atîrnate, iar lămpile splendide ale sticlarilor se legănau și sclipeau neliniștite, luîndu-se la întrecere cu cadele șlefuite ale meșterilor tinichigii.

În curțile dindărătul caselor se zgîlțîiau obloane și chepenguri, găinile se adăposteau îndărătul butoaielor, sau a șandramalelor. Pînă și porcii se agitau în coșarele lor, cînd intra vîntul, șuierînd, prin crăpături și încheieturi.

În ciuda vîntului, domnea o căldură înăbușitoare ; era o suflare fierbinte.

Prin case oamenii gîfîiau de zăpușeală, doar muștele bîzîiau vioaie în aerul încins.

Pe stradă nu era de stat ; de aceea toți cei care aveau grădini se refugiau în ele. În marea grădină din spatele casei lui Christoffer Urne din Vingaardstraede [1] o tînără fată ședea la umbra unor arțari înalți.

Ședea și cosea.

Era înaltă, subțirică, aproape slabă, dar pieptul îl avea larg și plin. Tenul palid părea încă și mai palid din cauza părului negru, des și bucălat, și a ochilor ei căprui, mari, neliniștiți. Nasul era ascuțit, dar fin. Gura era mare, dar nu plină și zîmbetul îi dădea o dulceață maladivă. Buzele erau foarte roșii, iar bărbia cam ascuțită, dar totuși puternică, cu

[1] Ulița Vinăriilor.

contururi energice. Purta o îmbrăcăminte destul de neglijentă : o rochie veche de catifea neagră cu broderii aurite, pălărie de fetru verde nouă-nouță, împodobită cu pene mari de struț albe și pantofi de piele cu vîrfuri roșii, uzate. Avea puf în păr și gulerul rochiei după cum nici mîinile ei lungi și albe nu erau cu desăvîrșire curate.

Era Sofia, nepoata lui Christoffer Urne.

Era orfană de ambii părinți : tatăl, mareșalul Jørgen Urne de Alslev, consilier de stat, cavaler al Ordinului Elefantului, murise pe cînd ea era încă copilă, iar mama, Margareta Marsvin, în urmă cu cîțiva ani. Locuia la bătrînul ei unchi, fratele tatei, și dat fiind că acesta era văduv, Sofia conducea, în orice caz de ochii lumii, menajul casei.

Cosea cîntînd și își legăna un pantof, în ritmul cîntecului.

Deasupra capului ei coroanele bogate ale arborilor se legănau în bătaia vîntului puternic, imitînd susurul unei ape. Nalbele înalte își legănau vîrfurile încărcate de flori într-un ritm nehotărît, parcă cuprinse de neliniște dementă și smeurul se apleca descurajat, arătînd dosul albicios al frunzelor, astfel încît își schimba culoarea la fiecare răbufnire a vîntului. În aer pluteau frunze veștede. Iarba se lipise de pămînt, iar pe fondul verde deschis al boschetelor se legăna spuma albă a florilor, înălțîndu-se și coborînd într-o perpetuă alternanță.

Apoi urmă o clipă în care totul se liniști, totul se îndreptă, tremurînd parcă de teamă, ca într-o așteptare, cu răsuflarea tăiată, și în clipa următoare vîntul se stîrni din nou, iar valul de neliniște și freamătul și licăririle sale, cu legănatul și alternanțele sale neobosite se întinse din nou, cuprinzînd grădina.

Fillis cu barca pe apă plutea
Coridon din fluier prinse a cînta
Atît de tare că Fillis l-a auzit
Și n-a mai vîslit
Iar barca pe-un banc de nisip s-a oprit
Iar barca s-a oprit...

Ulrik Frederik intră pe portița din celălalt capăt al grădinii și se apropie. Sofia îl privi o clipă mirată și se aplecă din nou asupra lucrului ei și reîncepu să cînte.

Ulrik Frederik înainta încet pe alee, se oprea din cînd în cînd, privea florile ; se prefăcea că nu observase că era cineva în grădină.

Apucase acum pe o alee laterală, se opri în spatele unui boschet mare de iasomie, își îndreptă uniforma și centironul ; după ce își scoase chipiul și își netezi părul, își continuă drumul.

Aleea făcea o curbă și se termina tocmai în dreptul Sofiei.

— A, bună ziua domnișoară Sofia ! exclamă el cu totul surprins.

— Bună ziua, răspunse ea cu amabilitate și calm, înfigînd cu grijă acul în cusătură pe care o netezi apoi cu mîna. Apoi își ridică privirile către dînsul și dădu din cap zîmbind.

— Fii bine venit domnule Gyldenløve !

— Das nenn'ich blindes Glück [1], zise el înclinîndu-se, nu mă așteptam să-l întîlnesc decît pe vărul dumneavoastră.

Sofia îi aruncă o privire fugară și zîmbi :

— Nu este aci, răspunse ea, scuturînd din cap.

— Nu, zise Ulrik Frederik, privind în jos.

Urmară cîteva clipe de tăcere, după care Sofia oftă și zise :

— Ce căldură apăsătoare astăzi !

— Da, și cred că va veni o ploaie cu fulgere și trăsnete, dacă se potolește vîntul.

— Da, replică Sofia, privind îngîndurată spre casă.

— Ați auzit lovitura de tun de azi dimineață ? întrebă Ulrik Frederik îndreptîndu-se, ca și cînd ar fi avut de gînd să plece.

— Da. Ne așteaptă vremuri grele. Îți vine să înnebunești cînd te gîndești la toate primejdiile care îi amenință pe bieții oameni și averile lor, și cînd ai ca mine atîtea rude dragi și prieteni scumpi, angajați cu toții în afacerea asta nenorocită și expuși să-și piardă viața, ori să rămînă ologi, sau să-și piardă avutul, nu-i de mirare că te cuprind fel de fel de gînduri ciudate.

— Nu, scumpă domnișoară Sofia ! Pentru Dumnezeu !

[1] Asta se cheamă a avea un noroc orbesc. (germ.).

Nu trebuie să vă lăsați cuprinsă de lacrimi! Vedeți totul în culori prea sumbre.

Tousiours Mars ne met pas au jour
Des objects de sang et de larmes
Mais... [1]

Îi apucă mîna și o duse la buzele sale :

...tousiours l'empire d'amour
Est plein de troubles et d'alarmes. [2]

Sofia îl privi cu naivitate.

Cît de fermecătoare era! Admira noaptea adîncă, atrăgătoare a ochilor ei, din care izvora lumina zilei ca un roi de scîntei, aidoma unui diamant negru, care sclipește în soare, arcuirea dureros de frumoasă a buzelor, paloarea mîndră de crin a obrajilor, care trecea pe nesimțite de la un roz auriu, ca un nor luminat de soarele dimineții, și în fine tîmplele ei delicate cu vinișoarele unor petale gingașe, care se pierdeau în chip misterios în părul întunecat...

Își retrase pe nesimțite mîna, care îi tremura, rece ca marmura, într-a lui, lăsîndu-și privirea în jos. Cusătura alunecase la picioarele ei. Ulrik Frederik se aplecă, sprijinindu-și genunchiul de pămînt, pentru a o ridica, și rămase în poziția aceasta.

— Domnișoară Sofia, zise el.

Ea își puse mîna peste gura lui și îl privi cu o blîndețe gravă, aproape dureroasă.

— Dragă Ulrik Frederik! îl imploră ea, să nu mi-o iei în nume de rău, dacă te conjur să nu te lași pradă unui simțămînt trecător și să nu cauți să provoci o schimbare în raporturile agreabile care au existat pînă în prezent între noi, căci nu ne va servi la nimic și nu ne va aduce decît neplăceri și amărăciune. Ridică-te din poziția aceasta nepotrivită și așază-te cum se cuvine aici, pe bancă, lîngă mine, ca să putem sta de vorbă liniștiți.

— Nu. Doresc ca soarta mea să se decidă acum, în ceasul acesta, răspunse Ulrik Frederik, rămînînd în genunchi. Nu știți

[1] Zeul Marte nu scoate întotdeauna la iveală obiecte însîngerate și lacrimi, dar... (fr.).

[2] Împărăția dragostei e întotdeauna plină de turburări și alarmă. (fr.).

cît de mare şi de înfocat este amorul meu faţă de dumneavoastră, dacă vă închipuiţi că m-aş putea mulţumi să rămîn doar bunul dumneavoastră prieten. Pe sîngele lui Isus Hristos! Vă rog fierbinte să nu credeţi într-un lucru atît de imposibil! Dragostea mea faţă de dumneavoastră nu este o biată scînteie, ori jăratec ce mocneşte sub cenuşă, pe care să-l puteţi aţîţa, sau domoli, suflînd peste el după bunul dumneavoastră plac. Par Dieu![1] E un foc puternic şi mistuitor, dar depinde de dumneavoastră dacă se va risipi în mii de flăcări mici rătăcitoare, sau dacă va continua să ardă liniştit, înălţîndu-se în tăriile văzduhului, luminos şi fierbinte.

— Dar, dragă Ulrik Frederik, fiţi, vă rog, înţelegător şi fie-vă milă de mine. Nu mă duceţi într-o ispită la care n-aş putea rezista, căci puteţi fi sigur că îmi sînteţi drag şi vă preţuiesc din toată inima, dar tocmai de aceea mă feresc din răsputeri de a vă pune într-o situaţie falsă şi absurdă în care nu v-aţi putea menţine cu fidelitate. Sînteţi cu vreo şase ani mai tînăr ca mine, şi s-ar putea prea bine ca ceea ce vă place la mine acuma să se şteargă o dată cu vîrsta, sau să se preschimbe în urîţenie! Vă vine a zîmbi, dar presupuneţi că la vîrsta de treizeci de ani ar trebui să apăreţi cu o soţie, care să semene cu o bătrînă vrăjitoare plină de zbîrcituri, care nu v-a adus decît o zestre mică şi n-a contribuit nici în alte privinţe la prosperitatea dumneavoastră. Nu credeţi că veţi regreta atunci că nu v-aţi căsătorit la douăzeci de ani cu o tînără prinţesă, aşa cum s-ar fi cuvenit atît vîrstei, cît şi originei dumneavoastră înalte, şi care ar fi slujit mai bine la promovarea dumneavoastră, decît cu o simplă fată de nobil? Dragă Ulrik Frederik, dacă le-aţi întreba pe regeştile dumneavoastră rude, v-ar spune acelaşi lucru; în schimb nu v-ar putea spune că nobila domnişoară mai în vîrstă ca dumneavoastră cu care v-aţi căsătorit vă va chinui cumplit cu gelozia ei. Da, ar fi geloasă pentru fiecare ocheadă a dumneavoastră ba chiar din cauza gîndurilor dumneavoastră celor mai intime! Tocmai pentru că ar şti la cît aţi renunţat pentru ca să o prindeţi pe dînsa, s-ar sili să facă astfel încît dragostea ei să însemne totul pentru dumneavoastră. Credeţi-mă, v-ar înconjura cu dragostea ei pătimaşă, închizîndu-vă ca într-o cuşcă de fier. Iar dacă ar simţi că tînjiţi după o singură clipă de

[1] Pe Dumnezeul meu! (fr.).

libertate, ar suferi zile și nopți în șir, otrăvind fiecare ceas al vieții dumneavoastră cu bănuielile ei chinuitoare.

Se sculă și îi întinse mîna.

— Adio, Ulrik Frederik, despărțirea noastră este dureroasă ca moartea, dar peste ani și ani, cînd voi fi o fată bătrînă și veștejită, sau voi fi ajuns soția vîrstnică a unui bătrîn, veți recunoaște că Sofia Urne avea dreptate. Dumnezeu să vă ocrotească ! Vă aduceți aminte de pasajul acela din romanul spaniol în care se vorbește despre o plantă agățătoare indiană ? Cît era mică se sprijinea încolăcindu-se de un copac, dar planta continua să se încolăcească de pom și după ce acesta se uscase de mult și pînă la urmă ea este aceea care susține copacul, care nu mai este în stare să se susțină singur. Credeți-mă, Ulrik Frederik, tot astfel va fi purtat și susținut cugetul meu de dragostea dumneavoastră multă vreme după ce această dragoste se va fi ofilit și va fi pierit.

Îl privi drept în ochi și se răsuci pentru a se îndepărta, dar el îi reținu mîna într-a sa.

— Vrei, așadar, să mă faci să-mi pierd cu totul mințile ! ? Trebuie să-ți spun că acum, cînd știu că îți sînt drag, nu mai există nici o putere pe lume, care să ne poată despărți ? Nu simți oare că este greșit să vorbim despre ceea ce dorești tu și despre ceea ce doresc eu ? N-ai băut oare din sîngele meu ? Mai sînt eu oare stăpîn pe mine acum ? Mă aflu sub vraja ta, așa încît chiar dacă în ceasul acesta ți-ai întoarce fața de la mine, tot a mea ai rămîne, peste voința ta, sau a mea. Te iubesc cu intensitatea cu care aș putea urî... nu mă gîndesc la fericirea ta, ce-mi pasă de vei fi fericită ori nefericită, doar să iau parte la bucuria ta, doar să fiu părtașul suferinței tale, doar să...

O trase către sine cu o smucitură și o strînse cu putere la piept.

Sofia își ridică încet fața către dînsul și îl privi îndelung cu ochii plini de lacrimi și apoi zîmbi :

— Fie cum vrei tu, Ulrik Frederik, și-l sărută în repetate rînduri cu patimă.

Peste trei săptămîni se sărbători logodna lor, cu mult fast.

Regele își dăduse fără dificultate consimțămîntul, pentru a pune odată capăt vieții dezmățate de burlac a lui Ulrik Frederik.

V

În urma evenimentelor din zilele de 2 septembrie și 20 octombrie orașul se umpluse de faima lui Ulrik Christian Gyldenløve. Cetățenii îl porecliseră colonelul Satana. Numele său era pe buzele tuturor. Nu se afla copil în oraș, să nu o cunoască pe Bellarina, vulpea lui încălțată cu ciorăpei albi, iar cînd trecea călare, toate fetele orașului se uitau cu admirație după silueta sa elegantă și înaltă, cu mantaua de drabant albastră cu pulpane largi, cu reveruri enorme, albe, eșarfa roșie și centironul foarte lat, și se mîndreau din caleafară cînd frumusețea chipului lor le dăruia cîte un salut, sau o ocheadă din partea frumosului soldat. Pînă și onorabilii capi de familie și matroanele lor cîrlionțate zîmbeau unii altora satisfăcuți, (cu toate că știau cît de libertin era, cunoscîndu-i aventurile galante), cînd îl întîlneau în cale, și își puneau problema dificilă a soartei pe care ar fi avut-o orașul acesta, dacă nu ar fi fost el.

Nu era de mirare că soldații și apărătorii fortificațiilor îl divinizaseră, căci moștenise întru totul stilul democratic al tatălui său, regele Christian. Îi semăna însă și în alte privințe ; moștenise iuțeala acestuia la mînie și lipsa lui de măsură, dar și o parte din inteligența, hotărîrea și clarviziunea sa. Era foarte simplu în purtări ; deși petrecuse mai mulți ani la diverse curți străine, nu devenise un curtean și nu era nici măcar curtenitor. De obicei era foarte scurt la vorbă, iar în timpul serviciului nu deschidea gura decît pentru a înjura și a drăcui ca cel mai ordinar matroz.

Dar soldat era întru totul. În ciuda tinereții sale, n-avea mai mult de 28 de ani, a organizat apărarea orașului și a condus importanta și primejdioasa despresurare cu atîta pricepere și maturitate de gîndire, încît nici unul dintre ceilalți oameni de încredere ai regelui Frederik al treilea nu ar fi fost la înălțimea sa.

Era deci firesc ca numele său să le eclipseze pe toate celelalte și ca poeții de ocazie să-l omagieze în descrierile lor versificate ale despresurării orașului cu epitete ca — „o, Gyldenløve, încununat de victorie, salvator al Danemarcei", sau : „glorie ție, Marte al Nordului, viteaz David al danezilor", urîndu-i să guste din „cornul abundenței" și să se bucure

din plin de laude, cinste, sănătate și fericire. La fel de natural era ca de multe ori vecerniile să se termine cu o rugăciune pentru ca bunul Dumnezeu să-i dea sănătate domnului Ulrik Christian și pe viitor ; ba se mai găseau și unele suflete cuvioase, care-l implorau pe Dumnezeu ca pașii săi să se îndepărteze de căile păcătoase și lascive ale nobilimii și ca gîndurile sale să se îndepărteze de la tot ce este rău, îndreptîndu-se spre cununa strălucitoare a virtuților și a adevărului, ca acel care dobîndise în așa măsură gloria lumească, să devină în același timp părtaș al singurei glorii adevărate și drepte.

Maria Grubbe era foarte preocupată de această rudă apropiată a surorii tatălui ei. Întîmplarea făcuse ca să nu-l fi întîlnit niciodată la doamna Rigitze și nici în alte case ; nu-l văzuse decît o singură dată pe stradă într-un asfințit, cînd i-l arătase Lucie.

Toată lumea vorbea despre el ; aproape în fiecare zi i se relatau noi trăsături curajoase ale sale ; auzea și citea că era un erou și murmurul de admirație care străbătuse mulțimea în ceasul acela de seară, cînd trecuse călare, îi lăsase o impresie de neșters.

Numele acesta măreț de erou îl scotea cu desăvîrșire din rîndul oamenilor obișnuiți. De fapt nu-și închipuise niciodată că eroii ar putea fi la fel ca restul oamenilor. Alexandru cel Mare, Olger Danske, cavalerul Bayard și ceilalți erau eroi, făpturi mari, depărtate, strălucitoare, dar erau mai degrabă niște pilde, sau ceva în genul acesta, decît făpturi omenești.

Pe cînd era mai mică nu crezuse niciodată că este posibil să scrii la fel de îngrijit ca în modelele de scriere pe care le copiezi și tot astfel nu își putuse închipui că cineva ar putea ajunge erou. Eroii aparțineau trecutului. Nu visase niciodată că ar putea întîlni un erou, un adevărat erou, trecînd călare pe Ulița Vopsitorilor. Viața îi apăru dintr-o dată schimbată. Mai cuprindea și altceva pe lîngă banalitatea cotidiană. Puteai așadar să te întîlnești cu ceea ce este măreț, miraculos de bogat și frumos, cu ceea ce este evocat în cîntece și cărți de istorie. Erau deci pe lumea asta realități la care puteai aspira din tot sufletul. Toate cuvintele acestea, de care lumea și cărțile erau pline, aveau deci un sens adevărat ; și visurile și dorurile ei nedeslușite aveau deci un sens. Nu era singura care le

simţea ; şi persoanele adulte credeau în ele. Viaţa era bogată, minunat de bogată.

Avea presentimentul acesta şi, deşi era convinsă că aşa este în realitate, nu putea încă să constate lucrul acesta cu propriile ei simţuri.

Numai el singur, eroul acesta, era o garanţie că nu se înşelase. De aceea se învîrteau veşnic toate gîndurile şi visurile ei în jurul lui. Se repezea adeseori la fereastră, cînd auzea tropot de cal pe stradă, iar cînd ieşea în oraş o convingea adesea pe Lucie să facă un ocol pînă la palat, dar nu-l întîlneau niciodată.

Într-una din ultimele zile ale lui octombrie, spre seară, şedea în dreptul arcadei adînci a unei ferestre din încăperea lungă în care se afla căminul, lucrînd la o dantelă. Doamna Rigitze era aşezată lîngă cămin şi scotea din cînd în cînd un pic de scorţişoară şi flori uscate dintr-o cutie pe care o ţinea în poală, presărîndu-le pe jarul ce se afla într-o tăviţă la îndemîna ei. Aerul acestei camere joase era înăbuşitor de cald şi dulceag. Nu pătrundea decît foarte puţină lumină printre perdelele late cu flori întunecate. Din camera alăturată venea zgomotul unei vîrtelniţe. Doamna Rigitze moţăia în răstimpuri în fotoliul ei capitonat.

Maria Grubbe se moleşise de căldură. Încercă să-şi răcorească obrajii înfierbîntaţi, lipindu-i de ochiurile mici ale geamului aburit, şi aruncă în acelaşi timp o privire în stradă, unde stratul subţire de zăpadă proaspătă răsfrîngea o lumină crudă. Întorcîndu-şi din nou privirile către cameră, i se păru încă şi mai întunecată şi apăsătoare. Uşa se deschise pe neaşteptate şi Ulrik Christian intră atît de repede, încît doamna Rigitze tresări. Fără să observe prezenţa Mariei se aşeză lîngă cămin. Se scuză în cîteva cuvinte pentru faptul că nu venise de atîta vreme şi adăugă că este foarte obosit. Apoi se aşeză călare pe scaun cu mîna sub bărbie, şi tăcu, ascultînd distrat conversaţia vioaie a doamnei Rigitze.

Maria Grubbe păli cu totul de emoţie, cînd îl văzu intrînd. Închise o clipă ochii, ca şi cînd ar fi cuprins-o ameţeala, apoi se făcu roşie ca para focului şi i se tăie răsuflarea. Avea senzaţia că podeaua se cufundă sub ea, sau că întreaga încăpere, cu scaunele, mesele şi persoanele ce se aflau înăuntru coborau plutind încet. Tot ce se afla acolo îi apărea ciudat de precis şi clar, deşi atît de neliniştit încît nu putea să-şi fixeze privirea

pe vreun obiect, totul i se părea nou și străin. Dar starea aceasta nu a durat mult și și-a revenit în fire. Iată-l așadar! Ar fi dorit să se afle undeva departe, sau sus, în cămăruța ei liniștită. Îi era atît de teamă! Simțea cum îi tremurau mîinile. Numai de n-ar vedea-o!

Se ghemui tăcută în adînc.tura din dreptul ferestrei și abia după aceea își aținti privirea asupra oaspelui mătușei sale.

Deci așa arăta! Nu era atît de înalt pe cît își închipuise și nu avea nici ochi negri strălucitori. Erau albaștri, minunat de albaștri și melancolici. Nu și-i închipuise de loc astfel. Era atît de palid și părea așa de trist! Acum zîmbea, dar fără veselie. Avea dinți foarte albi și ce gură mică și frumoasă!

Cu cît îl privea mai mult cu atît i se părea mai frumos și începu să se mire că și-l închipuise mai înalt și altfel. Uitase de frica ei de adineauri și nu se mai gîndea decît la elogiile pe care le auzise despre dînsul. Îl privea neîncetat și îl vedea în fruntea trupelor sale, înaintînd victorios în uralele poporului. Totul ceda, sau era aruncat în lături din calea sa, așa cum sînt spintecate valurile ce asaltează prova unei corăbii. Tunurile bubuiau, săbiile scînteiau, gloanțele șuierau în fumul întunecat, ca într-o furtună, dar el înainta, strunindu-și calul, drept și semeț, „trăgînd după el victoria legată de scara șeii sale", precum glăsuia cronica pe care o citise.

Ochii ei, ațintiți asupra lui, luceau plini de admirație și exaltare.

Datorită unei mișcări neașteptate el îi surprinse privirea. Își întoarse capul, coborîndu-și pentru o clipă privirile și stăvilindu-și cu multă greutate un zîmbet de izbîndă. Apoi se sculă, prefăcîndu-se că abia acum o descoperă pe Maria Grubbe.

Doamna Rigitze spuse că este nepoțica ei, și Maria îi făcu o reverență.

Ulrik Christian fu mirat, și chiar puțin cam decepționat aflînd că ochii aceia, care îl priviseră în felul acesta, erau ai unei copile.

— Ma chère, zise el cu oarecare maliție, privind dantela ei, ești o mare meșteră în arta de a lucra pe tăcutelea. Nu ți s-a auzit cîtuși de puțin fuiorul.

— O! începu Maria, care înțelesese foarte bine ce voia să spună, cînd l-am văzut intrînd pe domnul locotenent gene-

ral — și împinse perna grea pe pervazul ferestrei — mi-am adus aminte că a sosit momentul să ne ocupăm de scame și nu de dantele.

— Sînt de părere că bonetele de dantelă sînt la fel de fermecătoare în timp de război ca și în timp de pace, zise el, privind-o.

— Da, dar cine se mai gîndește la asemenea lucruri în astfel de vremuri ?

— Mulți, răspunse el, amuzat de gravitatea ei, și printre alții chiar eu.

— Da, înțeleg, răspunse Maria, aruncîndu-i o privire gravă, vorbiți cu o copilă.

Maria îi făcu o reverență ceremonioasă și întinse mîna după lucrul pe care-l lăsase.

— Mai așteaptă puțin, domnișoară !

— O, nu, nu vreau să vă mai inoportunez.

— Ascultă, zise el, apucînd-o cu putere de încheietura mîinii peste masa de lucru și trăgînd-o spre el, pe Dumnezeul meu, ești o persoană dificilă, șopti el, dar cînd mi s-a dat „bună ziua" cu o privire ca aceea pe care mi-ai aruncat-o, nu admit ca după o clipă să primesc un „la revedere" atît de sărăcăcios, nu vreau, așa că... sărută-mă !

Cu lacrimi în ochi, Maria își apăsă buzele tremurînde de ale lui. Apoi îi dădu drumul și fata se prăbuși lîngă masă cu capul sprijinit pe brațe.

Era cu totul amețită. Atît în ziua aceea, cît și în cea următoare a avut un sentiment obscur de înrobire, o senzație de a nu mai fi liberă. I se părea că cineva îi pusese piciorul pe grumaz, că fusese azvîrlită în țărînă și că nu se va mai putea ridica niciodată. Dar nu era un sentiment amar, nu-i era ciudă și nu simțea dorința de a se răzbuna. Se simțea cuprinsă de o liniște ciudată, fără vise de tot felul, fără dorințe nelămurite. Față de Ulrik Christian nu avea un sentiment bine precizat. Nu știa decît că dacă i-ar fi spus : Vino ! trebuia să vină, iar dacă i-ar fi zis : Du-te, s-ar fi îndepărtat. Nu înțelegea de ce, dar așa era și așa va fi întotdeauna ; nu putea fi altfel.

Lucră la dantelă și cusu ziua întreagă cu o rîvnă neobișnuită și în timp ce lucra îngîna toate cîntecele pe care le cunoștea : despre trandafirii dragostei, a căror culoare a pălit și care nu au mai înflorit niciodată, despre tînărul

care a trebuit să-şi părăsească fata şi să plece în ţări străine de unde nu s-a mai întors niciodată şi despre prizonierul, care a stat în temniţa întunecoasă a unui turn rotund atît de multă vreme, şi mai întîi i-a murit şoimul cel nobil, apoi cîinele credincios şi la urmă bunul său cal sur, în timp ce soţia sa necredincioasă, Malvina, trăia bine, plină de veselie şi fără de griji. Cînta cîntecele acestea şi încă multe altele ; ba ofta, ba era cît pe ce să plîngă, încît Lucie a crezut că este bolnavă şi a vrut să-i pună frunze de pătlagină în ciorapi.

Peste cîteva zile, cînd Ulrik Frederik reveni şi îi vorbi cu blîndeţe, prieteneşte, se purtă şi ea ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic între dînşii ; dar privi cu o curiozitate copilărească mîinile sale mari, albe, care o apucaseră atît de tare şi căută să afle ce anume fusese în glasul şi privirea sa, care să o poată sperie atîta ; şi privi şi gura, cu mustăţile înguste, îndoite în jos, dar pe furiş, cu o teamă tainică, înfiorată.

În zilele următoare a venit aproape zilnic, sau la două zile şi Maria Grubbe se simţi din ce în ce mai preocupată de persoana sa. I se părea că atunci cînd nu se află acolo vechea casă este pustie, lipsită de viaţă şi îi era dor de el, după cum cel care suferă de insomnie aşteaptă cu nerăbdare să se facă ziuă. Cu toate acestea, cînd venea, Maria nu încerca niciodată o bucurie deplină şi liberă, căci se simţea întotdeauna nesigură în faţa lui.

Într-o noapte visase că-l vede trecînd călare pe strada înţesată de lume, ca în seara aceea de început, dar nu se auzeau deloc urale şi toate feţele îl priveau cu răceală şi indiferenţă. Pînă şi ea fu cuprinsă de teamă de această tăcere şi nu îndrăzni să-i zîmbească. Se ascunse îndărătul mulţimii. Atunci el se uită în jurul său cu o privire întrebătoare, melancolică şi ochii i se opriră asupra ei, iar ea îşi făcu loc prin mulţime, se aruncă în faţa calului, iar acesta îşi puse potcoava rece pe grumazul ei...

Se trezi, se ridică în pat şi îşi roti privirile prin camera rece, luminată de razele lunii : vai, n-a fost decît un vis ! Ar fi dorit atît de mult să-i dovedească cît de mult îl iubea. Da, acesta era adevărul, nu ştiuse pînă atunci că-l iubeşte. I se părea că zace pe jăratec, la gîndul acesta inima îi bătea cu putere, şi îi jucau lumini în faţa ochilor. Îl iubea ; cît de

curios i se părea să audă rostind cuvintele acestea : îl iubesc ! Se simţea mîndră, era minunat, copleşitor de adevărat, şi părea totuşi atît de ireal ! Dar la ce bun să-l iubească !... îi dăduseră lacrimile. Îi era milă de propria ei soartă. Cu toate acestea ! Se ghemui din nou sub plapumă, la căldură molatecă. Ce plăcut era să stea aşa, gîndindu-se la el şi la dragostea ei, la marea ei dragoste.

Cînd l-a revăzut pe Ulrik Christian, Mariei îi dispăruse orice sentiment de nesiguranţă. Dimpotrivă, taina pe care o purta în suflet o înălţa în propriii ei ochi, iar teama de a se trăda o făcuse să se poarte cu mai multă stăpînire de sine, mai matur. Urmară acum zile minunat de frumoase, pline de visuri şi de doruri, o perioadă fantastic de frumoasă. Nu era oare minunat să-i trimită pe ascuns bezele cînd pleca, sau să-şi imagineze, cînd venea, cum o lua în braţe, cum o va mîngîia cu toate numele dulci din lume, cum se va aşeza lîngă ea şi se vor privi în ochi, vreme îndelungată, iar ea îşi va trece mîna prin părul lui mătăsos, castaniu şi buclat. Că toate acestea nu se întîmplau în realitate nu avea nici o importanţă, dimpotrivă, se roşea toată la gîndul că toate acestea s-ar putea întîmpla.

Au fost zile fericite, dar s-a întîmplat apoi ca, la sfîrşitul lui noiembrie Ulrik Christian să cadă grav bolnav. Poate că sănătatea sa de multă vreme minată din cauza excesele săvîrşite nu mai rezistase la vegherile repetate ale nopţilor şi la munca încordată, pe care o reclama postul ce îl deţinea, sau poate că noi excese întinseseră coarda prea tare. A fost cuprins de o boală dureroasă şi istovitoare cu febră mare, delir şi agitaţie permanentă ; ea căpătă în scurtă vreme un aspect atît de grav, încît a devenit limpede că numele ei era moartea.

Era în ziua de unsprezece decembrie.

Duhovnicul palatului, Hans Didrichsen Bartskjaer se plimba neliniştit prin camera mare cu scaune de piele cafenie, care dădea spre încăperea în care zăcea bolnav Ulrik Christian, păşind pe pardoseaua acoperită cu preşuri din pai, artistic împletite. Se oprea distrat în faţa tablourilor de pe pereţi şi părea a privi cu o aparentă atenţie încordată nimfele goale şi plinuţe care se aflau întinse la umbra unor copaci întunecaţi, Suzanele care făceau baie şi dulcea Judith cu braţele puternice şi goale, dar nu izbutiră să-l reţină prea

mult ; se apropie de fereastră lăsîndu-şi privirea să rătăcească neliniştită, de la cerul plumburiu la acoperişurile de aramă ude, lucitoare, şi la grămezile lunguiețe de zăpadă murdară din curtea palatului. Apoi îşi reluă umbletul neliniştit, murmurînd ceva şi gesticulînd într-una.

I s-a părut la un moment dat că aude uşa deschizîndu-se, se opri brusc ciulind urechile, dar se înşelase ! Răsuflă adînc, se înfundă într-un jilț şi rămase aşa, oftînd şi frecîndu-şi palmele îngrijorat pînă ce uşa se deschise cu adevărat şi apăru o femeie între două vîrste, ducînd o cană mare cu picăţele roşii, care îi făcu un semn discret cu mîna.

Preotul tresări, îşi vîrî cartea de rugăciuni sub braț, îşi netezi sutana şi intră în camera bolnavului.

Era o încăpere mare, ovală, ai cărei pereți erau îmbrăcaţi pînă sus cu lemnărie de culoare întunecată cu adînciturі din care se vedeau rînjind un şir de figuri pictate, capete de turci şi de mauri cu dinți albi. O pînză subțire cenuşie acoperea partea de jos a ferestrei înguste şi adînci cu zăbrele, menținînd partea de jos a camerei în semiobscuritate pronunțată, în timp ce lumina se proiecta nestînjenită pe tabloul de pe tavan, cu cai, arme şi trupuri goale, totul reunit într-un amestec indisolubil, năucitor şi pe baldachinul patului cu perdele de damassin galben cu franjuri argintii.

Un aer lînced, mirosind a pomezi şi medicamente îl izbi pe preot de cum intră, tăindu-i răsuflarea. Se sprijini de un scaun şi în ameţeala care îl cuprinsese i se păru că totul se învîrte în jurul său : masa cu sticlele de pe ea, fiolele şi sticla pentru urină, fereastra, infirmiera în halat, patul în care se afla bolnavul, rastelul de arme şi uşa deschisă către camera alăturată, în care ardea focul în vatră.

— Pacea Domnului fie cu Domnia Ta ! salută el cu glasul tremurat, după ce îi trecuse ameţeala.

— Ce dracu cauți pe aici, strigă cel bolnav, ridicîndu-se în capul oaselor.

— Gemach, gnädigster Herr, gemach, şopti Ane Skomagers, îngrijitoarea, apropiindu-se de pat şi netezind cu un gest de mîngîiere perna, es is de hochwürdige Confessionar sejner Majestät, der hiegeschicket is und Euch beichten soll [1].

[1] Incetişor, Alteța Voastră, încetişor... e înaltul duhovnic al Majestății Sale, care a fost trimis încoace, pentru spovedanie. (germ.).

— Mult stimate domn. Nobile domnule Gyldenløve ! începu preotul apropiindu-se de pat, deşi ştiu că nu faceţi parte dintre înţelepţii naivi, pentru care cuvîntul lui Dumnezeu reprezintă un toiag de sprijin permanent, şi Casa Domnului un refugiu nelipsit, şi cu toate că acel Dumnezeu care face să răsune tunetele în furtună este unul şi acelaşi cu cel care ţine în mîinile sale ramurile de palmier aurite ale victoriei, sau chiparoşii însîngeraţi ai înfrîngerii, trebuie totuşi, dacă nu putem să-i scuzăm, măcar să-i înţelegem pe oameni ; cel căruia îi este hărăzit să conducă oameni mulţi în războaie, dînd un exemplu strălucit de curaj, poate uita pentru o clipă că sîntem o nimica toată, o trestie, care se îndoaie în mîinile puternice ale Creatorului acestei lumi ; un astfel de om poate gîndi în neştiinţa lui că el este cel care a realizat totul, că fapta măreaţă pe care a săvîrşit-o este un rod exclusiv al strădaniilor sale ! Dar acum, prea înalte domn, cînd zaci aci, pe acest pat al suferinţei aspre, Dumnezeu, care este bun şi îndurător, va fi luminat fără îndoială mintea Domniei Voastre şi va fi apropiat sufletul dumneavoastră de el, astfel încît plin de teamă, să doriţi să vă spovediţi păcatele, pentru ca, cu toată încrederea să puteţi primi iertarea de păcate pe care o întinde cu mîinile sale îndurătoare. Viermele remuşcării cu dinţii săi ascuţiţi...

— Da, da, penitenţă, remuşcări, iertare de păcate, viaţă veşnică ! mîrîi Ulrik Christian, ridicîndu-se de-a binelea în capul oaselor. Şi chelul ăsta cu mutra lui ursuză crede că dacă îţi ies prin piele oasele supurate în bucăţele şi aşchii trebuie să fii mai dispus de a asculta palavrele sale de popă !

— Prea înalte stăpîne, abuzaţi mult de privilegiile pe care vi le conferă rangul dumneavoastră înalt şi mai ales nenorocita dumneavoastră boală, insultînd în mod inutil un umil slujitor al Bisericii, care nu îşi face decît datoria, şi încearcă să îndrepte gîndurile Domniei Voastre către singurul lucru necesar şi important. Din păcate, înalte stăpîne, nu este de nici un folos să fii îndărătnic ! Nu v-a arătat boala aceasta mistuitoare, care vă roade trupul, că nimeni nu poate scăpa de pedeapsa divină şi că loviturile de bici ale Cerului se abat atît asupra celor mari cît şi a celor mici fără osebire ?

Ulrik Christian îl întrerupse rîzînd :

— Dracu să mă ia, dar acum vorbeşti ca un copil neştiutor ; cinstit vorbind, sînt sigur vinovat de boala care mă

mistuie, şi dacă crezi că cerul, sau iadul ne trimite asemenea lucruri, te înşeli şi îţi voi spune că le dobîndeşti prin beţie, orgii de noapte, crailîc şi alte de alde astea, de asta poţi fi sigur. Ei, şi acum a sosit momentul ca picioarele dumitale foarte savante să părăsească această cameră cît mai repede, căci altfel...

În clipa aceea îl apucă unul din obişnuitele sale accese şi, în timp ce se zvîrcolea şi gemea de durere, profera blesteme atît de batjocoritoare la adresa lui Dumnezeu, atît de groaznice, încît preotul se făcu alb la faţă de groază şi de mînie, şi se rugă lui Dumnezeu să-i dea energia şi puterea de convingere necesară pentru ca sufletul acesta pierdut să redevină accesibil adevărurilor şi consolărilor religioase, iar cînd bolnavul se linişti, începu din nou :

— Stăpîne, Stăpîne ! cu glasul înecat de lacrimi te conjur şi te implor să încetezi cu aceste blesteme şi blasfemii îngrozitoare ; gîndeşte-te că toporul se află de pe acum la rădăcina arborelui, care va fi curînd doborît şi aruncat în foc, dacă rămîne mai departe sterp şi dacă nu înfloreşte în ceasul al unsprezecelea şi nu leagă rod ! Renunţă la îndărătnicie şi aruncă-te plin de remuşcări la picioarele Mîntuitorului... !

Ulrik Christian se ridicase pe perne cînd preotul începuse a vorbi din nou, iar acum îi arăta ameninţător uşa, şi striga într-una :

— H'raus [1] popă ! H'raus, marş ! Nu te mai pot suporta !

— O, dragă Stăpîne, urmă preotul, dacă ţi se împietreşte inima, pentru că nu crezi să poţi obţine iertare pentru sumedenia de păcate pe care le-ai săvîrşit, află cu bucurie că îndurarea Domnului este fără de margini...

— Popă cîinos şi nebun ! Ieşi afară ! şuieră Ulrik Christian printre dinţi, ejns... zwej... ![2]

— Şi chiar dacă păcatele Domniei Voastre ar fi roşii ca sîngele, da, ca purpura...

— Rechtsum ! [3]

— Dumnezeu le va face să fie albe ca...

— Pe sfîntul Satana şi pe toţi sfinţii săi îngeri, urlă Ulrik Christian, sărind din pat şi apucînd o spadă din rastel, pe care o

[1] Afară, afară ! (germ.).

[2] Un', doi ! (germ.).

[3] La dreapta-mprejur ! (germ) N.R. : Frînturile în limba germană redau o pronunţie scîlciată.

îndreptă spre preot. Dar acesta o şi zbughise în camera alăturată trîntind uşa după el. Ulrick Christian se repezi spre uşă, dar se prăbuşi vlăguit de puteri pe podea şi trebui să fie dus înapoi în pat. A păstrat totuşi sabia lîngă el.

Restul dimineţii se scurse într-o somnolenţă calmă : nu avea dureri şi lîncezeala care îl cuprinsese i se părea plăcută şi binefăcătoare. Zăcea privind punctele de lumină, care pătrundeau prin ţesătura pînzei atîrnate în dreptul ferestrei şi număra inelele negre ale zăbrelelor de fier. Zîmbea în răstimpuri mulţumit, cînd se gîndea la felul în care scăpase de preot, dar se supără de cîte ori Ane Skomagers, îngrijitoarea, îl îndemna să ţină ochii închişi şi să încerce să doarmă.

Pe la ora prînzului se auziră bătăi puternice în uşă şi pastorul bisericii Sf. Treime, Magister Jens Justensen îşi făcu apariţia în cameră. Omul acesta înalt şi voinic, cu trăsături puternice, părul negru şi ochi mari, adînci, se apropie hotărît de pat şi salută :

— Bună ziua.

De îndată ce Ulrik Christian observă că iar venise un preot se înfurie atît de tare încît începură să-i tremure toate mădularele. Rostea blesteme şi cuvinte de ocară împotriva preotului, a lui Ane Skomagers, care nu era în stare să-i asigure liniştea şi împotriva lui Dumnezeu şi a tuturor lucrurilor sfinte.

— Taci, omule ! tună pastorul Jens, aşa trebuie să vorbească un om care e deja cu un picior în groapă ? Foloseşte mai bine scînteia de viaţă care ţi-a mai rămas pentru a te împăca cu Dumnezeu şi nu pentru a te certa cu oamenii. Te porţi ca răufăcătorii şi ucigaşii, care în momentul în care li s-a pronunţat condamnarea şi cînd văd că nu mai pot scăpa de satîrul gîdelui, care le este hărăzit, încep, în neputinţa lor, să-l ameninţe şi să-l ocărască pe Dumnezeu cu vorbe nebune şi odioase, pentru a-şi face curaj şi a nu se cufunda în oceanul anihilării, în acel simţămînt de laşitate şi de remuşcări disperate, de care astfel de indivizi sînt totuşi cuprinşi în cele din urmă în mod inevitabil şi de care se tem aproape mai mult ca de moarte şi de chinurile ei.

Ulrik Christian părea a-l asculta liniştit pînă în clipa în care izbuti să tragă spada de sub pernă şi atunci strigă :

— În gardă, popă burtos !

Lansă un atac cu sabia în direcţia pastorului, dar acesta pară lovitura cu cartea sa de rugăciuni.

— Lasă năzbîtiile astea de paj, zise el cu glas batjocoritor. Sîntem amîndoi deasupra unor astfel de distracţii, şi femeia asta de colo — se întoarse către îngrijitoare — cred că ar fi mai bine să ne lase singuri.

Ane ieşi, pastorul îşi trase scaunul lîngă pat şi Ulrik Christian puse spada pe pernă.

După aceasta pastorul începu să pronunţe vorbe frumoase despre păcate şi rodul lor, despre iubirea lui Dumnezeu faţă de oameni şi despre moartea pe cruce.

În timp ce pastorul vorbea, Ulrik Christian se distra privind razele de lumină reflectate de tăişul lucios al spadei. Rostea blesteme, fredona crîmpeie de cîntece deşănţate şi îl întrerupea cu întrebări blasfemice, dar pastorul nu se lăsa deranjat şi continuă să vorbească despre cele şapte cuvinte scrise pe cruce, despre cina cea de taină, despre iertarea de păcate şi despre fericirea împărăţiei cerurilor.

Atunci Ulrik Christian se ridică în capul oaselor şi îi zise pastorului, privindu-l drept în ochi :

— Astea nu-s decît minciuni şi poveşti !

— Să mă ia dracu dacă n-o fi adevărat ! strigă pastorul, fiecare cuvînt este adevărat, adăogă el, lovind cu pumnul în masă atît de tare încît se răsturnară ulcelele şi paharele. Se ridicase în picioare şi i se adresă cu glas aspru : Ai merita, ca, supărat cum sînt, şi pe bună dreptate, să-mi scutur praful de pe sandale şi să te las aici să zaci singur, pradă sigură diavolului şi a împărăţiei sale, căci de bună seamă acolo vei ajunge. Faci parte dintre aceia, care îl răstignesc în fiecare zi pe Domnul nostru Isus, iar pentru unii ca aceştia porţile iadului sînt întotdeauna deschise. Nu-ţi bate joc, rostind numele îngrozitor al iadului, care cuprinde în el un foc al chinurilor, care se împleteşte cu ţipetele jalnice şi zvîrcolirile celor supuşi caznelor ! Vai, chinurile şi suferinţele iadului sînt mai mari decît îşi poate închipui mintea omenească, căci dacă cineva ar muri tras pe roată şi chinuit de strînsoarea unui cleşte înroşit în foc şi s-ar trezi în focul iadului, ar rîvni la locul execuţiei, ca la sînul lui Avram.

Molima şi bolile sînt într-adevăr o amarnică suferinţă a trupului omenesc, care se strecoară, asemenea unui curent de aer, pas cu pas, prin toate fibrele corpului, umflînd vinele, pînă

ce par gata să plesnească, şi ard măruntaiele ca sarea încinsă rozînd cu dinţi tociţi măduva cea mai ascunsă a oaselor, dar faţă de aceste suferinţe chinurile iadului sînt aidoma unui uragan şuierător al durerilor, care dezrădăcinează pînă şi cele mai mici articulaţii ca o furtună cu vîrtejuri de durere neînchipuită, un iureş veşnic al vaietelor şi al chinurilor, căci după cum valurile mării se izbesc de ţărm, unul după altul, necontenit, tot astfel se urmează una după alta loviturile de foc ale iadului, veşnic, fără de sfîrşit, fără de oprire.

Bolnavul aruncă o privire rătăcită în jurul său, nu doresc nimic, murmură el, nu doresc nimic, n-am ce face nici cu iadul şi nici cu raiul dumneavoastră. Singurul lucru pe care îl doresc este să mor, atît şi nimic mai mult.

— Vei muri desigur, zise pastorul, dar la capătul coridorului întunecat al morţii nu se află decît două porţi, una către fericirea raiului şi alta către chinurile iadului şi nu există altă cale pe care să apuci ; de lucrul acesta poţi fi sigur.

— Ba da, există, pastore, există... oare să nu fie ? Răspunde-mi ! Nu este oare un mormînt adînc, foarte adînc, pentru cei care au mers pe propria lor cale, un mormînt adînc şi întunecos, care duce către nimic, către neant ?

— Cei care au mers pe propria lor cale se îndreaptă spre împărăţia diavolului ; se află o mulţime de felul acesta la porţile iadului, oameni de seamă şi oameni de jos, tineri şi bătrîni. Se împing şi se zbat pentru a evita prăpastia ce se cască în faţa lor şi îl invocă pe acel Dumnezeu a cărui cale nu au voit să o urmeze, rugîndu-l să-i îndepărteze de locul acela. Ţipetele prăpastiei se înalţă peste capetele lor şi se chircesc cu groază şi deznădejde, dar porţile iadului se vor închide deasupra lor, precum apa peste capetele celor ce se îneacă.

— Nu sînt oare poveşti toate acestea ? îmi daţi cuvîntul de onoare că nu sînt scorniri ?

— Da, e adevărat !

— Dar eu nu vreau nimic, vreau să rămîn în afara Dumnezeului vostru. Nu doresc decît să mor şi nu vreau cîtuşi de puţin să intru în rai.

— Atunci du-te spre locul îngrozitor de cazană al celor osîndiţi pe vecie, unde valurile clocotinde ale oceanului nemărginit de pucioasă aruncă de colo-colo mulţimile de nenorociţi, ale căror mădulare se încordează în zvîrcolirile chinurilor şi ale căror guri fierbinţi încearcă să aspire aer printre flăcările

jucăuşe ale suprafeţei. Văd trupurile lor plutind ca nişte pescăruşi albi pe apele mării, ca spuma valurilor pe timp de furtună, iar urletele lor sînt asemenea mugetelor pămîntului cînd măruntaiele sale sînt cuprinse de cutremur, iar vaietele lor nu pot fi exprimate în cuvinte. Vai! inima mea s-ar ruga pentru mîntuirea ta, sărmanule! Dar peste faţa ta s-a aşternut un văl şi soarele îndurării a apus.

— Dar atunci ajută-mă, ajută-mă pastore! oftă Ulrik Christian, ce fel de preot eşti, dacă nu mă poţi ajuta în nici un fel! Roagă-te! Pentru numele lui Dumnezeu, roagă-te! Nu există nici o rugăciune pe buzele tale! S-au dă-mi vinul şi azima ta. Se spune doar că te poţi mîntui prin vin şi azimă. Sau nu sînt decît minciuni, doar minciuni sfruntate? Mă voi tîrî în faţa Dumnezeului tău ca un copil plin de remuşcări, căci este doar atît de puternic, atît de nedrept de puternic, atît de exasperant de atotputernic, îmbunează-l pe Dumnezeul tău, fă-l să fie mai bun cu mine, cedez, cedez, căci nu mai pot!

— Roagă-te!

— Da, mă voi ruga, mă voi ruga cît de mult... da.

Se aşezase în genunchi în pat şi-şi împreunase mîinile.

— E bine aşa? Ce trebuie să spun? întrebă el, întorcîndu-şi privirea spre pastorul Jens.

Pastorul nu răspunse.

Ulrik Christian rămase aşa un timp, cu privirea îndreptată în sus, cu ochii mari, strălucitori de febră.

— Nu-mi vine nici un cuvînt pe buze, pastore! Doamne Isuse! Au zburat toate, gemu el şi se prăbuşi în pat, plîngînd.

Apoi se ridică brusc, apucă spada, o rupse în două şi strigă:

— Doamne Isuse Hristoase, iată, mi-am frînt spada! şi ridică bucăţile rupte:

— Iertare, Isuse, iertare!

Pastorul rosti acum o rugăciune pentru iertarea de păcate şi se grăbi să-l împărtăşească, dat fiind că nu părea să mai aibe mult de trăit.

Apoi pastorul o chemă pe Ane Skomagers şi plecă.

Dat fiind că boala era considerată molipsitoare, nimeni dintre cei apropiaţi nu era primit să intre la bolnav, dar într-o cameră aflată dedesubt se aflau adunaţi cîteva rude şi prieteni, medicul regelui şi cîţiva cavaleri ai curţii regale, pentru a-i

primi pe nobilii, ambasadorii, ofițerii, curtenii și sfetnicii care veneau să se intereseze de starea lui. Liniștea camerei bolnavului nu era așadar tulburată și Ulrik Christian se afla din nou singur cu Ane Skomagers.

Începuse să se întunece. Ane puse niște lemne pe focul din cămin, aprinse două lumînări, își scoase cartea de rugăciuni și se așeză confortabil ; se înfășură în capa ei și nu trecu mult pînă ce adormi. Afară, în antreu, fusese puși să stea de veghe un bărbier... și un lacheu, pentru cazul că s-ar întîmpla ceva ; stăteau amîndoi pe podea lîngă geam și jucau zaruri pe prețul de paie, pentru a nu face zgomot și erau atît de absorbiți de jocul lor, încît nu observaseră că cineva se strecurase prin încăpere decît atunci cînd auziră ușa camerii celui bolnav închizîndu-se.

E medicul, își ziseră ei, privindu-se speriați.

În realitate era Maria Grubbe.

Se apropie tiptil de pat și se aplecă asupra celui bolnav, care zăcea liniștit și dormita.

În semiobscuritatea camerei, la lumina tremurîndă a lumînărilor părea atît de palid încît de abia l-a recunoscut. Fruntea era de o paloare cadaverică, pleoapele erau neobișnuit de mari și vestejite, mîinile i se mișcau obosite și neputincioase pe pernele de un albastru închis.

Maria izbucni în plîns.

— Ți-e atît de rău ?, murmură ea. Îngenunche în fața patului, sprijinindu-și coatele de marginea acestuia, și îl privi drept în față.

El gemu și deschise ochii. Avea privirea cercetătoare și neliniștită.

— Ulrik Christian ! șopti ea, punîndu-și o mînă pe umărul lui.

— Mai sînt și alții aici ? oftă el obosit.

Ea făcu semn cu capul că nu. Ești cu adevărat foarte bolnav ? întrebă ea.

— Da, în curînd s-a sfîrșit cu mine.

— Nu, nu, nu trebuie să se întîmple, căci pe cine mai am pe lume, dacă te vei duce tu ? Nu, nu, cum aș putea îndura una ca asta ?

— Să mai trăiesc !... E ușor să trăiești, dar eu am primit împărăția morții și trebuie să mor... da, da... prescură și vin,

carne și sînge... crezi tu oare că s-ar putea... nu, nu, în numele Domnului nostru Isus Cristos, în numele lui Isus! Spune o rugăciune, copilo, roagă-te cu putere!

Maria își împreună mîinile și se rugă.

— Amin, amin! Mai roagă-te o dată! Sînt atît de plin de păcate, încît trebuie să te rogi mult, copilă! Roagă-te din nou, o rugăciune lungă, care să conțină multe cuvinte... multe cuvinte! O, dar ce se întîmplă acum? De ce se învîrtește patul cu mine?... Ține-l în loc, ține-l în loc! se tot învîrtește... ca un vîrtej de mari chinuri, un vîrtej veșnic de suferințe și... ha, ha, ha... iar m-am îmbătat?... Vinul! Desigur, doar vin am băut!... ha, ha, lustig, mein Kind, lustig![1] sărută-mă puicuța mea!

Herzen und küssen
Ist Himmel auf Erd[2]

sărută-mă și tu, iubita mea, eu sînt atît de rece, dar tu ești plinuță și caldă... mă poți încălzi prin sărutul tău?... iar tu ești rotunjoară și ai pielea albă, albă și catifelată...

O cuprinsese în brațe și o strîngea pe copila speriată la pieptul său. Chiar în clipa aceea Ane Skomagers se trezi și-l văzu pe bolnav giugiulindu-se cu o femeie necunoscută. Ridică cu un gest amenințător cartea de rugăciuni și strigă:

— H'raus du höllisch Weib... sitz mich das lose Ding und tändeliret mit de sterbende Gnad'! h'raus wer du bist... elender Bote des Menschenfeindes, des lebendingen Teufels![3]

— Teufel![4] urlă Ulrik Christian, respingînd-o îngrozit pe Maria Grubbe.

— Piei Satană! continuă el, făcîndu-și în repetate rînduri semnul crucii, o diavol blestemat? ai vrut să mă faci să păcătuiesc în clipa cînd îmi dau sufletul, în ultimul ceas, în care trebuie să fiu atît de prudent, pleacă, pleacă pentru numele lui Dumnezeu, făptură blestemată! Cu ochii larg deschiși de groază zugrăvită pe fiecare trăsătură a feței sale, se ridică în pat și arătă cu mîna spre ușe.

---

[1] Nostim, puișorule, nostim! (germ.)

[2] Inimile și sărutările / iată raiul pe pămînt. (germ.)

[3] Afară, diavoliță... stă acolo grămadă și se giugiulește cu Alteța Sa, care-i gata să-și dea duhul! afară, cine oi mai fi... solie ticăloasă a Necuratului, a Diavolului Împielițat! (germ.)

[4] Diavole! (germ.)

Maria ieși val vîrtej, tăcută și îngrozită.

Bolnavul se trînti pe jos și se rugă îndelung, în timp ce Ane Skomagers citea într-una rugăciuni din cartea ei voluminoasă.

Ulrik Christian muri peste cîteva ore.

VI

După asediul Copenhagăi din anul 1659 suedezii s-au retras, mulțumindu-se să mențină orașul sub controlul lor.

Cei asediați respirau acum în voie. Poverile războiului deveniră mai ușoare ca înainte și locuitorii orașului căpătară răgazul de a se bucura de ceea ce făcuseră și dobîndiseră, atît în privința onoarei cît și a privilegiilor. Erau desigur printre ei și unii care prinseseră gustul vieții agitate din timpul războiului și care priveau cu melancolie desfășurarea vieții de toate zilele a unor vremuri de pace, care li se păreau plicticoase, dar marea majoritatea a populației era bucuroasă și se simțea ușurată. Bucuria aceasta se manifesta prin petreceri animate, căci toate nunțile, botezurile și petrecerile, care fuseseră amînate în timp ce dușmanul se afla atît de aproape, se desfășurau acum, umplînd toate străzile și ulițele orașului de o mulțime veselă.

Aveau acum timp să se ocupe și de vecinii lor și de a face din paiul din ochii acestora o bîrnă. Aveau timp să se bîrfească între ei, să se pizmuiască și să se urască unii pe alții. Invidia profesională și pizmuirea norocului altuia înfloriră din plin și dușmăniile vechi dădură naștere la noi resentimente și la sete de răzbunare. Printre toți aceștia se afla unul, care își sporise în vremea din urmă numărul dușmanilor, concentrînd asupra sa aproape ura tuturor, iar acesta era Corfitz Ulfeldt. Deocamdată nu putea fi lovit, căci se afla la adăpost în lagărul dușmanului, dar rudele sale și ale soției sale, care erau considerate că îl privesc cu simpatie, erau suspectate, urmărite în acțiunile lor, li se puneau bețe în roate, iar la palat nu aveau acces.

Nu erau multe la număr, dar printre ele se afla și Sofia Urne, logodnica lui Ulrik Frederik.

Regina, care o ura mai mult pe soția lui Ulfeldt decît pe Ulfeldt însuși, fusese din capul locului împotriva legăturii lui

Ulrik Frederik cu o doamnă atît de strîns legată de Eleonora Christina, şi acum, cînd acţiunile recente ale lui Ulfeldt îl puseseră într-o lumină încă şi mai proastă ca în trecut, începu din nou să insiste pe lîngă rege şi pe lîngă alţii pentru destrămarea acestei legături.

Şi n-a trecut multă vreme pînă ce regele fu animat de aceeaşi dorinţă ca regina, căci Sofia Urne îi fusese descrisă ca o persoană intrigantă, atît de şireată şi periculoasă, iar Ulrik Frederik ca un om atît de uşuratec şi influenţabil, încît a înţeles cîte neplăceri şi turburări ar putea decurge de aci, dar îşi dăduse deja consimţămîntul şi ţinea prea mult la onoare şi la cuvîntul dat pentru a-şi retrage aprobarea. De aceea încercă să-l convingă pe Ulrik Frederik să renunţe la această legătură. I-a arătat cît de uşor se vor putea strica bunele sale legături cu palatul din cauza unei persoane pe care pe bună dreptate el şi regina nu o puteau suferi, deoarece simpatiile ei se îndreptau atît de mult spre duşmanii casei regale, şi i-a mai spus că s-a situat pe o poziţie potrivnică propriului său noroc, întrucît e greu să se acorde posturi de onoare importante acelora care se află sub influenţa notorie a unor cercuri potrivnice curţii regale. În cele din urmă regele făcu aluzie la caracterul intrigant al Sofiei şi îşi exprimă îndoielile asupra faptului că l-ar iubi cu adevărat, căci dacă l-ar fi iubit sincer, ar fi preferat să renunţe la el, decît să-i provoace greutăţi şi neplăceri, ar fi preferat să stea retrasă, cu durerea ei, decît să se afişeze triumfătoare, dar Sofia nu avusese cîtuşi de puţin scrupule, dimpotrivă se folosise de tinereţea şi de iubirea lui oarbă. Aşa îi vorbi regele, dar fără nici un rezultat, căci Ulrik Frederik îşi amintea prea bine de insistenţele pe care a trebuit să le depună pentru ca Sofia să-i destăinuiască starea ei de spirit. Cînd a plecat de la rege era încă şi mai hotărît că nimic nu-i va putea despărţi. Peţirea Sofiei era primul pas serios pe care-l făcuse în viaţă şi îşi făcuse un titlu de onoare din realizarea deplină a acestui pas. Se iviseră întotdeauna atîtea mîini, care să-l îndrume şi să-l conducă, dar acum era suficient de matur, putea să meargă singur şi era hotărît să o facă. Ce contau curtea regală şi graţia regelui, strălucirea şi onorurile, în faţa dragostei sale ? Numai pentru iubirea aceasta voia să lupte şi să sufere, numai cu ea voia să trăiască.

Dar regele îi comunică lui Christoffer Urne, că era împotriva acestei legături şi casa acestuia i-a fost de aici înainte

închisă lui Ulrik Frederik, care din acel moment a fost nevoit să o viziteze pe ascuns pe Sofia. La început împrejurarea aceasta a avut efectul unui vînt care suflă pe jăratec, dar cu timpul l-a făcut să o vadă mai rar și să devină mai lucid față de dînsa, și erau momente în care se îndoia de dragostea ei, punîndu-și uneori chiar întrebarea dacă în acea anume zi de vară, nu îl împinsese la acțiune, în timp ce părea să-l fi reținut.

Curtea regală, care îl primise pînă atunci cu brațele deschise, manifesta acum față de el o răceală glacială. Regele, care se ocupase în trecut cu atîta căldură de viitorul lui, era acum cu totul indiferent ; acum nu i se mai întindeau mîini spre a-l îndruma și începuse să le simtă lipsa. Nu era cîtuși de puțin omul care să fie capabil de a merge împotriva curentului ; dacă acesta îi era potrivnic își pierdea curajul. De la naștere i se pusese în mînă un fir de aur, pe care dacă-l urma se îndrepta spre fericire și onoruri. Dăduse drumul acestui fir, pentru a-și afla singur calea ; încă mai licărea în fața ochilor săi... să-l apuce din nou ? Nu avea curajul de a-l înfrunta pe rege și nu putea nici să renunțe la Sofia ; trebuia să se strecoare pe căi ascunse pentru a o vizita. Mîndria lui suferea din cauza acestor ascunzișuri nedemne, care i se păreau aproape cel mai greu de îndurat. Era obișnuit să apară în mare ținută, să facă orice pas într-un stil princiar, iar acum era cu totul altfel. Petrecu zile și săptămîni fără să facă nimic, măcinat de planuri irealizabile. Se dezgustase de neputința în care se afla și se simțea cuprins de silă față de el însuși. Apoi fu cuprins de îndoieli : oare veșnica sa ezitare nu distrusese iubirea ei ? sau poate că nu-l iubise niciodată ? Era atît de inteligentă. Așa îi spuneau toți cei din jurul său ; era inteligentă desigur, dar să fi fost chiar atît pe cît se spunea ? Ce rost avea iubirea aceasta, dacă ea nu îl iubea... și cu toate astea...

În spatele grădinii lui Christoffer Urne era un pasaj îngust, prin care de abia putea să se strecoare un om ; acesta era drumul care trebuia să îl urmeze Ulrik Frederik pentru a o vizita pe logodnica sa, și obișnuia să vină însoțită de „Scurtilă", care rămînea de pază la capătul pasajului, pentru ca să nu-l vadă cineva de pe stradă cățărîndu-se peste gard.

Era într-o noapte de vară călduță, cu lună, aproape de miezul nopții. Daniel se înfășurase în mantaua sa și se așezase

pe resturile unei troace care fusese aruncată în pasaj dintr-o curte vecină. Era bine dispus, puţin băut, şi chicotea de unul singur, cuprins de gînduri vesele. Ulrik Frederik trecuse gardul şi se afla în grădină. Socul răspîndea o mireasmă puternică. Pe iarbă de aflau întinse nişte bucăţi lunguieţe de pînză puse la albit. Se auzea un foşnet de vînt domol prin arţarul sub care se afla şi prin trandafirii de alături. Erau o sumedenie de trandafiri roşii, dar în bătaia puternică a razelor lunii, i se păreau aproape albi. Se apropie de casă, cu ziduri de un alb strălucitor şi ferestrele cu geamuri gălbui, care licăreau. Cîtă linişte ! Totul licărea în tăcere... Acum se auzea ţîrîitul unui greier cu accente cristaline. Umbrele albăstrii ale trandafirilor înalţi se conturau net pe zidul alb, parcă ar fi fost pictate. Un abur uşor se înălţa din pînza întinsă la albit.

Trase cîrligul de la uşă şi păşi înăuntru în întuneric. Urcă cu băgare de seamă, orbecăind, treptele scării vechi. Il izbi un aer lînced cu miros specific de pod. Duşumeaua scîrţîia într-una sub paşii săi. Luna proiecta printr-o ferestruică a podului un pătrat luminos pe mijlocul neted al unei grămezi de grîu. Praful răscolit se juca în bătaia razelor de lună îndărătul său. Ajunse în dreptul uşii podului. Uşa se deschise de dinăuntru, o lumină slabă, roşiatică, se proiectă o clipă pe grămada de grîu, pe coşul oblic înnegrit de funingine şi pe şipcile podului, scoţîndu-le din întuneric. Apoi totul se şterse şi se află lîngă Sofia în camera în care se păstra rufăria casei.

Era o încăpere joasă şi mică, plină de dulapuri pentru rufe ; de tavan erau agăţate săculeţe de pînză umplute cu puf şi fulgi, prin colţuri erau fusuri de tors vechi, de pereţi erau agăţate funii de ceapă roşie şi hamuri garnisite cu argint. Pe o ladă cu ornamente de aramă, aflată sub fereastra cu obloane mari de lemn închise, stătea un mic felinar. Sofia deschise geamul felinarului ca să lumineze mai bine ; părul ei despletit îi atîrna pe spate peste o scurteică de pînză cu garnituri de piele, pe care o pusese peste rochia ei de toate zilele. Avea faţa palidă, necăjită, dar cu toate acestea îi zîmbea şi vorbea într-una. Se aşezase pe un scăunel scund, cu mîinile împreunate pe genunchi, îi vorbea veselă lui Ulrik Frederik, care rămăsese în picioare şi nu spunea nimic. Dar Sofia vorbea de frică, căci tăcerea lui o speriase.

— Hei, junker tăcut şi morocănos exclamă ea, nu spui nici o vorbă ? Nu ţi-au venit oare în minte, în sutele de

ceasuri de cînd nu ne-am văzut, sute de lucruri pe care dorești să mi le șoptești ? O, atunci nu ți-a fost dor, așa cum mi-a fost mie !

Umblă la felinar și apucă cu două degete mucul înroșit al fitilului și îl aruncă pe dușumea. Fără să vrea, Ulrik făcu un pas înainte și călcă pe mucul aprins, stingîndu-l.

— Bine ai făcut, continuă ea, vino și te așază aci, dar mai întîi trebuie să îngenunchezi, să oftezi și să mă îmbunezi, căci aceasta este a treia noapte pe care o petrec aci veghind, ieri și alaltăieri am stat și am așteptat degeaba și am suferit de dorul tău pînă ce mi s-au împăienjenit ochii.

Ridică amenințător brațul :

— În genunchi, cavaler necredincios ! Și roagă-te, așa cum te-ai ruga ca să-ți fie cruțată viața.

Rostise aceste cuvinte cu o solemnitate glumeață și apoi îi zîmbi, rugîndu-l pe un ton care vădea un amestec de implorare și nerăbdare :

— Și acum vino încoace și îngenunchează, vino încoace și îngenunchează !

Ulrik Frederik privi aproape involuntar în jurul său ; era atît de ridicol să îngenuncheze aci în această cămăruță de pod a lui Christoffer Urne, dar îngenunche totuși, o cuprinse de mijloc, își ascunse fața în poala ei, fără însă a spune o vorbă.

Și ea tăcea, îngrijorată și speriată, căci băgase de seamă că Ulrik Frederik era palid și chinuit, cu privirea speriată și neliniștită ; mîna ei se juca liniștită prin părul lui, dar inima îi bătea cu putere, plină de temeri.

Rămaseră așa o vreme îndelungată.

Deodată Ulrik Frederik sări în picioare.

— Nu, nu ! exclamă el, lucrurile nu pot continua în felul acesta ! Dumnezeu mi-e martor că mi-ești la fel de dragă ca propria mea viață, încît nu știu cum aș putea trăi fără tine. Dar la ce folosește lucrul acesta și la ce ne va duce ? Toată lumea este împotriva noastră și atît de înverșunată încît nu se găsește măcar unul, care să spună o vorbă de încurajare, își întorc cu toții fața de la noi. Cînd mă zăresc, parcă i-ar fi atins o stafie rece ca ghiața. Dar mai înainte, cînd soseam eu parcă se ivea o lumină. Mă aflu atît de singur, Sofia, atît de amarnic de singur ! Da, știu că m-ai prevenit... și mă cuprinde rușinea, adresîndu-ți rugămintea

aceasta, dar lupta aceasta mă macină și mi-a supt curajul, mi-a distrus mîndria, așa încît, plin de rușine, dar descurajat și părăsit de toți, te voi ruga : redă-mi libertatea ! dă-mi înapoi cuvîntul pe care ți l-am dat, fată scumpă inimii mele !

Sofia se ridicase în picioare și stătuse liniștită și rece ca o statuie, privindu-l cu gravitate, în timp ce vorbea.

— Sînt însărcinată, spuse ea cu calm și fermitate.

Ulrik Frederik simțea că dacă ar fi răspuns afirmativ, dacă i-ar fi redat libertatea nu ar fi acceptat, ci s-ar fi aruncat plin de adorație la picioarele ei, l-ar fi înfruntat pe rege și pe toți ceilalți, fiind sigur de ea ; dar ea nu făcuse lucrul acesta. Se mulțumise să agite lanțurile lui, pentru a-i arăta cît de bine era legat, o ! era deșteaptă, precum spuseseră ceilalți ; fierbea de mînie și ar fi fost în stare să se năpustească asupra ei și s-o apuce de beregată, pentru a o sili să spună adevărul, pentru a o sili să-i înfățișeze fiecare petală a a trandafirului dragostei ei, cu fiecare umbră, cu fiecare cută, ca să dobîndească o certitudine. Dar se stăpîni și zise cu un zîmbet :

— Da, sigur, știu... doar n-a fost decît o glumă, înțelegi bine.

Sofia îi aruncă o privire neliniștită, nu, nu era o glumă. De ce nu se apropiase de ea și n-o sărutase, dacă era o glumă, de ce rămăsese în picioare atît de nemișcat în umbră, de ar fi putut să-i vadă expresia ochilor ? Nu, nu fusese o glumă. El întrebase la fel de serios precum îi răspunsese ea. Vai, ce răspuns ! Ea presimțea ce pierduse în urma acestui răspuns. El nu ar fi părăsit-o, dacă ea i-ar fi redat libertatea.

— O, Ulrik Frederik, exclamă ea, nu-mi era gîndul decît la copilul nostru, dar dacă nu-ți mai sînt dragă, atunci du-te, grăbește-te să pleci și vezi-ți de fericirea ta, eu nu te reții.

— Dar nu înțelegi, că n-a fost decît o glumă ; mă crezi capabil să cerșesc pentru ca să-mi redai libertatea și să plec în felul acesta, plin de rușine și de ocară ! ? Mă temeam, continuă el, de cîte ori îmi ridicam capul, că privirea care îmi văzuse dezonoarea se va întîlni cu a mea, silind-o în chip rușinos să se plece în jos.

Ulrik Frederik nu mințea vorbind astfel. Dacă ea l-ar fi iubit atît de mult pe cît o iubise el, atunci poate, dar acum, niciodată.

Sofia se apropie de dînsul, își puse capul pe umărul lui și plînse.

— Adio, Ulrik Frederik ! zise ea, du-te, du-te, nu vreau să te reţin sub nici un motiv de vreme ce doreşti să pleci.

El scutură din cap cu nerăbdare.

— Dragă Sofia, zise el, desfăcîndu-se din strînsoarea braţelor ei, hai să renunţăm de a juca teatru între noi. Sînt dator atît faţă de tine, cît şi faţă de mine însumi, ca preotul să ne împreuneze mîinile şi lucrul acesta trebuie să aibă loc cît mai curînd. De aceea o vom face peste cîteva zile, dar trebuie să ne cununăm în cel mai adînc secret, căci n-are nici un rost să înverşunăm lumea încă şi mai mult împotriva noastră.

Sofia nu îndrăzni să-l contrazică, şi hotărîră unde şi cînd urmau să-şi pună planul în aplicare, iar apoi se despărţiră cu multă tandreţe.

Cînd Ulrik Frederik coborî în grădină nu mai era lună şi totul era cufundat în întuneric. Începuseră să cadă cîteva picături grele de ploaie din cerul întunecat. Se auzeau cocoşii cîntînd prin curţi, dar Daniel adormise în postul său.

Sofia şi Ulrik Frederik se cununară după o săptămînă, şi în mare taină, la locuinţa lui Daniel asistaţi de un preot sărac. Dar secretul a fost atît de prost păstrat, încît n-au trecut mai mult de cîteva zile pînă ce regina l-a informat pe rege despre acest eveniment. Urmarea a fost aceea că peste o lună căsătoria a fost anulată din ordinul regelui, iar Sofia a fost trimisă cu consimţămîntul rudelor ei la mînăstirea de maici din Itzehoe.

Ulrik Frederik n-a făcut nici un pas pentru a preveni măsura aceasta ; Deşi se simţea jignit, era obosit şi descurajat şi cedă în faţa acestui deznodămînt care, după cum spunea el, fusese inevitabil. Se îmbăta aproape în fiecare zi şi, cînd vinul îşi făcea efectul simţea o deosebită plăcere ca, în prezenţa cîtorva tovarăşi de chef credincioşi care erau singurii pe care continua să-i frecventeze, să zugrăvească, plîngînd şi lamentîndu-se, viaţa fericită şi paşnică pe care ar fi putut să o ducă şi încheia întotdeauna cu aluzii sumbre la puţinul zilelor ce-i mai rămăseseră de trăit, spunînd că în curînd vor duce inima sa frîntă la acel loc de vindecare, unde paturile au cearşafuri negre, iar viermii ţin locul paznicilor.

Pentru a pune capăt acestui fel de viaţă, regele l-a trimis în Fionia cu trupele transferate de olandezi, de unde s-a întors pe la mijlocul lui noiembrie cu vestea victoriei de la

Nyborg. Se bucura acum din nou de favoarea regelui şi şi-a reluat locul în anturajul palatului. A fost înaintat la gradul de colonel de cavalerie şi părea să fi redevenit cu totul la starea sa de dinainte.

VII

Maria Grubbe împlinise acum şaptesprezece ani.

În după-amiaza aceea în care fugise îngrozită de lîngă patul de moarte al lui Ulrik Christian Gyldenløve se întorsese valvîrtej în cămăruţa ei şi se învîrtise fără încetare frîngîndu-şi mîinile de durere, văitîndu-se ca de nişte chinuri trupeşti puternice, încît Lucia coborîse într-un suflet la doamna Rigitze, rugînd-o insistent să vină sus, „căci crede că s-a rupt ceva în trupul domnişoarei Maria". Doamna Rigitze urcă sus, dar nu izbuti să scoată o vorbă de la biata copilă ; se aruncase pe jos în faţa unui fotoliu şi îşi ascunse faţa în perina acestuia. La toate întrebările doamnei Rigitze nu răspundea decît că vrea să se întoarcă acasă şi că nu va mai putea în ruptul capului să rămînă aci. Plîngea cu hohote, clătinînd din cap. Atunci doamna Rigitze îi administră o corecţie zdravănă şi o certă pe Lucia pentru vina de a o fi speriat atît de tare pe stăpîna casei cu mofturile lor şi părăsi camera, lăsîndu-le singure.

Mariei îi era acum indiferent că mîncase bătaie. Dacă ar fi bătut-o în zilele fericite ale dragostei ei s-ar fi considerat lovită de cea mai mare nenorocire şi înjosire, dar acum, cînd toate dorurile şi speranţele ei se ofiliseră, se năruiseră într-o clipă, îi era indiferent. Îşi amintea că îi văzuse odată, acasă la Tjele, pe argaţi omorînd cu pierte un cîine, care intrase în parcul rezervat raţelor, înconjurat de o împrejmuire înaltă ; bietul animal înota în baltă de colo colo îngrozit ; nu putea ieşi şi era plin de sînge, fiind lovit din toate părţile. Şi îşi aducea aminte că se ruga lui Dumnezeu de fiecare dată cînd îl atingea o piatră, ca să-l lovească din plin, căci animalul era atît de vătămat încît a-l cruţa ar fi fost cel mai mare păcat. Acum se simţea ea însăşi ca biata Diana, şi considera că fiecare durere şi amărăciune sînt binevenite, numai să o

lovească din plin, căci acum era atît de nefericită încît lovitura de grație era singura speranță ce îi mai rămăsese. O,... dacă acesta era sfîrșitul unei întregi măreții : un geamăt de rob, o nebunie senzuală și o teamă care te îngenunchează, atunci n-a fost nici o măreție ; eroul pe care îl visase ea, trecea călare prin poarta morții zăngănind din pinteni și sunînd din clopoțeii frîului, cu capul descoperit și sabia atîrnînd, dar nu cu teamă în ochii larg deschiși și nici cu rugăciuni de iertarea păcatelor, rostite cu buze tremurătoare. Nu mai rămînea atunci nici o făptură strălucitoare spre care să-ți îndrepți dorul și dragostea înflăcărată, nici un soare pe care să-l contemplezi pînă la orbire, astfel ca totul să devină raze de lumină, strălucire și culori ; totul era cenușiu, șters pustiu ca o zi de lucru obișnuită.

Aceasta era starea ei de spirit la început. I se părea că fusese pentru scurtă vreme plecată într-o lume de basm bogat colorată, în a cărei atmosferă caldă, dătătoare de viață întreaga ei făptură înflorise, ca o ciudată plantă exotică care absoarbe razele soarelui prin toate frunzele sale și adună miresme prin toate capilarele, crescînd fericită, scăldată în lumină și parfumuri, ca un noian de frunze, dezvoltîndu-se într-una cu o putere nesecată. Iar acum totul se sfîrșise. Se simțea din nou goală, săracă și înghețată, și tot astfel i se părea întreaga lume, toți oamenii din lumea aceasta. Și cu toate acestea ei își trăiau viața mai departe într-o agitație sterilă. Inima Mariei se umplea de silă, văzîndu-i cum își etalează mizeria lor jalnică și cum, plini de înfumurare, consideră zgomotele lor, care răsună a gol, drept tonurile cele mai alese.

Acum se apucă să citească cu nesaț vechile scrieri religioase, o comoară de cărți care îi fusese deseori oferită și pe care tot atît de des o refuzase. Aflase o consolare plină de melancolie în cuvintele lor aspre privitoare la nimicnicia acestei lumi și zădărnicia tuturor lucrurilor omenești, dar printre toate cărțile acestea se afla una, care o interesa în mod deosebit și la care revenea mereu, și anume Apocalipsul Sf. Ioan. Nu se putea sătura contemplînd măreția Ierusalimului ceresc, și-l imagina în toate detaliile, cutreiera cu mintea cele mai mici ulițe ale acestei cetăți cerești și privea îndărătul tuturor ușilor ei ; se lăsa orbită de strălucirea lui Sardis, și Beril, a lui Crisopras și Hiacint ; se odihnea, adăstînd la umbra Porții perlelor și se oglindea în aurul transparent al străzilor. Se gîndea de asemenea adesea

la felul în care s-ar comporta ea și Lucia și mătușa Rigitze, și toți ceilalți din Copenhaga, cînd primul înger ar vărsa cupa mîniei lui Dumnezeu peste pămînt, cînd al doilea și al treilea și le-ar vărsa și ei pe ale lor, nu ajungea niciodată mai departe, căci o lua mereu de la început.

Cînd ședea la lucrul ei de mînă cînta într-una, neobosită, lungi psalmi ai patimilor cu voce tare și plîngăreață, iar cînd nu lucra rostea lungi rugăciuni din „Lanțul celor ce se roagă", sau „Glasul celor douăsprezece luni dumnezeiești", căci pe acestea două le știa aproape pe dinafară. Se ascundea în cucernicia aceasta și o doză de ambiție, căci, cu toate că simțea în realitate povara lanțurilor păcatelor, și dorința unei comuniuni cu Dumnezeu, la baza tuturor acestor exerciții pioase se afla totodată și o dorință confuză de putere, o speranță semiconștientă că va deveni una dintre cucernicele alese, una dintre primele în împărăția cerurilor. Datorită tuturor acestora i se schimbase cu totul și firea ; devenise posacă și fugea de lume. I se schimbase și înfățișarea, ajunsese slabă și palidă, iar ochii căpătaseră o lucire arzătoare, aspră, ceea ce nu era cîtuși de puțin de mirare, căci visurile ei din timpul nopții erau străbătute de viziunile de groază ale apocalipsului și toată ziua gîndurile ei erau preocupate de aspectele întunecate și grele ale vieții, iar seara, după ce adormea Lucia, se scula din pat și simțea un fior mistic și ascetic, îngenunchind pe podea și rugîndu-se pînă cînd începeau să o doară picioarele, sau pînă ce amorțeau de frig.

Sosise în sfîrșit momentul retragerii suedezilor și toți copenhaghezii își petreceau timpul turnînd în pahare în calitate de gazde și bînd ca oaspeți, și într-una din zilele acelea s-a petrecut o schimbare cu Maria, căci doamna Rigitze a urcat în cămăruța ei, însoțită de o croitoreasă și a umplut masa și scaunele cu o sumedenie de jachete, rochii și bonete cu perle pe care Maria le moștenise de la răposata ei mamă ; se socotea că sosise momentul ca Maria să nu mai umble îmbrăcată ca o fetiță.

Era atît de captivant să devii obiectivul acestei întregi activități, care se desfășura acum în cămăruța ei, cu măsurători, descusut, croit și înnădit. Și cît de mult îi plăcea acest atlaz roșu-ponce, cînd licărea, căzînd în falduri lungi, bogate, sau cînd lucea intens. Cît de strînsă stătea pe corp. Și cît de

pasionant era să asişti la discuţiile aprinse în care se punea problema dacă mătasea aceasta „camelot" nu era prea groasă pentru a scoate în evidenţă silueta ei, sau dacă verdele acesta intens turcesc se va potrivi cu tenul ei ! Nici un fel de scrupule, nici un fel de reverii melancolice nu puteau rezista în faţa acestor realităţi strălucitoare, pline de bucurii.

I-ar fi fost de ajuns să ia parte la un singur ospăţ — căci acum urma să ia parte la ospeţe — cu acest guler încreţit alb ca zăpada printre alte domnişoare cu gulere la fel de încreţite, pentru ca această întreagă perioadă să i se pară străină, ca un vis din noaptea trecută, şi să fi dansat o singură dată o sarabandă, sau o pavană într-o rochie lungă de brocat aurit, cu mănuşi de dantelă şi fîşii de pînză de in pentru ca amintirea acelor excese spirituale să-i aprindă obrajii de ruşine.

Şi a avut ocazia să se ruşineze dansînd sarabanda şi pavana, căci trebuia să se ducă de două ori pe săptămînă la exerciţii de dans împreună cu alţi tineri şi tinere din nobilime în sala lui Christen Skeel, unde un bătrîn din Mecklenburg le dădea lecţii despre ţinută, saluturi şi reverenţe, după ultima modă spaniolă. În afară de aceasta a învăţat să cînte la lăută şi cunoştinţele ei de limbă franceză au fost perfecţionate, căci doamna Rigitze îşi avea planurile ei.

Maria era fericită.

Precum un tînăr vlăstar princiar, care a fost ţinut captiv, este luat din întunericul închisorii şi compania severă a paznicilor şi înălţat pe tron în uralele poporului, dobîndeşte cununa de aur a puterii şi a cinstirii, pusă peste părul său buclat, îi vede pe toţi zîmbindu-i cu respect şi plecîndu-se într-o recunoaştere a dreptului său de a stăpîni, tot astfel păşise şi ea în lume, ieşind din cămăruţa ei liniştită, şi toţi o aclamaseră şi o măguliseră ca pe o regină, plecîndu-se cu toţii surîzători în faţa puterii frumuseţei ei.

Există o floare, care se numeşte zambilă perlată. Ochii ei erau de albastrul acestei flori, dar aveau licăririle picăturii de rouă, care se rostogoleşte şi erau de adîncimea unei pietre de safir care se află în umbră. Se puteau coborî atît de timid, aidoma unui ton dulce, care se stinge, şi se puteau ridica atît de mîndri ca o fanfară. Melancolică... cînd se apropie zorile, stelele se înarmează cu reflexe voalate unduitoare..., aşa îi era privirea cînd era melancolică. Putea să adaste, zîmbind cu atîta în-

credere, asupra cuiva, încît aveai aceeași senzație pe care o ai în vis, auzindu-ți numele strigat din depărtare, dar cu insistență ; în schimb, cînd se întuneca de durere, lipsită de speranță și plină de chin, aveai senzația că se scurg picături de sînge.

Aceasta era impresia pe care o făcea și o știa, deși doar pe jumătate. Dacă ar fi fost pe deplin conștientă de faptul acesta și dacă ar fi fost mai în vîrstă decît era, poate că propria ei frumusețe ar fi împietrit-o și s-ar fi considerat drept un giuvaer deosebit de scump, care trebuia lustruit și montat cu dărnicie, pentru a deveni un obiect rîvnit de toată lumea, și s-ar fi lăsat admirată cu calm și răceală. Dar nu era așa. Frumusețea ei depășea atît de mult vîrsta ei și își aflase puterea în chip atît de neașteptat, încît a trecut vreme îndelungată, pînă ce făptura ei s-a putut bizui cu calm și siguranță pe această frumusețe, lăsîndu-se purtată de ea. Din contră, își dădea multă silință ca să placă, devenind foarte cochetă, dornică de a se împodobi, și auzul ei prindea cu nesaț fiecare cuvînt măgulitor, iar ochii privirile admirative, păstrînd cu credință toate complimentele acestea în inima ei.

Avea acum șaptesprezece ani împliniți și astăzi era duminică, prima duminică după încheierea păcii. În cursul dimineții fusese la slujba religioasă de mulțumire iar acum se gătea pentru o plimbare de după-amiază cu doamna Rigitze.

Întregul oraș era cuprins de agitație în ziua aceea, căci porțile orașului nu se deschiseseră decît după încheierea păcii, după ce fuseseră ferecate timp de douăzeci și două de luni în șir. De aceea toată lumea trebuia acum să iasă, ca să vadă unde se aflase periferia, unde campase dușmanul și unde luptaseră ai noștri. Oamenii intrau în tranșee, se urcau pe parapete, aruncau priviri în interiorul tunelurilor și atingeau coșurile redutelor ; Aci stătuse cutare, spuneau unii, și colo căzuse cutare, unii înaintaseră pînă acolo și au fost încercuiți aci. Totul era straniu aci, de la urmele roților afeturilor de tun și cărbunii focurilor de pază pînă la vechiul gard de scînduri ciuruit de gloanțe și craniile de cal albite de soare, și toată lumea povestea, explica, făcea presupuneri și discuta plimbîndu-se de-a lungul meterezelor și întăriturilor, al zidurilor și stîlpilor.

Gert Pyper însoțit de întreaga sa familie se plimba prin acele locuri, grozăvindu-se, și bătuse cu piciorul în pămînt de

cel puţin o sută de ori, părîndu-i-se că sună ciudat, a gol, iar corpolenta sa soţie îl tot trăgea speriată de mînecă, rugîndu-l să nu fie atît de imprudent, dar meşterul Gert continua să bătătorească pămîntul cu aceeaşi energie. Fiul cel mare arătă logodnicei sale locul în care fusese postat în noaptea în care îi găuriseră mantaua cu un glonţ şi unde fiul meşterului care făcea vîrtelniţe fusese decapitat de tirul inamicului. În timpul acesta copiii mai mici plîngeau, pentru că nu li se dăduse voie să ia glontele pe care îl găsiseră, căci putea fi otrăvit, după cum spunea Erik Lauritzen, care se afla şi el pe acolo. Cerceta paiele aproape putrede aflate pe locul unde fuseseră barăcile, fiindcă îşi adusese aminte de o poveste cu un soldat, care fusese spînzurat în faţa oraşului Magdeburg, şi sub căpătîiul căruia şapte camarazi ai săi găsiseră atîta bănet încît dezertară în momentul în care urma să aibe loc jefuirea oraşului.

Ogoarele verzi şi drumurile albicioase se înnegriseră de mulţimile care, se plimbau într-un dute-vino neîncetat, examinînd locurile ce le erau atît de bine cunoscute cu atîta atenţie, încît părea să fi fost o lume recent descoperită, sau o ţară care fusese pînă atunci cu totul necunoscută, ieşită chiar atunci din fundul mării, şi mulţi dintre ei, văzînd locurile acestea, atît de libere şi neîngrădite, ogor lîngă ogor, păşune lîngă păşune, se simţiră cuprinşi de o subită dorinţă de a colinda, şi mergeau într-una, fără oprire, ameţiţi parcă de întinderea nesfîrşită a acestui spaţiu.

Dar spre seară, pe la ora cinei cei mai mulţi îşi îndreptară paşii către cartierul Nørre, către cimitirul Sf. Petru şi marile grădini aflate împrejur, căci aveau din bătrîni obiceiul ca în duminicile de vară, după vecernie, să se plimbe prin locurile acestea şi să respire un aer curat la umbra copacilor. Obiceiul acesta căzuse de la sine, de cînd inamicul luase poziţie în faţa meterezelor, cimitirul rămînînd pustiu în zilele de sărbătoare şi duminicile, dar în ziua aceea se revenise la vechiul obicei şi lumea dădea buzna prin ambele intrări dinspre Nørregade ; nobili şi burghezi, oameni de rînd şi oameni de vază îşi aduseseră cu toţii aminte de teii cu coroane largi ai cimitirului Sf. Petru.

Pîlcuri de cetăţeni veseli se aşezaseră printre boschete verzi şi pe marile sarcofagii de piatră, soţi şi soţii, copii şi prieteni, îmbucîndu-şi masa de seară ; ucenicul stătea în spate

şi mesteca mulţumit gustoasa pîine de duminică, în timp ce păzea coşul cu mîncăruri. Copiii mai mici se îndreptară ţopăind, cu mîinile pline de resturi de mîncare, spre ceata de tineri cerşetori înfometaţi care stăteau sus, lîngă zid. Băieţi animaţi de curiozitate descifrau inscripţii funerare lungi, iar taţii ascultau cu admiraţie, în timp ce mamele şi fetele examinau îmbrăcămintea celor ce se plimbau pe aleile largi. Aceştia erau oameni din societatea înaltă, care veniseră în urma celorlalţi şi mîncaseră la ei acasă, sau în localurile aflate în grădinile din spatele cimitirului.

Categoria aceasta era alcătuită din doamne bătoase şi domnişoare distinse, sfetnici bătrîni şi ofiţeri tineri, nobili corpolenţi şi înalţi reprezentanţi ai puterilor străine. Printre aceştia se aflau zglobiul Hans Nansen, cu părul cărunt, care zîmbea în toate părţile, potrivindu-şi pasul după bătrînul bogătaş Villem Fiuren şi ascultîndu-i glasul strident, Corfitz Trolle şi rigidul Otto Krag ; doamna Ide Daa cea cu ochii atît de frumoşi stătea de vorbă cu bătrînul Axel Urup, cel cu dinţii mari, care zîmbea într-una, în timp ce cocoşata sa soţie, doamna Sidsel Grubbe se plimba cu paşi mărunţi, în compania surorii sale Rigitze şi a nerăbdătoarei Maria. Tot printre aceştia se afla şi Gersdorf, Schack şi Thuresen cu bogatul său păr de culoarea inului, precum şi Peder Retz cu costumul şi manierele sale de spaniol.

Între aceştia se afla şi Ulrik Frederik. Era însoţit de Niels Rosenkrands, un locotenent colonel cu aspect mîndru, cu maniere franţuzeşti şi gesturi vii.

Se întîlniră cu doamna Rigitze şi cu ceilalţi. Ulrik Frederik salută distant, cu răceală, vrînd să-şi continue drumul, căci de cînd se anulase căsătoria cu Sofia Urne, îi purta pică doamnei Rigitze, pe care o bănuia că se amestecase în afacerea aceasta, în calitate de aderentă ferventă a reginei ; dar Rosenkrands se opri şi Axel Urup îi rugă cu atîta amabilitate să cineze împreună în grădina lui Johan Adolf, încît îi veni greu să refuze şi acceptară amîndoi invitaţia.

Peste cîteva clipe întreaga societate luase loc în pavilionul de zid şi se ospăta cu felurile de mîncare ţărăneşti servite de grădinarul patron al localului.

— Să fie oare adevărat, întrebă doamna Ide Daa, că ofiţerii suedezi ar fi avut comportări atît de agreabile faţă

de domnişoarele din Zeelanda, încît acestea au plecat cu ei, părăsind ţara cu duiumul ?

— Da, răspunse doamna Sidsel Grubbe, în orice caz aşa s-a întîmplat cu scîrba aia de domnişoară Dyre.

— Din care Dyre se trage ? întrebă doamna Rigitze.

— Din cei din Scania, draga mea, doar ştii, aceia cu părul bălai. Sînt cu toţii înrudiţi cu de Powitzer. Cea care a părăsit ţara, era fiica lui Henning Dyre din Vester-Neergaard, cel ce s-a căsătorit cu Sidonia, fata cea mai mare a lui Ove Powitz, şi se spune c-ar fi luat din gros din averea lui taicăsău, cearşafuri, feţe de pernă, argintărie, precum şi bani.

— Da, comentă Axel Urup, zîmbind. Dragostea înfocată te face să porţi poveri grele.

— Da... întocmai, întări Olaf Daa, făcînd potrivit obiceiului său un gest cu mîna stîngă, în timp ce vorbea, dragostea... dragostea e un simţămînt puternic.

— Dragostea, zise Rosenkrands, netezindu-şi cu eleganţă mustaţa cu degetul mic, se poate asemăna cu Hercule în straie femeieşti. Are gesturi blînde, fermecătoare şi pare molatecă şi blîndă şi cu toate acestea conţine suficientă energie şi şiretenie pentru a duce la bun sfîrşit cele douăsprezece încercări prin care a trecut Hercule, toate la un loc.

— Da, întrerupse doamna Ide Daa, dragostea domnişoarei Dyre s-a dovedit a fi în stare să îndeplinească una din încercările la care fusese supus Hercule, căci a golit lăzile şi scrinurile de tot ce se afla în ele, după cum Hercule i-a curăţat grajdul lui Urias, sau cum l-o fi chemat, precum ştiţi.

— Eu sînt de părere, zise Ulrik Frederik, întorcîndu-se către Maria Grubbe, că dragostea poate fi mai de grabă asemuită cu situaţia în care ai aţipit într-un pustiu şi te trezeşti într-un parc de agrement plăcut şi frumos, căci dragostea are atîta putere încît transformă cu totul firea omului, astfel încît ceea ce înainte ţi se părea sterp şi pustiu îţi pare acum plin de veselie şi măreţie, dar ce părere aveţi dumneavoastră, domnişoară Maria, despre dragoste ?

— Eu ? întrebă Maria, eu sînt de părere că dragostea poate fi asemuită cu un diamant, căci după cum diamantul este încîntător privirii, la fel de frumoasă şi de suavă e şi dragostea, şi tot astfel, după cum diamantul este otrăvitor pentru cel care îl înghite, şi dragostea e un fel de otravă, sau o boală pri-

mejdioasă pentru cel care face obiectul ei, dat fiind că eşti nevoit să judeci după gesturile ciudate pe care le întîlneşti la persoanele îndrăgostite şi după discursurile remarcabile pe care le ţin.

— Da, şopti Ulrik Frederik galant, degeaba apelează lumînarea la raţiunea unei biete muşte zăpăcite de propria strălucire !

— Da, s-ar putea să ai dreptate, Maria, începu Axel Urup şi se opri o clipă, pentru a-i adresa un zîmbet, făcîndu-i un semn cu capul, da, da, este demn de crezare că dragostea nu-i decît o otravă, care îţi intră în sînge, căci altfel cum ar reuşi unii oameni iniţiaţi să inspire unor persoane reci pasiunea cea mai fierbinte cu ajutorul unor ierburi de dragoste şi alte minunăţii de felul ăsta ?

— Vai, nu vorbi despre nelegiuiri atît de îngrozitoare... şi unde mai pui că e şi duminică !

— Draga mea Sidsel, răspunse el, părerea aceasta a mea nu este un păcat, dimpotrivă... nu... nu... socotiţi că este un păcat, domnule colonel Gyldenløve ? Nu ? Firește că nu ; oare nu vorbeşte şi Sfînta Scriptură despre vrăjitorie şi farmece rele ? ! Desigur că da. Ceea ce voiam să spun este că eu cred că întreaga noastră afectivitate este legată de sîngele nostru, căci, cînd te cuprinde mînia nu simţi cum sîngele îţi dă năvală în cap, întunecîndu-ţi privirea şi făcînd să-ţi vîjîie urechile ? Iar cînd te cuprinde pe neaşteptate groaza nu simţi oare cum ţi se lasă sîngele în picioare, cum îţi îngheaţă în vine ? Credeţi că paloarea tristeţii şi îmbujorarea bucuriei sînt manifestări pur întîmplătoare ? Cîtuşi de puţin ! Toate sentimentele omeneşti sînt cauzate de o anume compoziţie şi stare a sîngelui ; şi cu atît mai mult dragostea ! Ea nu începe a se manifesta decît la vîrsta de 17-18 ani, cînd sîngele adolescenţei, cuprins de răbufniri de căldură şi de frig, începe să clocotească în vine, asemenea mustului de soi bun, căci dragostea nu este decît o fierbere a sîngelui, care te răscoleşte şi-ţi dă călduri, astfel încît nu mai eşti acelaşi, cît ţine frămîntarea aceasta ; dar după aceea, ca la orice fermentaţie, urmează o limpezire, fierberea sîngelui se mai domoleşte, fierbinţeala şi încordarea scad. Şi mai are şi altă asemănare cu fierberea mustului : vinul de viţă aleasă devine spumos în fiecare an, odată cu sosirea primăverii, cînd înfloreşte viţa, parc-ar vrea din nou să fermenteze.

Tot așa se întîmplă și cu omul primăvara ; chiar și la cel mai în vîrstă ; tinde spre dragoste mai mult ca de obicei. Este un lucru foarte explicabil, căci sîngele nu uită niciodată cu desăvîrșire fierberea prin care a trecut în primăvara vieții, amintindu-și-o de cîte ori revine primăvara și încercînd să fiarbă din nou.

— Da, sîngele, interveni Olaf Daa, întocmai, sîngele e ceva foarte subtil, așa e !

— Da, așa e, zise doamna Rigitze, dînd aprobativ din cap, toate elementele au o influență asupra sîngelui : soarele, luna și uneori și vremea rea, ăsta e lucru sigur.

— Aceiași înrîurire o au și gîndurile altora, adăugă doamna Ide, o știu de la sora mea cea mare. Dormeam în același pat, și în fiecare noapte, îndată ce i se închideau ochii, începea să ofteze și să dea din mîini și din picioare, parc-ar fi vrut să se scoale, să plece undeva, unde s-ar fi simțit chemată de cineva. Și faptul se explică prin împrejurarea că soțul ei, care se afla pe atunci în Olanda se gîndea zi și noapte la dînsa, ducîndu-i atît de mult dorul, încît n-a mai avut măcar o clipă de liniște, simțindu-se aproape bolnavă în tot răstimpul lipsei lui. Nu vă aduceți oare aminte, dragă doamnă Sidsel, cît de suferindă și istovită arăta pînă în clipa întoarcerii lui Jørgen Bilde ?

— Cum să nu, mai încape vorbă ! ? draga de ea ! Dar după aceea a înflorit ca un boboc de trandafir. O, Doamne, cînd mă gîndesc la prima ei naștere... exclamă doamna Sidsel, continuînd acest subiect în șoaptă.

Rosenkrands se adresă acum lui Axel Urup zicînd :

— Afirmația dumneavoastră, că elixirul dragostei este asemănător unui ferment, care pătrunde în sînge, făcîndu-l să fiarbă, se potrivește perfect cu o aventură pe care mi-a povestit-o răposatul Ulrik Christian odată, în timp ce ne îndreptam împreună spre metereze. Faptul se petrecuse la Anvers în „Hotellerie des trois brochets", unde locuia. În timpul dimineții zărise o fată nespus de frumoasă, care îi aruncase o privire foarte duioasă, dar în restul zilei nu se mai gîndise deloc la dînsa. Seara, cînd s-a reîntors în camera lui, a găsit un trandafir pe perna patului. A luat trandafirul și l-a mirosit și în aceeași clipă i-a apărut imaginea vie a tinerei fete, cu atîta claritate, încît părea zugrăvită pe peretele din fața sa, și se

simți cuprins de dor după fata aceasta, un dor atît de puternic și de neașteptat, încît mi-a spus că ar fi fost în stare să strige de durere. A fost cuprins de o nerăbdare atît de sălbatică, încît a ieșit val-vîrtej din clădire, și a început să cutreiere străzile, văitîndu-se, de parc-ar fi fost vrăjit, fără să-și dea seama ce face ; se simțea într-una mînat și într-însul ardea un foc și a continuat să alerge în felul acesta pînă-n zori.

Conversațiile continuară încă multă vreme și soarele apusese de mult, cînd s-au despărțit, întorcîndu-se fiecare la casa lui pe străzile întunecoase.

Ulrik Frederik fusese tot timpul foarte tăcut, neluînd aproape deloc parte la conversația generală, pentru că se temea că dacă ar fi vorbit mai mult despre dragoste, ceilalți ar fi interpretat spusele sale drept amintiri personale și impresii legate de căsătoria sa cu Sofia Urne ; dealtfel nici nu avea chef de vorbă și cînd rămăsese singur cu Rosenkrands, a răspuns atît de scurt și de distrat, încît acesta se plictisi curînd și se despărți, văzîndu-și de drum.

Ulrik Frederik se îndreptă acum spre casă. Locuia pe vremea aceea în palatul Rosenborg și, dat fiind că servitorul său era plecat, nu se aprinseseră lumînările. A rămas singur pe întuneric în camera cea mare pînă către miezul nopții.

Trecea printr-o stare sufletească ciudată, un amestec de tristețe și presimțiri nelămurite, ceva între vis și trezie, în care ai impresia că plutești la vale, fără putință de împotrivire, mînat de apele unui rîu, care curg încet, în timp ce imagini încețoșate se perindă prin fața arborilor întunecați ce străjuiesc malurile, și frînturi de gînduri se înalță din apele sumbre, asemenea unor bulbuci mari, care ridicărese slab, plutind la vale, pînă ce se sparg. Îi treceau prin minte frînturi din conversațiile la care asistase, mulțimea pestriță din cimitir, zîmbetul Mariei Grubbe, doamna Rigitze, regina, bunăvoința regelui, dizgrația în care căzuse atunci... gesturile Mariei, imaginea Sofiei Urne, palidă și depărtată, din ce în ce mai palidă și distantă, trandafirul găsit pe pernă, glasul Mariei Grubbe, felul în care rostise un anumit cuvînt, intonația... asculta și auzea într-una vibrațiile glasului ei în tăcerea camerei.

Se ridică, se duse la fereastră și o deschise. Cu coatele rezemate de pervazul lat se aplecă în afară, ce aer proaspăt, ce răcoare și cîtă liniște !

Venea de acolo o mireasmă dulce-acrişoară de trandafiri scăldaţi de rouă răcoroasă, un miros proaspăt şi amărui de frunze tinere de abia ieşite din bobocii pomilor şi aroma de vin îmbătător a arţarilor în floare. O ploaie uşoară începuse să se cearnă de sus, împrăştiind o întunecime albăstrie, tremurată peste întinderea grădinii. Ramurile întunecate ale moliftului, frunzişul estompat al mesteacănului şi coroana bogată a fagului se proiectau ca nişte umbre estompate pe un fond alcătuit din ceaţă alunecătoare, în timp ce vîrfurile ascuţite ale tisei se înălţau în văzduh, ca nişte coloane sumbre ale unui templu, al cărui acoperiş se năruise.

Era o linişte profundă, de mormînt. Nu se auzea decît zgomotul monoton al picăturilor de ploaie, ca nişte şoapte aproape imperceptibile, stingîndu-se şi reîncepînd, mereu, acolo, îndărătul trunchiurilor uzi, cu licăr de apă.

Cît de ciudate păreau şoaptele acestea, cît de melancolice ! nu semănau oare cu uşoarele bătăi de aripi ale unor vechi amintiri ce se perindă în cîrduri, pornind spre depărtări ? sau cu foşnetul încet de frunze veştede al iluziilor pierdute ? Vai, cît de singur, cît de trist şi de părăsit se simţea ! Printre atîtea mii de inimi, care palpitau în tăcerea nopţii nu se afla măcar una singură, căreia să-i fie dor de dînsul. Peste întregul cuprins al pămîntului se întinde un păienjeniş de fire nevăzute, legînd suflet de suflet, fire mai tari ca viaţa, mai tari decît moartea, dar nici unul dintre firele acestea nu ajungea pînă la el. Fără un cămin al său, părăsit !... Cum părăsit ? Nu avea oare de acolo, de afară clinchet de cupe şi zvon de sărutări ? nu străluceau acolo umeri albi şi privirile unor ochi căprui ? nu se auzeau oare chicotiri în noapte ? Ei şi !... decît o astfel de dulcegărie fadă şi otrăvită mai bine amărăciunea încet picurată a singurătăţii. O, ce blestem ! Îmi îndepărtez gîndurile de praful acesta al tău, viaţă plină de minciună, viaţă demnă de cîini... demnă de orbi, de bieţi oameni neştiutori... E aidoma unui trandafir... o Doamne, apăr-o şi păzeşte-o în noaptea adîncă... o, de-aş putea fi apărătorul şi reazemul ei, să-i pot netezi orice cale şi să o pot apăra de orice răbufnire a vîntului... e atît de frumoasă... ascultînd ca un copil... ca un trandafir... !

VIII

Oricît de sărbătorită ar fi fost, Maria Grubbe a simţit totuşi curînd că, deşi părăsise camera copilăriei sale, nu fusese totuşi pe deplin acceptată în rîndurile oamenilor adulţi. În ciuda tuturor complimentelor şi a măgulirilor, fetele de vîrsta ei erau menţinute în societate pe un anumit plan subordonat. Simţeau asta din amănunte numeroase, care, luate în parte, păreau neînsemnate, dar laolaltă însemnau totuşi ceva. Lucrul acesta se vădea în primul rînd prin comportarea familiară, neplăcută, a copiilor faţă de aceste fete în compania cărora se simţeau atît de bine, de parc-ar fi fost egali cu ele. Şi apoi prin comportarea servitorilor. Era o deosebire limpede între felul în care bătrînul valet lua paltonul unei doamne, sau pe al unei fete, şi erau deasemenea mici nuanţe în zîmbetul servil al slujnicei, după cum o ajuta pe o doamnă căsătorită, sau pe una fără bărbat. Tonul camaraderesc pe care şi-l permiteau nobilii tineri era foarte neplăcut şi faptul că puţin le păsa de privirile ofensate şi gesturile glaciale ale tinerelor fete, era un motiv de exasperare pentru acestea. Cel mai bine se simţeau în compania cavalerilor ceva mai tineri, căci, chiar cînd nu erau îndrăgostiţi, aveau faţă de ele cele mai gingaşe menajamente şi le adresau cele mai frumoase complimente pe care le puteau imagina, cu o mimică şi gesturi pline de o galanterie respectuoasă, care le făcea să se simtă flatate şi să crească în propria lor consideraţie. Erau însă, din păcate mulţi la care se simţea că se comportau astfel mai mult de dragul exerciţiului. Printre cei mai în vîrstă se aflau şi unii care deveneau de-a dreptul de nesuferit, prin complimentele lor exagerate şi curtea glumeaţă pe care o făceau tinerelor fete. Dar doamnele erau încă şi mai rele, mai ales cele tinere, de curînd măritate. Privirile lor încurajatoare, dar totodată absente, însoţite de o uşoară aplecare a capului şi zîmbetul cu care le ascultau vorbind, un amestec de milă şi de ironie, erau enervante la culme. Nici raporturile dintre ele însele nu erau de natură să le creeze o situaţie mai bună, căci nu exista o coeziune între aceste fete. Dacă vreuna avea ocazia să-i aducă alteia o umilire o făcea cu plăcere. În realitate se considerau între ele copile, ne-

reușind să se poarte una față de alta ca tinerele femei măritate, care își acordau între ele toată considerația, înconjurîndu-se de o aureolă de demnitate. Nu era cîtuși de puțin o poziție demnă de invidiat, și a fost cu totul firesc ca vorbele pe care doamna Rigitze i le-a adresat Mariei în treacăt, relativ la proiectul unei căsătorii cu Ulrik Frederik, pe care îl concepuse împreună cu celelalte rude ale ei, să fie primite ca o veste bine venită, care îi deschidea largi perspective luminoase, cu toate că nu se gîndise niciodată, că s-ar putea îndrăgosti de el. Iar cînd i s-a explicat mai tîrziu cît de onorabilă și avantajoasă ar fi o astfel de căsătorie, cum ar fi primită în cercurile palatului, în ce ambianță luxoasă ar trăi și ce cale sigură către onoruri și situații înalte se află deschisă în fața lui Ulrik Frederik, în calitatea sa de fiu natural și de favorit al regelui, Mariei aproape că i s-a părut că norocul acesta era prea mare. La toate argumentele acestea adăugase în sinea ei că era un bărbat atît de chipeș, plin de curtoazie și de maniere bune și mai era și atît de îndrăgostit de dînsa și se simți cuprinsă de teamă la gîndul că deocamdată toate acestea nu erau decît planuri, vorbe și speranțe nesigure.

Dar doamna Rigitze avea pe ce se bizui ; Ulrik Frederik nu se mulțumise să-i împărtășească gîndurile sale, rugînd-o să-i fie o bună purtătoare de cuvînt pe lîngă Maria, ci o determinase în același timp să cerceteze dacă regina și regele ar fi de acord cu proiectul acesta și amîndoi îl priviseră cu ochi buni, dîndu-și consimțămîntul ; regina imediat, regele după oarecare ezitare.

Între regină și doamna Rigitze, prietena și confidenta ei devotată, căsătoria aceasta fusese încă de mai multă vreme discutată și hotărîtă, dar, pe lîngă insistențele reginei, regele se lăsase desigur convins și de argumentul că Maria Grubbe era atît de bogată, căci situația bănească a monarhului era destul de proastă. Cu toate că Ulrik Frederik beneficia de veniturile domeniului Vordingborg, viața fastuoasă și luxoasă pe care o ducea îl făcea să fie întotdeauna în lipsă de bani, iar regele era cel care trebuia să-l ajute în asemenea situații. Dat fiind că mama ei, doamna Maria Juul, murise, Maria urma să-și realizeze drepturile de moștenitoare imediat după căsătorie, iar tatăl ei, Erik Grubbe, stăpînea pe vremea aceea moșiile

Tjele, Vinge, Gammelgaard, Bigum, Trinderup şi Norbek Hovedgaarde, în afară de alte moşii mai mici, aşa încît şi de pe urma lui o aştepta o moştenire mare, cu atît mai mult cu cît avea renumele de a fi un administrator straşnic, care nu lăsa să se piardă nimic.

Aşadar totul era în ordine, Ulrik Frederik putea s-o peţească cu succes, şi logodna se serbă cu mult fast la opt zile după Sf. Ion.

Ulrik Frederik era foarte îndrăgostit, însă nu în felul acela furtunos şi neliniştit ca atunci cînd Sofia Urne pusese stăpînire pe inima sa. Era o iubire visătoare, plină de emoţii gingaşe, aproape melancolică, lipsită de curajul şi prospeţimea îmbujorată a vieţii.

Maria îi povestise copilăria ei atît de lipsită de veselie, iar el simţea la rîndul lui o plăcere visătoare, imaginîndu-şi suferinţele ei de tînără fată, cu aceeaşi plăcere voluptoasă, străbătută de milă, care îl cuprinde pe tînărul călugăr care îşi imaginează o frumoasă martiră cu pielea albă, care sîngerează pe roata cu spini ascuţiţi. Erau clipe în care era torturat de gînduri negre, anume că nu-i va fi hărăzit să o păstreze, şi că o moarte timpurie o va smulge din îmbrăţişarea braţelor sale. În astfel de momente se jura pe ce avea mai scump, pradă disperării, că o va purta pe braţe şi o va feri de orice venin, că va umple pieptul ei tînăr cu firele aurii ale bucuriilor şi că nu-i va pricinui niciodată, niciodată supărări.

Dar erau şi momente în care simţea o bucurie triumfătoare la gîndul că frumuseţea ei rar întîlnită şi sufletul ei minunat erau la cheremul lui, precum sufletul unui mort se află în puterea lui Dumnezeu, putînd să o calce în picioare dacă ar fi poftit, să o înalţe, cînd ar fi dorit, sau să o umilească, să o încovoaie.

Faptul că puteau să-i treacă prin minte astfel de gînduri se datora în parte şi Mariei, căci dragostea ei, dacă va fi fost într-adevăr dragoste, era de un fel ciudat, mîndru şi arogant. Ar fi fost o comparaţie întunecată şi doar în parte justă, dacă s-ar fi afirmat că dragostea ei faţă de răposatul Ulrik Christian putea fi asemuită cu apele unui lac biciuit şi frămîntat de furtună, pe cînd dragostea pe care o simţea faţă de Ulrik Frederik îţi evoca imaginea aceluiaşi lac pe înserat, după ce tre-

cuse furtuna, o întindere de apă cu fața lucie, rece și limpede, a cărui singură mișcare ar fi fost aceea a bolbocilor, spărgîndu-se printre trestiile întunecate de-a lungul țărmurilor. Și cu toate acestea comparația era într-un anumit sens corectă, nu numai pentru că era rece și liniștită față de el, ci mai ales prin faptul că toate visurile luminoase și gîndurile de viață pe care le antrenase cu sine prima ei pasiune se decoloraseră și se destrămaseră în calmul, în vremea blîndă a acestei a doua iubiri.

Îl iubea, desigur, pe Ulrik Frederik, dar simțămintele ei nu se datorau oare mai mult faptului că el era ca un fel de vrăjitor, care îi deschidea toate porțile, care dădeau spre minunățiile și splendorile vieții ? Nu iubea oare mai mult splendorile ?

Putea uneori să pară că lucrurile nu stăteau chiar așa. Cînd stătea în amurg în brațele lui, cîntîndu-i mici arii franceze, în care era vorba de Dafnis și Amaryllis, acompaniindu-se singură la ghitară și oprindu-se din cînd în cînd, în timp ce degetele ei se jucau cu corzile ghitarei, în timp ce își rezema capul de umărul lui, rostea cuvintele cele mai calde și mai dulci de care este în stare o femeie care iubește cu o pasiune adevărată. I se umpleau ochii de lacrimi pline de răsfăț, lacrimi pe care doar blînda neliniște a dragostei adevărate le face să apară... și cu toate acestea nu s-ar fi putut ca dorința ei de a evoca simțăminte dispărute să-i fi creat o stare sufletească ce o amăgea, hrănită de sîngele înfierbîntat și de sunetele domoale ale ghitarei, la adăpostul semiobscurității blînde, în timp ce pe el îl făcea să se simtă fericit ? Ce anume o făcea să devină reținută în privința cuvintelor drăgăstoase și nerăbdătoare cînd el o mîngîia, la ivirea zorilor, să fi fost numai timiditatea ei feciorelnică ? Oare doar temerea ei de a părea în ochii lui o fată slabă dădea privirii ei o licărire sarcastică, însoțită de un zîmbet batjocoritor, de cîte ori îi cerea o sărutare, sau voia, prin jurămintele lui de amor să o facă să rostească vorbele pe care cei îndrăgostiți le așteaptă cu atîta nerăbdare ? Cum se explica faptul că atunci cînd era singură și imaginația ei obosea, după ce încercase de atîtea mii de ori să-și reprezinte splendorile viitorului ei, i se putea întîmpla să rămînă nemișcată, cu privirea pironită în gol, și de ce se simțea în acele momente atît de desnădăjduită, atît de singură și părăsită ?

IX

Într-o după-amiază, pe la sfîrşitul lunii august, Ulrik Frederik şi Maria ieşiseră să facă o plimbare călare, ca de atîtea ori în trecut, pe drumul nisipos de-a lungul Sundului, dincolo de Østerport.

Dimineaţa plouase şi aerul era proaspăt ; soarele se oglindea în apele lucii, iar norii albăstrii de furtună se depărtau în zări.

Mergeau la trap, într-un tempo pe care îl îngăduia drumul, însoţiţi de lacheul lor, care purta o redingotă lungă, stacojie. Trecură pe lîngă grădini cu mere verzi, care luceau printre frunzele mai întunecate, pe lîngă năvoade întinse la uscat, pe care mai licăreau încă picături de ploaie, pe lîngă casa de pescuit a regelui cu acoperişul ei de ţiglă roşie, prin curtea atelierului în care se extrăgea cleiul de peşte, pe al cărui coş ieşea o coloană de fum. Îşi zîmbeau unul altuia, glumeau şi rîdeau în trapul cailor.

Ajungînd în dreptul hanului din Gyldenlund se abătură din drum şi o luară prin pădure, îndreptîndu-se către Overdrup, de unde coborîră apoi la pas prin desiş, către faţa lucie a lacului Overdrup.

Fagi înalţi se aplecau deasupra lacului, oglindindu-şi coroanele lor verzi în apele limpezi ale acestuia ; iarba de baltă plină de sevă şi florile trandafirii de coada şoricelului alcătuiau o bordură lată şi împestriţată în locul în care povîrnişul cafeniu al frunzelor veştejite se lăsa către apă. Ţînţarii se roteau într-o horă nebună, sus, sub paravanul frunzişului, într-o dîră de lumină, care pătrundea în răcoarea şi semiîntunericul pădurii ; un fluture de culoare roşie se ivi pentru o clipă în această dîră şi apoi zbură peste lac în bătaia razelor soarelui ; libelule de culoarea albastră a oţelului licăreau în văzduh deasupra lacului, pe a cărui suprafaţă mişcarea rapidă a ştiucilor făcea să apară rotocoale. Se auzea cîrîitul găinilor, venind de dincolo de hăţiş, din curtea unei gospodării, iar de partea cealaltă a lacului se auzeau turturelele gîngurind sub coroanele rotunde ale fagilor din parcul de animale „Dyrehaven".

Domoliră pasul cailor, lăsîndu-i să se plimbe încet prin apă pentru a-şi spăla copitele prăfuite şi să-şi potolească setea. Maria îşi lăsă iapa să stea mai mult în apă, lăsînd frîul slab, pentru ca să-şi poată apleca capul. Ţinea în mînă o ramură de fag lungă, ale cărei frunze le rupea, una cîte una, lăsîndu-le să cadă în apa care clipocea încet.

— Cred că vine furtuna, zise ea, urmărind cu atenţie o boare de vînt, care, înteţindu-se provoca vîrtejuri şi pete întunecate pe întinsul lacului.

— Atunci hai să mai aşteptăm, propuse Ulrik Frederik.

— Nici în ruptul capului, răspunse ea, îndreptîndu-şi repede calul spre uscat.

Făcură înconjurul lacului, mergînd la pas, şi, ajungînd la drum, intrară în pădurea mare.

— Aş vrea să ştiu... zise Maria, după ce simţise din nou răcoarea pădurii pe obraji şi trăsese cu putere aerul proaspăt în piept, aş vrea să ştiu... repetă ea, oprindu-se din nou şi privind încîntată frunzişul verde.

— Ce ai vrea să ştii, draga mea ? întrebă Ulrik Frederik.

— Dacă aerul de pădure te poate face să-ţi pierzi minţile... O, de cîte ori nu am alergat prin pădurea Lindum. Alergam, alergam, pînă ce ajungeam în inima pădurii, în desişul cel mai adînc. Eram nebună de veselie şi cîntam în gura mare ; rupeam flori şi iar le aruncam şi mergeam într-una chiuind după păsările care zburau speriate, pînă ce dintr-o dată m-am simţit cuprinsă de o teamă puternică, ciudată. Vai, ce spaimă mă apuca de cîte ori trosnea cîte o crăcă pe care călcasem. Şi cel mai mult mă temeam de propriul meu glas. Nu ţi s-a întîmplat şi ţie vreodată aşa ceva ?

Dar înainte ca Ulrik Frederik să fi apucat să răspundă, începu să cînte în gura mare, în timp ce biciul şuiera deasupra capului :

— Mă plimb voioasă prin pădure,
Printre ulmi şi meri pădureţi
Şi-mi împodobesc cu doi trandafiri
Pantofii de mătase.
Ce mai dans,
Ce mai dans,
Tralala, tralala,
Şi ce de boabe roşii pe ramurile de măcieş !

Rîdea şi chiuia, plină de veselie. Dintr-odată ţîşni din loc şi apucă pe o potecă îngustă prin pădure, gonind calul cît putea de iute. Ramurile o atingeau în fugă ; îi sclipeau ochii şi obrajii îi ardeau. Nu asculta strigătele lui Ulrik Frederik dădea într-una bice calului, gonind cu frîul moale... i se umpluse fusta de spumă, pămîntul moale al pădurii sărea în sus, împroşcat în jurul calului, dar ea rîdea şi lovea cu biciul în ferigile înalte.

Pe neaşteptate lumina pieri de pe frunze şi ramuri, fugind în faţa unei întunecimi încărcate de ploaie. Nu se mai auzeau tufişurile foşnind şi nici tropotul calului : trecea printr-o poiană lunguiaţă. De ambele părţi copacii pădurii, înălţîndu-se ca un zid masiv, întunecat şi circular. Deasupra un cer întunecat, ameninţător, cu nori cenuşii, care se fugăreau. În faţă întinderea sumbră a apelor de un albastru închis ale Sundului, limitată la orizont de ceaţă. Trase cu putere de hăţuri şi calul se opri istovit. Ulrik Frederik trecu în goana calului pe lîngă dînsa, descriind un arc de cerc, făcu o întoarcere şi se opri lîngă ea.

În aceeaşi clipă se văzu trecînd peste Sund o rafală de ploaie, ca o perdea grea cenuşie. O răbufnire de vînt puternică, umedă şi rece ca ghiaţa, străbătu iarba tremurîndă, şuierînd şi ţiuind. Dinspre coroanele depărtate ale arborilor venea zgomotul unor valuri înspumate. O grindină s-a abătut peste ei, biciuindu-i. Cădea în straturi albe, aşezîndu-se ca nişte perle în cutele rochiei Mariei, sărind de pe coama calului, rostogolindu-se prin iarbă, parc-ar fi răsărit din pămînt.

Pentru a se adăposti porniră călare printre pomi, coborînd spre ţărmul Sundului şi se opriră curînd în faţa uşilor scunde ale hanului „Stataf".

Un argat luă caii în primire, şi hangiul, un om înalt, cu capul descoperit, îi introduse în încăperea cea mare a hanului, unde, după cum le spusese, se mai afla un drumeţ.

Acesta era „Daniel cel scund" şi omul se ridică de îndată ce-i văzu intrînd, oferindu-se cu o plecăciune umilă să părăsească încăperea în faţa acestor înalţi oaspeţi, dar Ulrik Frederik îl rugă binevoitor să rămînă.

— Rămîi aici, omule, zise el, şi ne înveseleşte puţin pe vremea asta atît de rea, după vrerea Domnului. Tu trebuie să ştii, draga mea, zise el întorcîndu-se către Maria, că acest pitic neînsemnat este vestitul poznaş şi muşteriu nelipsit al circiumilor, Daniel Knopf, meşter în toate artele libere, precum

zarurile, scrima, băutura, chefurile și așa mai departe, dar în rest un negustor onorabil și cinstit al bunului oraș Copenhaga.

Daniel o contempla cu atîta atenție pe Maria Grubbe și era atît de absorbit de formularea unor felicitări potrivite, încît nu reținuse decît pe jumătate laudele acestea, dar cînd Ulrik Frederik îl trezi cu o lovitură puternică pe spinarea lată, se înroși la față de indignare și de rușine și se întoarse supărat spre dînsul, dar se stăpîni imediat și îi zise, cu un zîmbet rece :

— Se pare că nu sîntem destul de băuți, domnule colonel.

Ulrik Frederik rîse și îl împinse la o parte, strigînd :

— O, hoțomanul dracului, vrei să mă faci de rușine, să mă faci să trec drept un fanfaron, care nu are documente cu care să dovedească cuvintele sale de laudă ? Ehei ! Asta-i dreptate ? Te-am lăudat de atîtea ori, descriindu-ți ingeniozitatea, încît această nobilă fecioară și-a manifestat în repetate rînduri puternica ei dorință de a vedea și auzi minunățiile vestite pe care le săvîrșești ! Ai putea de pildă să-l imiți pe păsărarul Cornelius cel orb și păsărelele sale cîntătoare, sau să ne povestești gluma cu cocoșul cel bolnav și găina cîrîitoare !

Maria intră și ea în discuție și spuse zîmbind că era întocmai precum spusese colonelul Gyldenløve și că de multe ori dorise să afle ce fel de petrecere a timpului, ce fel de glume alese și deosebite erau în stare să-i rețină pe tinerii cavaleri cîte o jumătate de zi și nopți întregi la rînd prin berării ordinare, și îl rugă pe meșterul Daniel să-i îndeplinească dorința, fără a se lăsa prea mult rugat.

Daniel făcu o plecăciune grațioasă și spuse că, deși ghidușiile sale de proastă calitate erau mai potrivite pentru a da cavalerilor amețiți de băutură un binevenit prilej de a urla și a-și înteți hărmălaia, decît de a amuza o domnișoară atît de aleasă și de frumoasă, va începe totuși deîndată, ca să nu i se poată niciodată reproșa că nu a executat pe loc un lucru, care îi fusese poruncit sau cerut de această aleasă domniță.

— Ia priviți aici ! zise el cu o voce cu totul schimbată, și se întinse peste masă, cu coatele în lături, acum reprezint o întreagă adunare, alcătuită din nobilii cunoscuți și buni prieteni ai logodnicului dumneavoastră.

Scoase dintr-un buzunar o grămadă de taleri de argint, îi puse pe masă, își resfiră părul peste ochi și se schimonosi, lăsînd să-i atîrne buza de jos.

— Dracu să mă ia ! exclamă el cu glasul tărăgănat, aruncînd furios banii de pe masă, ca pe niște zaruri, oare degeaba sînt fiul cel mai mare al nobilului Erik Kaase ! Cum ? Vrei să mă scoți mincinos, mîncător de rahat ! ? Zece am aruncat, de au zornăit, zece, arză-mă iadul ! N-ai văzut, tîmpitule ? Te întreb, poți vedea, slugă prostovană, văzut-ai ? Ori trebuie să te spintec cu stiletul meu, pentru ca să vadă și ficatul și plămînii tăi ? Ce zici, s-o fac ? Ai ? Prost ce ești !

Deodată sări în picioare, lungindu-și fața :

— Mă amenințI ? șuieră el cu accentul celor din partea de nord a Scaniei. Știi tu pe cine amenințI, rahat cu ochi ? Să mă ia împăratul iadului, de nu te-oi...

— Nu, nu, zise el cu vocea lui naturală, astea sînt glume prea tari pentru un început ; dar să vedeți acum !

Se așează, cu mîinile sprijinite pe genunchi, de parc-ar fi vrut să-și ferească burta, luînd aspectul unui om gras și fălcos și începu să fluiere tacticos, prea rar, melodia despre Roselil și domnul Peder. Apoi se opri, își roti ochii ca un îndrăgostit și exclamă drăgăstos :

— Papagalule ! papagal micuț ! Începu din nou să fluiere, dar îi venea greu să-și mențină zîmbetul insinuant, și începu să strige :

— Păpușică dulce ! Guriță dulce ca mierea, vino la mine, puicuțo, vino-ncoa la mine ! Vrei să lingi vin pisicuțo ? Să lingi vinul dulce din ulcea ?

Își schimbă din nou glasul, se aplecă înainte pe scaun și făcînd cu ochiul în timp ce își pieptăna o barbă imaginară cu degete chircite.

— Rămîi aci, zise el cu glas ademenitor, rămîi aci, frumoasă Karen, nu te voi părăsi niciodată și nici tu nu trebuie să mă părăsești niciodată, și continuă cu glasul răgușit, înecat de lacrimi :

— Noi nu ne vom părăsi niciodată unul pe altul, pentru nimic în lume, scumpa mea inimioară ! Nu-mi trebuie moșii și aur, onoare și faima sîngelui de nobil ! Să le ia dracu pe toate ! Toate astea mi se par ca o drojdie infectă ! Și nici fete sau femei frumoase ! Tu ești de mii de ori mai bună ca ele, făptură frumoasă ce ești ! Crezi că sînt mai bune pentru că au blazoane și semne de distincție ? Și tu ai un blazon, ai un semn roșu pe umărul tău alb, făcut de meșterul Andres, care te-a în-

semnat cu fierul roşu ; acesta e blazonul tău ; renunţ la blazonul meu, pentru a săruta acest semn ; acesta e blazonul meu... aşa ! căci, te întreb, există în întreaga Zeelandă o femeie nobilă la fel de minunată ca tine ? Există... ? Nu se află, cîtuşi de puţin !

— Astea... astea sînt minciuni, strigă el, schimbîndu-şi din nou glasul, ridicîndu-se de pe scaun şi gesticulînd deasupra mesei... Doamnă Ide, întocmai... mincinosul... are un corp superb... întocmai... are nişte mîini şi picioare... defăimătorul !

Acum Daniel vru să se lase din nou pe scaun, dar, dat fiind că Ulrik Frederik îl trase la iuţeală deoparte, căzu, rostogolindu-se pe podea. Ulrik Frederik rîdea cu hohote ; Maria se ridică la iuţeală şi îi întinse lui Daniel mîinile, pentru a-l ajuta să se ridice. Omuleţul, jumătate culcat, jumătate sprijinit pe un genunchi, îi apucă o mînă şi o privi cu atîta recunoştinţă şi devotament, încît n-a putut uita multă vreme întîmplarea aceasta.

După aceea porniră călare spre casă, şi niciunul dintre ei nu şi-a putut închipui că această întîlnire în hanul „Stataf", care fusese cu totul întîmplătoare, va avea consecinţe mai mari decît s-ar fi părut.

X

Sfatul Ţării, care fusese convocat la Copenhaga numaidecît după terminarea strînsului recoltei, a făcut ca o mare parte a nobilimei să se adune în capitala ţării. Erau cu toţii foarte zeloşi în privinţa apărării drepturilor lor, dar în acelaşi timp doritori de a se distra după încordarea muncilor din timpul verii. Totodată nu se sfiau să încerce să-i eclipseze prin bogăţiile şi splendoarea lor pe locuitorii Compenhagăi care după războiu începuseră să cam ridice tonul, aducîndu-le în felul acesta aminte că deosebirile dintre oamenii de soi ai ţării şi gloata lipsită de libertate se menţineau încă, în ciuda privilegiilor regale, a faptelor de arme ale burgheziei şi a ducaţilor de aur din lăzile zarafilor.

Străzile oraşului erau înţesate de nobili şi de doamne purtînd veşminte scumpe, de servitorii galonaţi ai acestora şi de caii nobililor, cu hamuri de argint şi blazoane pestriţe. Prin toate casele nobililor din oraş petrecerile se ţineau lanţ ; pînă noaptea tîrziu răsunau viorile în sălile luminate, amintind cetăţenilor care dormitau, că sîngele cel mai ales al ţării se încălzea, dansînd şi bînd vin spumos din pocale moştenite.

Maria Grubbe nu a luat însă parte la nici una dintre petrecerile acestea. N-a invitat-o nimeni, pentru că, pe de o parte, există părerea că, din cauza legăturilor lor strînse cu casa regală, o parte a Grubberilor se aflau mai degrabă în partida acesteia decît în cea a nobilimii, iar pe de altă parte vechea nobilime ura nobilimea suprapusă, alcătuită din copiii naturali ai regilor şi din rudele acestora, care ajunsese destul de numeroasă în ultimele decenii. Din aceste două motive Maria a fost trecută cu vederea, iar curtea regală, care a dus o existenţă foarte retrasă cît a durat Sfatul Ţării, nu i-a oferit nici o compensaţie.

La început i-a venit cam greu, dar cu timpul s-a născut în ea acel sentiment de sfidare, atît de uşor de trezit la dînsa, iar urmarea firească a fost că s-a simţit mai legată de Ulrik Frederik şi a început să ţină mai mult la dînsul, pentru că, aşa i se părea ei, i se făcuse o nedreptate din cauza lui ; iar această înclinaţie a ei a sporit mereu, astfel încît la data de 16 decembrie 1660, cînd avu loc căsătoria lor, celebrată cu toată discreţia, existau perspectivele cele mai bune de viaţă conjugală fericită între ea şi marele maestru al vînătorii, titlu şi ocupaţie ce îi fusese acordat lui Ulrik Frederik prin graţia casei regale biruitoare.

Faptul că nunta lor a avut un caracter atît de discret era cu totul contrar celor plănuite, căci regele hotărîse încă demult ca nunta lor să aibă loc la palat, după cum avusese loc nunta doamnei Rigitze şi a lui Hans Ulrik, potrivit hotărîrii regelui Christian al IV-lea, dar în ultimul moment au intervenit scrupulele şi, ţinîndu-se seama de căsătoria şi divorţul anterior al lui Ulrik Frederik, s-a hotărît ca nunta să aibe caracterul discret pe care l-a avut.

Aşadar acum erau oameni căsătoriţi şi cu rostul lor, iar timpul trecea, fugea, şi toate erau bune... iar mai tîrziu timpul şi-a micşorat viteza şi a început să se tîrască, căci în general aşa se

întîmplă ; cînd Leander şi Leonora au trăit împreună o jumătate de an, flacăra amorului nu este întotdeauna aprinsă în sufletul lui Leander, cu toate că, de obicei, Leonora îl iubeşte chiar mai mult decît în timpul cînd erau logodiţi, pentru că ea este asemenea copiilor mici, cărora basmele vechi li se par noi, ori de cîte ori li s-ar povesti, cu aceleaşi cuvinte, aceleaşi surprize şi acelaşi etern „şi încălecai pe-o şa şi vă spusei povestea aşa", în timp ce Leander este atît de pretenţios, încît e cuprins de oboseală şi plictiseală de îndată ce sentimentele sale nu-l mai fac să simtă un alt om ca înainte. De îndată ce nu este cu totul ameţit, devine mai mult decît treaz. Curajul luminos şi exuberant al beţiei amorului, care i-a dat încrederea în sine şi siguranţa unui semizeu, îl părăseşte, şi îl cuprinde îngrijorarea, începe să gîndească şi e cuprins de îndoieli. Priveşte în urmă şi vede desfăşurarea neliniştită a pasiunii sale, oftează şi cască. Şi-l cuprinde un dor ; se simte ca un om care s-a întors acasă după o călătorie lungă prin ţări străine şi care revede peisagiile atît de bine cunoscute şi atîta timp uitate şi se miră că a lipsit atîta vreme din patria sa.

Aceasta era starea de spirit în care se afla Ulrik Frederik într-o zi ploioasă a lunii septembrie.

Îşi chemase cîinii în casă, spre a se juca cu ei, încercase să citească şi jucase „daldøs" [1] cu Maria. Ploua cu găleata, nu era o vreme de ieşit şi de aceea se dusese în camera sa de arme, aşa o botezase el, cu gîndul de a-şi curăţa şi controla comorile — era o vreme tocmai potrivită pentru asemenea îndeletniciri — şi îşi adusese aminte de o ladă cu arme pe care o moştenise de la Ulrik Christian, poruncise să-i fie adusă din pod şi scotea acum moştenirea din ladă bucată cu bucată.

Erau săbii splendide cu teacă albastră, incrustaţii de aur şi mîner argintiu cu gravări mate ; erau cuţite de vînătoare cu lame mari, ascuţite pe o singură parte, cu lame lungi, arcuite, triunghiulare, sau ascuţite ; erau săbii de Toledo, multe săbii de Toledo, uşoare ca trestia şi flexibile ca răchita, cu mînere de argint de jasp şi agat, de aur lucrat în zarfuri şi de aur cu rubine, iar una dintre săbii avea mîner de oţel călit şi străpungea o bentiţă de mătase, brodată cu trandafiri şi cu şiruri de perle de sticlă roşii şi tivită cu mătase verde. Era fie o

[1] Un joc cu pietre şi zaruri.

brățară, o simplă brățară, sau, după cum credea Ulrik Frederik, o jartieră, iar sabia trecea prin ea, străpungînd-o.

Trebuie să fie din Spania, gîndi Ulrik Frederik, căci răposatul slujise nouă ani în armata acelei țări. Și el urma să fie trimis în străinătate la Carol Gustav, dar a intervenit războiul și probabil că nu va avea niciodată prilejul să zburde prin străinătate, și cu toate acestea nu era decît de douăzeci și trei de ani. Era foarte plicticos să trăiești aici, la curtea aceasta mică și plicticoasă, mai ales acum, cînd nobilimea se ținea la distanță. Să vîneze din cînd în cînd, să se intereseze puțin de moșia sa, să devină cîndva, prin bunăvoința regelui, consilier de stat și cavaler, să mențină raporturi bune cu prințul Christian și să-și mențină slujba, să fie din cînd în cînd folosit pentru o solie plicticoasă în Olanda, să îmbătrînească, să devină reumatic, să moară și să fie înmormîntat în Fruekirke [1], aceasta era cariera minunată care i se contura. Acum se războiau prin Spania, acolo putea să-și cîștige faima, acolo era o viață demnă de trăit... de acolo proveneau sabia și bentița. Da, trebuia să vorbească cu regele, mai ploua încă și era drum lung pînă la Frederiksborg [2], dar asta nu conta, nu putea să mai aștepte, trebuia să ia o hotărîre.

Regelui i-a plăcut propunerea. Contrar obiceiului său a fost imediat de acord, spre marea mirare a lui Ulrik Frederik, care venise călare și tot drumul se gîndise la toate elementele care făceau ca propunerea sa să fie dificilă, nerealistă, imposibilă... și totuși regele aprobase, putea pleca pe la crăciun ; pînă atunci se puteau face demersurile premergătoare și răspunsul regelui Spaniei avea timp să sosească.

Răspunsul sosi încă la începutul lunii decembrie, dar Ulrik Frederik n-a putut pleca decît prin aprilie ; erau atîtea lucruri de făcut înainte de a putea să plece, trebuia să facă rost de bani, trebuia să echipeze oameni, să scrie scrisori, dar pînă la urmă a plecat.

Maria Grubbe nu prea era mulțumită de această călătorie în Spania, cu toate că doamna Rigitze a reușit să o facă să recunoască că era necesar ca Ulrik Frederik să călătorească prin țări străine și să dobîndească onoruri și faimă, pentru ca regele

[1] Biserica Maicii Domnului, din Copenhaga.

[2] Palatul Frederiksborg, clădit între anii 1602—1620, de către regele Christian IV. În prezent muzeu național.

să poată face ceva pentru dînsul ; căci, cu toate că majestatea sa era un stăpînitor absolut, era totuşi foarte sensibil la vorbele poporului, iar nobilimea era pe vremea aceea atît de capricioasă şi potrivnică încît fără îndoială că ar fi cîrcotit la orice ar fi întreprins regele. Şi cu toate acestea femeile au o teamă înnăscută de a-şi lua rămas bun, şi în cazul de faţă existau multe motive de teamă, căci, deşi Maria putea să facă abstracţie de primejdia propriu-zisă a războiului şi a acestei lungi călătorii, consolîndu-se cu gîndul că se vor lua măsuri de protejare a unui fiu de rege, nu putea să-şi reprime temerea că această despărţire, care ar fi putut dura mai mult de un an, va însemna o întrerupere a vieţii lor conjugale, care începuse atît de bine, şi că ea nu va putea niciodată continua aşa cum începuse. Dragostea lor era atît de nouă şi de puţin consolidată, şi tocmai acum, cînd începuse să crească, urma să fie expusă fără de cruţare la tot felul de primejdii şi asprimi. Nu era tot una cu a distruge această dragoste ? Scurtul răstimp de cînd se căsătorise o învăţase că acel fel de căsătorie pe care o considerase în timpul logodnei drept foarte comodă, şi în care fiecare soţ merge pe propriul său drum, nu poate avea ca rezultat decît o viaţă nefericită, un întuneric permanent, fără perspectiva unor zori. Aparent, lucrul acesta începuse să se întîmple tocmai acum : Dumnezeu s-o păzească, pentru ca să nu se întîmple în realitate, dar a deschide porţile unei astfel de despărţiri însemna să-ţi pui norocul la grea încercare.

Pe lîngă aceasta mai era şi foarte geloasă pe toate femeile acelea catolice uşuratice din împărăţiile şi ţările Spaniei.

*

Frederik al III-lea, care, ca atîţia suverani şi nobili ai acelui timp, se ocupa şi cu alchimia, îi dăduse lui Ulrik Frederik printre altele şi misiunea să-l viziteze la Amsterdam pe celebrul alchimist italian Burrhi şi să-l întrebe dacă n-ar vrea să vină în Danemarca, dîndui de înţeles că atît regele, cît şi bogatul Christen Skeel de Sostrup îl vor răsplăti din plin dacă se va osteni să vină.

Sosind în oraşul amintit în luna iunie a anului 1662, Ulrik Frederik l-a rugat pe Ole Borch, care îşi făcea studiile acolo şi îl cunoştea bine pe Burrhi, să-l conducă la dînsul. Alchimistul era pe vremea aceea puţin trecut peste vîrsta de cincizeci de

ani și era un om de statură aproape mijlocie, cu oarecare tendință spre îngrășare, cu mersul ușor și ținuta sigură, puțin gălbui la față, cu părul negru și mustață mică, obraji rotunzi, bărbie grasă, nasul coroiat și cam gros și ochi mici care clipeau într-una, înconjurați de o sumedenie de zbîrcituri mici și mai mari, care plecau în formă de evantai de la colțul ochilor, dîndu-i o înfățișare șireată și totodată blajină.

Purta o haină de catifea neagră cu revere mari și nasturi de argint acoperiți cu crep, pantaloni negri care veneau pînă la genunchi, ciorapi negri de mătase și pantofi mari cu funduliță de culoare neagră. Părea să pună mare preț pe dantele, căci avea garnituri de dantelă la piept și la capetele fularului de la gît, atît în jurul mînecilor, cît și a pantalonilor, atîrnau garnituri bogate de broderii. Avea mîini albe, groase, încît nu putea să-și strîngă degetele laolaltă. Pînă și pe degetele groase purta inele mari, pe care scăpărau pietre prețioase. De îndată ce se așeza, își ascundea mîinile într-un manșon de blană, cu toate că era în timpul verii, căci, precum spunea el, îi era întotdeauna frig la mîini.

Camera în care l-a introdus pe Ulrik Frederik era mare și încăpătoare cu plafonul boltit și ferestre înguste și înalte care se terminau cu arcuri ogivale. În mijlocul încăperii se afla o masă mare, rotundă, înconjurată de scaune de lemn, pe care erau puse perne moi de mătase roșie cu ciucuri mari și lungi, care atîrnau în cele patru colțuri. Pe fața de masă era încrustată o placă de argint mare, pe care erau gravate în Niello [1] cele douăsprezece semne ale zodiacului, planetele și constelațiile mai importante. Din rozeta aflată în centrul plafonului boltit atîrnau de o sfoară un șir de ouă de struț. Podeaua era vopsită în carouri cenușii și roșii, iar în dreptul ușii era un triunghi alcătuit din potcoave vechi, bătute în podea. O cracă de mărgean mare era pusă sub una dintre ferestre, iar sub cealaltă se afla un dulap de lemn de coloare întunecată cu incrustații și garnituri de aramă. Într-un colț se afla o păpușă de ceară de mărime naturală, reprezentînd un maur, iar de-a lungul peretelui bucăți de minereu de cositor și aramă. Maurul ținea în mînă o ramură uscată de palmier.

După ce se așezară și schimbară primele formule de politețe, Ulrik Frederik l-a întrebat în franceză pe Burrhi dacă nu ar

[1] Procedeu de gravare, cu încrustații adînci în care se toarnă vopsea.